

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 86 · 25. mai
Sesjonen 2022–2023

Møte torsdag den 25. mai 2023 kl. 10

President: Masud Ghara khani

Dagsorden (nr. 86):

1. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endringer i energiloven (endringer om funksjonelt skilje for nettføretak)
(Innst. 376 L (2022–2023), jf. Prop. 65 L (2022–2023))
2. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endringer i energiloven og naturgassloven (overskuddsvarme, energikartlegging, måling og fakturering)
(Innst. 360 L (2022–2023), jf. Prop. 100 L (2022–2023))
3. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 135/2022 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2010/31/EU om bygningers energiytelse
(Innst. 359 S (2022–2023), jf. Prop. 96 LS (2022–2023))
4. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endringer i energiloven (energitilstand i bygninger)
(Innst. 358 L (2022–2023), jf. Prop. 96 LS (2022–2023))
5. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sofie Marhaug, Geir Jørgensen, Bjørnar Moxnes og Mímir Kristjánsson om å ikke fornye utenlandskabler
(Innst. 311 S (2022–2023), jf. Dokument 8:173 S (2022–2023))
6. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bjørnar Moxnes, Geir Jørgensen og Sofie Marhaug om strengere prioritering av kraften, og Representantforslag fra stortingsrepresentantene Rasmus Hansson, Lan Marie Nguyen Berg og Kristoffer Robin Haug om en bærekraftig tildeling av kraft
(Innst. 314 S (2022–2023), jf. Dokument 8:169 S (2022–2023) og Dokument 8:195 S (2022–2023))
7. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endringer i forurensningsloven (endring av tillatelser og tilsyn med kommunenes internkontroll)
(Innst. 383 L (2022–2023), jf. Prop. 54 L (2022–2023))
8. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bård Hoksrud, Morten Wold, Silje Hjemdal og Morten Stordalen om behovet for en nasjonal finansieringsløsning for sjeldne diagnoser
(Innst. 389 S (2022–2023), jf. Dokument 8:147 S (2022–2023))

9. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bård Hoksrud, Morten Wold og Sylvi Listhaug om å etablere et utbyggingsselskap for sykehus
(Innst. 382 S (2022–2023), jf. Dokument 8:153 S (2022–2023))
10. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringer i lov om midlertidige endringer i lovverket som følge av ankomst av fordrevne fra Ukraina (videreføring mv.)
(Innst. 363 L (2022–2023), jf. Prop. 90 L (2022–2023))
11. Referat

Presidenten [10:00:09]: Representanten Trine Lise Sundnes, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Fra representanten Mathilde Tybring-Gjedde foreligger søknad om foreldrepermisjon i tiden fra og med 30. mai til og med 16. juni.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Vararepresentant Michael Tetzschner innkalles for å møte i permisjonstiden.

Presidenten [10:00:31]: Tor André Johnsen vil framsette et representantforslag.

Tor André Johnsen (FrP) [10:00:43]: Jeg har gleden av å sette fram et representantforslag på vegne av Frank Edvard Sve, Morten Stordalen, Hans Andreas Limi og meg selv om å anskaffe nye togsett til Rørosbanen, noe som vil åpne for flere direkteavganger Trondheim–Oslo via Røros uten togbytte på Hamar.

Presidenten [10:01:05]: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten opplyse om at møtet i dag om nødvendig fortsetter utover kl. 16.

Sak nr. 1 [10:01:20]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endringer i energiloven (endringer om funksjonelt skilje for nettføretak) (Innst. 376 L (2022–2023), jf. Prop. 65 L (2022–2023))

Presidenten [10:01:31]: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til replikker med svar etter innlegg fra

medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Ole André Myhrvold (Sp) [10:02:01] (ordfører for saken): La meg først få takke komiteen for samarbeidet.

Å drifte og eie nett er monopolvirksomhet og underlagt strenge restriksjoner og krav til drift, både juridisk og økonomisk, nettopp for å sikre nøytralitet. Det norske nettet består av både små og store aktører rundt om i det ganske land. Felles for de fleste er at de er offentlig eide selskap eller er organisert som andelslag. Kravet om funksjonelt skille er til for å hindre samdrift mellom nettvirksomheten og øvrig kommersiell virksomhet.

Dette er en sak som etter hvert begynner å få noen års historie bak seg her i Stortinget. For fem år siden ble det vedtatt å sette grensen for funksjonelt skille ved 30 000 abonnenter. To år senere senket de daværende regjeringspartiene grensen til 10 000 abonnenter. EU har hele tiden operert med en tilsvarende grense på 100 000 abonnenter.

I Norge har vi som sagt et mangfold av nettselskap, de fleste er små og mellomstore, som er viktige for verdiskapingen og beredskapen lokalt. Disse driver effektivt og rasjonelt og er som nevnt underlagt de samme strenge krav til økonomi og juss. Likevel er det ingen tvil om at det er uhensiktsmessig og lite rasjonelt for en del av disse ikke å kunne gjøre bruk av f.eks. samme personell i ledende stillinger.

En grense på 100 000 abonnenter vil gi 83 av 89 selskap fritak fra kravet til funksjonelt skille, noe som vil være kostnadsbesparende og frita mange av landets små og mellomstore nettselskap for en forholdsmessig stor ulempe. Andre krav til selskapets nøytralitet vil selvfølgelig fremdeles gjelde selv om flere selskap får fritak.

Det finnes for øvrig ingen kjente tilfeller i dag verken hos store eller små selskap på at brudd på disse grunnleggende prinsippene har funnet sted.

Selskapenes inntektsramme fastsettes delvis med bakgrunn i effektivitetsmåling mot andre selskap. Dagens krav om funksjonelt skille medfører derfor at mange nettselskap har ulike rammevilkår. Heving av en grense til 100 000 abonnenter vil utjevne dette.

Til slutt: Jeg registrerer nok en gang at Høyre og Fremskrittspartiet har en urokkelig tro på store enheter og at verden da blir bedre, men det er altså ikke dokumentert at større selskap driver energiforsyning bedre enn små og mellomstore. Store selskap har lav nettleie fordi de har stor kundekonsentrasjon og lite nett per kunde, ikke nødvendigvis fordi de driver spesielt godt sammenlignet med andre.

Det vi vet sikkert, er at kravet om funksjonelt skille gir små selskap mer ineffektiv drift enn store selskap og

betydelige kostnadsøkninger. Dette er utgifter abonnentene til slutt må dekke. Konsolidering i markedet bør derfor skje ut fra eierne og selskapenes egne vurderinger om hva som tjener kundene best, ikke med regler som påfører unødvendige ekstrakostnader.

Ove Trellevik (H) [10:05:09]: Lovendringane som i dag vert vedtekne av regjeringspartia med fleire, er reversering av fornuftig politikk, ein fornuftig politikk som starta med innføring av den nye energilova i 1990.

Straum er kanskje den viktigaste infrastrukturen me har i dagens moderne samfunn. Utan ei stabil straumforsyning stoppar det moderne Noreg opp. I tillegg står me midt oppe i eit grønt skifte der fornybar energi er ein avgjerande faktor for at me skal lykkast. Eit velfungerande straumnett med god forsyningstryggleik er difor viktig.

I juni 1990 vedtok Stortinget energilova, og straum gjekk frå å vera forvaltning til å verta handelsvare. Lova opna for ein fri marknad for kjøp og sal av elektrisk energi, og dermed også for ei energiutbygging meir styrt av marknaden og mindre av politiske vedtak. Energi-lova påla allereie den gongen kraftselskapa å skilja mellom produksjon og nettverksemd.

Nettselskapa står no overfor store endringar, spesielt med tanke på oppgåver og ansvar. Nettet skal brukast på ein annan måte i framtida enn i dag. Nettselskap er naturlege monopol, og det er difor særleg viktig med reguleringar som varetek interessene til kundane uavhengig av kva selskap dei er knytta til. Det er behov for store investeringar i auka nettkapasitet og digitale løysingar i ei tid då produksjons- og forbruksmønster er i stor endring.

I dag fraktar nettet straum fram til kunden, no skal det i større grad også kunna frakta straum frå kunden til andre forbrukarar. Fleire av oss vert såkalla plusskundar. I ein slik situasjon er me avhengige av at nettselskapet som har monopol på å drifta nettet i eit bestemt område, opptre nøytralt, og at alle som skal levera straum i nettet, får likebehandling. Nøytralitet og transparens vert særdeles viktig.

Det er avgjerande at selskapa har tilstrekkeleg kapasitet, kompetanse og insentiv til å handtera desse endringane i tida som kjem, samtidig som nettleiga vert halden så låg som mogleg og forsyningstryggleiken vert vareteken.

Høgre meiner det er uheldig at regjeringa føreslår å heva terskelen til 100 000 kundar. Det vil innebera at berre 6 av totalt 89 selskap vil vera omfatta av kravet om funksjonelt skilje. Det vil no verta lettare å lempa kostnader over på monopolverksemda. Høgre meiner at denne moglegheita for kryssubsidiering tilseier at kundane har behov for å verta verna mot unødvendige,

høge kostnader. Når me veit at nettbransjen dei neste ti åra står overfor investeringar i straumnett og vedlikehald på godt over 100 mrd. kr, er det viktig at det vert investert rett. Det er Høgre sitt syn at forslaget frå regjeringa ikkje er framtidsretta.

Eg tek opp forslaget som me er med på.

Presidenten [10:08:09]: Dermed har representanten Ove Trellevik tatt opp det forslaget han refererte til.

Ola Elvestuen (V) [10:08:32]: Dette er en sak som har gått flere runder i Stortinget, og nå har altså regjeringen enda et område hvor man reverserer tidligere vedtak. Her var det en rapport etter en utredning igangsatt av Olje- og energidepartementet, «Et bedre organisert strømmnett» – det var vel tilbake i 2014. Vi hadde også omfattende diskusjoner i 2015, da vi innførte funksjonelt skille for alle selskaper, med en lang overgangsperiode – jeg husker ikke om det var til 2021 eller 2023, men det var en lang overgangsperiode slik at det ikke skulle være noe problem å få det til.

Når man nå reverserer opp til 100 000 kunder igjen, fjerner man i realiteten kravet om funksjonelt skille, for det blir bare seks selskaper igjen av de største. For de 83 andre vil man ikke ha det samme insentivet, og det vil også medføre en større risiko for krysssubsidiering.

Jeg legger merke til at Konkurransetilsynet ikke støtter denne endringen, og at også RME i sitt høringssvar ikke ser fordelene av denne endringen opp mot å holde på det vi tidligere hadde, hvor grensen de siste årene har vært på 10 000 etter at forrige regjering gikk inn i forhandlinger og et kompromiss med Kristelig Folkeparti. Fra Venstres side mener vi fortsatt at det bør gjelde alle selskaper. Det gir flere insentiver for å ha flere sammenslåinger, slik at vi også får større nettselskaper.

Risikoen med det vi nå gjør, er at vi får en dyrere nettleie for flere enn det ellers ville ha vært grunnlag for. Det er også en risiko for at man får flere mindre selskaper og dermed færre investeringer framover.

Dette forslaget kommer Venstre ganske enkelt bare til å stemme imot. Det bør ikke vedtas. I det minste bør vi beholde den grensen på 10 000 som vi har i dag. Skal vi gjøre endringer, burde det være å gå tilbake til det vedtaket vi gjorde i 2015, om at funksjonelt skille bør gjelde for alle selskaper, og da med den positive utviklingen for både samarbeid, sammenslåinger og sikring av at det ikke blir krysssubsidiering, som det innebærer.

Statsråd Terje Aasland [10:11:33]: Dette lovforslaget handler om kravene som stilles til hvordan energikonserner organiseres – ja, egentlig hvordan personer disponeres. Strømmnett er et naturlig monopol, kundene kan ikke velge hvilket nettselskap de skal bruke, og det er viktig at myndighetene sikrer at nettføretakene

selvfølgelig er nøytrale. Samtidig er det viktig at vi legger til rette for rammevilkår som gir nettkundene så lave kostnader som mulig. Alle nettselskaper, uavhengig av størrelse, er underlagt kravet om nøytral, ikke-diskriminerende atferd. I tillegg har vi krav til funksjonelt skille og selskapsmessig skille i selskapets organisering. Det funksjonelle skillet supplerer det selskapsmessige skillet og gjelder i dag for nettselskaper som har over 10 000 kunder, som nevnt.

Det funksjonelle skillet innebærer likevel at personer i ledelsen i et nettføretak ikke kan delta i ledelsen i foretak som driver annen virksomhet innenfor energikonsernet, altså en låsing av personer og av kompetanse.

Kravet om funksjonelt skille i energiloven er blitt endret flere ganger de siste årene. Siden grensen på 10 000 kunder ble innført i 2021, har nettselskaper med under 10 000 kunder tatt opp at det ikke er ønskelig med fusjoner med andre nettselskaper, fordi de da kommer over grensen for å måtte gjennomføre funksjonelt skille. Hensikten med og mange ganger begrunnelsen for det funksjonelle skillet har vært at man ønsker å tvinge gjennom en sammenslåing. Man har altså ikke lyktes med det.

Regjeringen foreslår at kun nettselskaper som har 100 000 eller flere kunder, må gjennomføre funksjonelt skille. Det at færre integrerte foretak blir omfattet av kravet, vil gi kostnadsinnsparing for de konsernene som ikke lenger er omfattet. De kan bruke de samme personene i ledende stillinger i flere selskaper i konsernet. Vi mener det er fornuftig.

En heving av grensen vil dessuten føre til at selskapene som blir omfattet av kravet, er så store at det vil være naturlig for dem å inneha funksjonelt skille. Forslaget har vært på høring, og et flertall av høringsinnspillene støtter forslaget.

Kraftsystemet er i endring, og det er viktig at endringsprosessene ikke blir mer kostbare enn nødvendig. På samme tid vil likere rammevilkår sikre konkurranse og effektivitet, noe som igjen er med på å gjøre endringene i kraftsystemet mest mulig kostnadseffektive.

Jeg mener lovforslaget fjerner et fordyrende krav til små og mellomstore nettselskaper, noe som bidrar til mindre kostnader for nettkundene. Jeg mener derfor, i motsetning til noen av dem som har hatt innlegg før, at dette forslaget absolutt bør støttes.

Presidenten [10:14:04]: Det blir replikkordskifte.

Ove Trellevik (H) [10:14:22]: Me høyrer både representanten frå Senterpartiet og statsråden seia at eit viktig argument for å gjera dette, er at ein kan utnytta felles leing. Samtidig veit me at hensikta med det funksjonelle skillet er å sikra nøytral og ikkje-diskrimine-

rande leing. Mitt spørsmål går til statsråden: Korleis vil han sikra at ei felles leing opptre ikkje-diskriminerande og nøytralt?

Statsråd Terje Aasland [10:14:52]: Er det noe som er gjennomregulert og veldig tydelig organisert på en måte som gjør at en ikke skal ha kryssubsidiering eller overføre kostnader fra den ene virksomheten til den andre, er det nettselskapene. Jeg er litt forundret over at Høyre i utgangspunktet synes det er klokt at man fra Stortinget, gjennom lovregulering, skal sette begrensninger for hvordan personer og personers kompetanse skal brukes i de mindre nettselskapene. Det er jeg forundret over. Det er en detaljregulering, og jeg tror de beste løsningene finnes i selskapene, ut fra hvilken kompetanse de har tilgjengelig, hvilke personer de sitter på, og hvordan de utnytter dette på en best mulig måte. Regelverket er veldig trygt. Det skal ikke foregå kryssubsidiering, og det skal være nøytrale aktører.

Ove Trellevik (H) [10:15:45]: Med felles selskap og samanslåingar kan ein utnytta kompetansen til leiarar, som på ein måte er ein knapp faktor dersom fleire nettselskap slår seg saman. Eg skal vera ein av dei fyrste til å erkjenna at eg ønskjer færre nettselskap i Noreg, og meiner at dei strukturendringane me har gjort, har vore fornuftige. Blant anna vart det, i Sunnfjord, då BKK overtok nettselskapet der oppe og det vart ei samanslåing, betydeleg lågare nettleige for kundane. Me har òg sett at fleire skulle ønskja å verta kjøpte opp, nettopp fordi dei driv ute i øysamfunn med sjøkablar og betydeleg høgare nettkostnadar enn det dei store selskapa kan tilby.

Ser ikkje statsråden og regjeringa at det er eit argument også på kostnadssida for å drifta nettet billigare og spreia kostnadane på fleire nettkundar, som kan vareta norske forbrukarar og norsk næringsliv på ein betre måte?

Statsråd Terje Aasland [10:16:45]: Der hvor det er naturlig, og der hvor det er fornuftig, er det selvfølgelig fornuftig å slå sammen nettselskaper. Det blir større enheter, og det er flere kunder å dele kostnadene på. Det er helt riktig som saksordfører sa innledningsvis: Hovedårsaken til rimeligere nettleie i de store nettselskapene, er at det er tett mellom kundene, mindre nett per kunde osv. – enklere å drifte. Å få ned kostnadene handler jo ikke om det funksjonelle skillet og detaljstyring av personene.

Jeg har fulgt denne debatten gjennom mange år, og det er ingen tvil om at å gjøre det vanskeligere for de minste selskapene har vært Høyres mantra gjennom lang tid, nettopp for å prøve å tvinge fram en sammen slåing, men de har altså ikke lyktes med det. Vi tror hel-

ler det at selskapene kan disponere personer, ressurser og kompetanse på den måten som det nå legges opp til, er til det beste for utviklingen av nettselskapene. Jeg tror på at et positivt innstilt eierskap, eventuelt, knyttet til fusjonering og så videre, er den rette veien å gå.

Ove Trellevik (H) [10:17:56]: Om statsråden kunne forklart salen kvar Høgre har gjort det vanskeleg for dei små nettselskapa, hadde eg vore takksam for å få høyra det.

Statsråd Terje Aasland [10:18:04]: Jeg er veldig glad for å kunne svare direkte på det. Bakgrunnen for det funksjonelle skillet og hvordan en går inn og instruerer det enkelte selskap, hvordan en skal bruke personene, har vært en drivende kraft akkurat når det gjelder det spørsmålet.

Ola Elvestuen (V) [10:18:29]: Vi kan også tillegge at vi tidligere hadde en støtteordning for de aller minste nettselskapene.

Konkurransetilsynet mener at dersom det skal vurderes å endre regelverket, bør grensen for fritak fra kravet om funksjonelt skille bli helt tatt bort. Jeg kjøper at når man har en grense på 10 000, så er det er krevende å gå over 10 000, for da stilles det nye krav. Alternativet ville være å gjøre det som var vedtaket i Stortinget tidligere, dvs. at man stiller krav om funksjonelt skille til alle selskaper.

Mitt spørsmål blir: Har dette vært en del av vurderingen i Olje- og energidepartementet? Det gamle Olje- og energidepartementet var jo en tung pådriver for det, også med den begrunnelse at det kunne gi flere investeringer i nett, og at man kunne få ned prisen.

Statsråd Terje Aasland [10:19:28]: Under denne regjeringen eksisterer ikke det gamle Olje- og energidepartementet lenger. Nå er det det nye Olje- og energidepartementet, og vi tenker framover. Jeg tror det er klokt å legge til rette for at selskaper kan utnytte kompetanse, personell og ressurser på en best mulig måte for kundene sine, og at det funksjonelle skillet, med det kravet om hvordan en disponerer personer i ledelsen, har vært uhensiktsmessig og gjort ting dyrere, vanskeligere og mer krevende enn nødvendig.

Jeg tror at hvis vi er ærlige, har en gjennom den reguleringen ønsket å bringe fram omorganiseringer og strukturendringer i nettselskapene. Det har ikke vært noen suksess, og da tror jeg det er riktig at vi legger til rette for at selskapene kan disponere sine ressurser på en mest mulig effektiv måte for kundene sine.

Ola Elvestuen (V) [10:20:17]: Grunnen til at jeg sier det gamle og det som er nå, er selvfølgelig at det er ny politisk ledelse. Det framstår også som argumentasjo-

nen er mer politisk. Tidligere har argumentasjonen fra departementet nettopp vært at en vil kunne få besparelser. Nå er argumentasjonen at det vil være besparelser gjennom ikke å ha et krav om funksjonelt skille.

Mitt spørsmål er: Mener statsråden nå at vi bør ha insentiver for færre nettselskaper, eller mener statsråden vi har et riktig antall, med de 89 vi har? Vil statsråden komme med andre forslag som kan være et insentiv for at vi får både færre selskap, flere investeringer og også at flere kan få lavere nettleie?

Statsråd Terje Aasland [10:21:12]: Jeg tror det alltid er klokt at samfunnet og viktige samfunnsinstitusjoner organiserer seg på en sånn måte at en svarer ut det som er behovet i samfunnet. Det kan bli endringer innenfor nettselskapene, som etter hvert kommer til å få mer og mer krav på seg, og kanskje også større kundeforventninger. Det er viktig hele tiden å vurdere mulighetene for å løse oppgavene på en bedre måte. En del av dette er politisk bestemt nå, hvor en egentlig frigjør låste ressurser bedre enn det som har vært grunnlaget tidligere.

Jeg tror at ved ikke å ha for mye tvang overfor disse selskapene, får en kanskje bedre prosesser i samtale mellom to nettselskaper om sammenslåing. Oppgaven som skal løses når det gjelder nettselskapene, er stor og viktig, og at de organiserer seg på en best mulig måte, er viktig, men Norge er veldig ulikt og veldig geografisk krevende med hensyn til å drive nettvirksomhet. Derfor er det også i dag veldig mange selskaper.

Presidenten [10:22:15]: Replikordskiftet er omme. Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1.

Sak nr. 2 [10:22:18]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endringer i energiloven og naturgassloven (overskuddsvarme, energikartlegging, måling og fakturering) (Innst. 360 L (2022–2023), jf. Prop. 100 L (2022–2023))

Presidenten [10:22:31]: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Marius Arion Nilsen (FrP) [10:22:59] (ordfører for saken): Jeg vil først takke komiteen og departementet for godt samarbeid i denne saken. Vi skal diskutere og vedta en viktig proposisjon og innstilling. I dokumente-

ne foreslås det, gjennom endringer i energiloven og naturgassloven, å stille krav til utnyttelse av overskuddsvarme, krav til energikartlegging i store foretak samt måling og fakturering av varme og naturgass. Som oftest er energiområdet preget av store, heftige diskusjoner og uenighet, men i denne saken er komiteen enstemmig og stiller seg bak de foreslåtte endringene fra regjeringen.

Det er bred enighet om at vi i Norge har stort potensial for energieffektivisering og å utnytte energien best mulig. Det er en fordel med energikartlegging for å se hvordan vi kan få utnyttet spillvarme fra industri og avfallsforbrenning. Det er et formål i denne innstillingen.

Komiteen har merket seg at alle som har kommet med høringsvar, i utgangspunktet stiller seg positiv til at det innføres en form for krav knyttet til utnyttelse av spillvarme. Det er samtidig et viktig poeng, som understrekes av flere, at Norge ikke bør stille strengere krav enn andre europeiske land, da dette kan føre til at selskaper får høyere kostnader og konkurranseulempen og velger å ikke etablere seg i Norge.

Det er videre et viktig poeng at energikartleggingen bør kunne gjennomføres på en effektiv måte, til lavest mulig kostnad. Komiteen mener kartlegging er et nyttig verktøy for dette. Komiteen merker seg også at en rekke høringsinstanser støtter forslaget om å innføre hjemmel for å gi forskrift om måling og fakturering.

Komiteen stiller seg enstemmig bak tilrådingen, og jeg ser fram til en opplysende debatt.

Ola Elvestuen (V) [10:25:19]: Jeg synes jeg må si noe i denne saken også, selv om det ikke er noen uenighet om forslagene. Det jeg tar ordet for, er egentlig for å gi en kommentar til hvor lang tid vi bruker for å vedta disse endringene. Det gjelder bl.a. bygningsenergidirektivet. Det er 13 år siden EU vedtok sitt andre bygningsenergidirektiv. Det burde vært innført i Norge langt raskere.

Endringene i energiloven og naturgassloven har vi forhandlet om lenge. I Jeløya-plattformen – da Venstre gikk inn i regjering med Høyre og Fremskrittspartiet – var en av enighetene at man skulle ta energieffektiviseringsdirektivet inn i norsk lov. Det ble sendt ut på høring i 2018 og 2021, men nå blir det likevel ikke tatt inn. Vi gjør vedtak, og det er bra at vi nå får energikartlegging og krav om det, men dette er altså krav som ellers i Europa har vært der siden 2010.

Disse sakene viser igjen at vi trenger å være mye raskere til å implementere vedtak når direktivene vedtas i Europa. Det er et problem hvis vi blir hengende etter når regelverksutviklingen har et så høyt tempo som nå. Jeg er enig i vedtakene, men disse sakene illustrerer behovet for å være mye raskere på når EU gjør endringer i sine di-

rektiver. Vi bør ta inn gode direktiver i Norge – som energieffektiviseringsdirektivet – for det er gode vedtak, helt uavhengig av om det strengt tatt skal defineres som en del av EØS-avtalen eller ikke.

Statsråd Terje Aasland [10:27:52]: Jeg tenkte egentlig ikke at det var behov for å ta ordet i og med at innstillingen er enstemmig. Jeg vil takke komiteen for en god behandling av en for så vidt viktig sak.

Til det siste innlegget: Jeg er enig i at vi trenger å innføre gode regler i Norge raskt, men vi trenger også å tenke gjennom hvilke konsekvenser det har, og hvordan en gjør ting. Jeg er enig i at vi skal gjennomføre ting raskt, men vi må vite konsekvensene, og vi må bruke den tiden som er nødvendig for å gjøre dette på en grundig og god måte, når regelverksutviklingen er som den er. Det må tilpasses norske forhold, og vi må sørge for at det innpasses i det norske systemet på en god måte.

Presidenten [10:28:35]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2.

Sakene nr. 3 og 4 vil bli behandlet under ett

Sak nr. 3 [10:28:45]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 135/2022 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2010/31/EU om bygningers energiytelse (Innst. 359 S (2022–2023), jf. Prop. 96 LS (2022–2023))

Sak nr. 4 [10:29:04]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endringer i energiloven (energitilstand i bygninger) (Innst. 358 L (2022–2023), jf. Prop. 96 LS (2022–2023))

Presidenten [10:29:16]: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [10:29:38] (ordfører for sakene nr. 3 og 4): Jeg hadde kanskje heller ikke nødvendigvis trengt å ta ordet, men en kort merknad fra min side.

Det er en enstemmig komité som ber om at vi slutter oss til direktivet. Det er, som det allerede har vært nevnt i forrige sak, et direktiv som ble vedtatt i 2010, og

som nå er vedtatt er EØS-relevant, og vi må derfor gjøre noen lovendringer. Det går på energikrav til bygninger, bygningselementer og tekniske systemer, krav til energimerking og bruk av energiattest og krav til energivurdering av varme- og klimaanlegg. Formålet er opplagt: energisparing, bedre utnyttelse av den energien vi har, og som vi vet det er knapphet på. Så er det fattet nye vedtak i EU knyttet til ulike bygningsdirektiver etter dette som jeg nok tror kommer til å skape mye større debatt i det norske storting og samfunn.

Jeg vil også bare kort nevne at det foreligger et mindretallsforslag – ikke nødvendigvis motstand mot å slutte seg til direktivet, men et eget forslag fra SV, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne om å bruke levert energi som målepunkt heller enn nettoenergi. Men det regner jeg med at forslagsstillerne redegjør for selv.

Sofie Marhaug (R) [10:31:09]: Jeg tar ordet for å redegjøre for mindretallsforslaget i L-delen av det vi behandler.

Generelt om innlemmelse av direktiv som bidrar til energieffektivisering: Det er bra. Det er viktig og bra at vi får en politikk som bidrar til mer energiøkonomisering, at vi bruker mindre energi enn vi gjør i dag, sparer energi og på den måten skaper mer kraft. Samtidig er det gode grunner til å gjøre dette på egen hånd og også å framforhandle endringer som er fordelaktige for norske forhold. Så det er både–og, og jeg må si at jeg – og Rødt – er ikke spesielt imponert over det som har vært norsk politikk fram til nå, der vi verken har vært så gode til å implementere positive endringer som kommer fra EU, eller gjøre det som er bra for norske forhold på egen hånd.

Det vi fremmer forslag om, handler om dagens energimerkeordning i Norge, hvor målepunktet for energieffektivitet i bygg er netto energi i stedet for levert energi. Det oppfordrer dermed ikke til spesielt energieffektive løsninger. Dette er noe som ikke rettes opp med de endringene i lov og forskrifter som foreslås i denne proposisjonen, siden Norge har gjort en tilpasning for å kunne beholde dagens metode for beregning og fastsettelse av energikrav i bygg. For oss er det uforståelig, og vi fremmer da et forslag, sammen med SV, Venstre og Miljøpartiet De Grønne, som lyder:

«Stortinget ber regjeringen bruke levert energi som målepunkt i energimerkeordningene heller enn netto energi.»

Så ja takk til tilpasninger, men nei takk til dårlige tilpasninger, som gjør at vi sparer mindre energi enn vi kunne gjort.

Presidenten [10:33:25]: Dermed har representanten Sofie Marhaug tatt opp det forslaget hun refererte.

Statsråd Terje Aasland [10:33:37]: Hovedelementene i energieffektiviseringsdirektiv II bygger i stor grad på innholdet i bygningsenergidirektiv I, som allerede er innlemmet i EØS-avtalen. De omhandler energikrav til bygninger, bygningselementer og tekniske systemer, krav til energimerking og krav til energivurdering av varme- og klimaanlegg.

Forslaget innebærer endringer i hvilke bygg som skal ha synlig energiattest og justeringer av hvilke varme- og klimaanlegg som må energivurderes. Gjennomføringen av direktivet er i stor grad en videreføring av gjeldende regelverk i Norge. Norge har framforhandlet tilpasninger til direktivet. Tilpasningene ivaretar behovet Norge har for å kunne regulere våre nasjonale energikrav til bygg på en måte som er godt egnet for norske forhold.

Jeg mener at vi med dette har benyttet handlingsrommet i EØS-avtalen på en god måte, og jeg mener at de forslagene som er fremmet, og de endringene som nå gjøres, er viktige for at vi skal møte både dagens og framtidens krav til energieffektive bygg. Jeg mener det er et godt lovforslag som bidrar til å fremme energieffektivisering i bygg, som nå er oppe til behandling.

Presidenten [10:34:43]: Det blir replikkordskifte.

Ola Elvestuen (V) [10:35:00]: Beklager at jeg blander denne saken inn i forrige sak.

Spørsmålet mitt går også på tid. Når det gjelder netto energi og levert energi, står det i saken at

«Kommissjonen forbeholder seg retten til å reevaluere denne spesifikke tilpasningen i forbindelse med de framtidige forhandlingene om bygningsenergidirektiv som endret ved direktiv (EU) 2018/844.»

De har oppdatert det vi nå gjør. Da blir mitt spørsmål egentlig: Vil vi også få det fornyede direktivet fra 2018 raskt til Stortinget? Og er statsråden innstilt på at vi, når vi behandler det, også endrer til levert energi i Norge, som er det grunnlaget som resten av Europa har?

Statsråd Terje Aasland [10:35:56]: Undertegnede blandet også litt saker i sted. Sånn er det noen ganger.

Jeg har bare lyst til å understreke at dagens energikrav i byggt teknisk forskrift benytter beregningspunktet netto energibruk og energibehov, og vi mener det er naturlig å videreføre det nå. Når det gjelder vurderinger om hvordan en skal gjøre de framtidige innlemmelsene, må vi komme tilbake til det. Vi er opptatt av å ha regler som fremmer gode og energieffektive bygg og å ha god og samsvarende metode for det, hvis det viser seg å være formålstjenlig for Norge.

Ola Elvestuen (V) [10:36:40]: Jeg aksepterer at det er svaret og at en ikke kan si noe mer nå, men jeg tror

det er viktig at man virkelig går inn på levert energi. Land som Bulgaria og andre har nå hatt det i mer enn ti år.

Mitt andre spørsmål er: Når kan vi forvente at også neste oppdatering av direktivet kan vedtas i Stortinget? Det ble gjort i EU tilbake i 2018, så vi er allerede fem år på overtid.

Statsråd Terje Aasland [10:37:09]: Vi prøver å ta unna det som lå i køen da vi overtok regjeringen, men det er et stort og omfattende regelverk, som representanten har understreket, som nå blir vedtatt i EU. Det er viktig at vi får en god gjennomgang av dette, en trygg gjennomgang av dette, og ser konsekvensene av det. Når vi kommer tilbake til det, er det for tidlig å si, men vi jobber godt med å gå gjennom alle direktivene og se på hvordan dette virker på det norske systemet, og kommer tilbake til Stortinget så raskt som mulig.

Presidenten [10:37:37]: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 3 og 4.

Sak nr. 5 [10:37:41]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sofie Marhaug, Geir Jørgensen, Bjørnar Moxnes og Mímir Kristjánsson om å ikke fornye utenlandskabler (Innst. 311 S (2022–2023), jf. Dokument 8:173 S (2022–2023))

Presidenten [10:37:57]: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Ola Elvestuen (V) [10:38:23] (ordfører for saken): Jeg får takke for samarbeidet i komiteen. Dette er et forslag fra representantene fra Rødt om at en eventuell søknad fra Statnett om utenlandsforbindelser til Danmark skal legges fram for Stortinget, og at man ikke skal fornye eksisterende kabler til Danmark når de når sin tekniske levetid. Det foreslås også at dersom Danmark fortsatt ønsker å ha disse kablene, må man åpne for å reforhandle dem.

Jeg går ut fra at forslagsstillerne vil argumentere for sine forslag. Jeg skal ikke gjøre det. Jeg finner ingen argumenter for å gå inn for disse forslagene. Vi har et velfungerende integrert kraftmarked både i Norden og i Europa, og det er bra for Norge at vi har kablene til Danmark.

Det har vi fordeler av. Det har også Danmark og resten av Skandinavia en stor fordel av. Det gir både forsyningssikkerhet og en mer effektiv kraftutnyttelse.

Fra Venstres side mener vi også at vi kunne hatt flere utenlandskabler. Jeg er uenig i det regjeringen har gjort når de har sagt nei til NorthConnect, selv om det ikke er en del av denne saken.

Jeg er litt urolig for regjeringspartienes merknader i saken. De støtter ikke forslagene, men i sine merknader reiser de likevel tvil om de vil godkjenne det som er definert som «nye mellomlandsforbindelser», som regjeringspartiene sier at de ikke vil godkjenne. Det ville være bra om regjeringspartiene kunne klargjøre sitt synspunkt. Jeg vil si at utenlandskablene til Danmark har tjent Norge veldig godt. De er en del av det integrerte energimarkedet i Skandinavia. Jeg håper også at en forlengelse av dem er noe regjeringen vil være for.

Stein Erik Lauvås (A) [10:41:03]: Som beskrevet i saken forventes disse to eldste utenlandskablene til Danmark å nå sin såkalte tekniske levetid om få år. Der- som det kommer søknader om nye anleggskonsesjoner for sånne kabler, behandles de av norske energimyndigheter, jeg hadde nær sagt som vanlig.

For den sittende regjering del har vi i Hurdalsplatt- formen slått tydelig fast at det ikke vil bli gitt noen konsesjoner til nye utenlandskabler i denne stortingsperio- den. Arbeiderparti–Senterparti-regjeringen har også av- slått søknaden om utbygging av NorthConnect mellom Norge og Skottland for bare noen få uker siden. Det er en beslutning som i dagens situasjon var og er helt riktig. Situasjonen vi nå opplever, krever at vi styrker forsy- ningssikkerheten, og at vi kan skjerme norske forbruke- re fra høye kraftpriser. Derfor er det også innført strøm- støtteordning for husholdningene, frivilligheten og landbruket, noe som har tatt brodden av de høyeste prisutslagene vi har sett. Det er innført energitilskudds- ordninger for andre utsatte næringer. Det er også inn- ført en ny styringsordning som skal bidra til at vi styrker den norske forsyningssikkerheten i en ustabil tid for kraftmarkedet.

Utover det viser jeg til statsrådets svarbrev til komi- teen, hvor det anbefales at forslagene ikke vedtas.

Nikolai Astrup (H) [10:42:50]: I hvert fall ett av de forslagene som fremmes i denne saken, må kunne kal- les å være noe prematurt. Det foreligger ingen søknad per i dag, meg bekjent, om fornyelse av utenlandsfor- bindelsene til Danmark, og det betyr at det heller ikke foreligger noe beslutningsgrunnlag, noen utredning el- ler noe annet kunnskapsgrunnlag. Stortinget har derfor ikke, slik jeg ser det, noe grunnlag for å ta stilling til den- ne saken nå. Det tilligger også energimyndighetene å behandle en eventuell slik søknad.

Hvordan behovet for forlengelse av disse forbindel- sene til Danmark vil være når de når sin levetid, vil av- henge av hvordan kraftsituasjonen i Norge utvikler seg de neste årene. Dersom vi får et betydelig kraftunder- skudd i Norge, er det klart at behovet for disse kablene for å sikre forsyningssikkerheten vår vil være stort og vil kunne veie tungt i en vurdering av om de skal fornyes el- ler ikke. Men som sagt, den vurderingen vil vi få når en eventuell søknad foreligger.

Det kunne vært interessant om statsråden i sitt inn- legg kunne redegjøre litt for om en slik fornyelse av disse kablene vil representere en ny mellomlandsforbindelse slik det er definert i Hurdalsplattformen. Noen vil mene at det er ikke en ny forbindelse når det er en forbindelse der fra før, men ettersom det er nevnt eksplisitt med re- feranse til Hurdalsplattformen av regjeringspartiene, aktualiserer jo det denne problemstillingen. Dersom det er slik at regjeringen definerer en fornyelse av eksis- terende kabel som en ny mellomlandsforbindelse, er re- gjeringen i henhold til regjeringsplattformen forpliktet til å si nei. Det er i så fall veldig relevant informasjon for Stortinget.

Ole André Myhrvold (Sp) [10:45:19]: Jeg vil takke forslagsstillerne for å sette søkelyset på utenlandskab- ler igjen. I dag er det altså debatt rundt de to eldste utenlandskablene til Danmark, de såkalte Skagerrak- forbindelsene.

Utenlandskabler har vært gjenstand for skarp de- batt nå gjennom flere år, særlig etter at Erna Solberg og høyreregjeringen åpnet for bygging av private uten- landskabler i regjeringsplattformen mellom Høyre og Fremskrittspartiet i 2013. Det resulterte også i en søk- nad fra det private selskapet NorthConnect om å bygge en ny kabel mellom Norge og Storbritannia. Nå har hel- digvis Senterparti–Arbeiderparti-regjeringen skrinlagt det for godt. Konsesjonssøknaden er endelig avslått, noe som var en fornuftig beslutning.

Det er ingen tvil om at Norge trenger noe utveksling av kraft, men vi trenger også å opprettholde norsk kraft som en konkurransefordel for å bygge ny, grønn industri til konkurransedyktige priser. Det er bedrifter som står i kø for å koble seg til nettet.

Hurdalsplattformen slår fast at det ikke skal god- kjennes nye mellomlandsforbindelser til utlandet i den- ne stortingsperioden, og at Statnett skal eie og drive alle mellomlandsforbindelser til utlandet. Det viser en stor forskjell mellom denne regjeringen og den forrige høy- reregjeringen. Erna Solberg og Fremskrittspartiet ville ha både nye og private utenlandsforbindelser. Det var i den tiden da Fremskrittspartiets energiminister Tord Lien uttalte at han ville ha dyrere strøm og flere kraft- kabler til utlandet. Det har de fått så det holdt.

Tilbake til dagens debatt om utenlandskabler, Skagerrak-forbindelsene: Det er riktig at de når sin tekniske levetid om få år. Er det da fornuftig å fornye disse kablene? Det er en debatt vi må ta hvis det kommer nye søknader om det. Norge har hatt utenlandsforbindelser kontinuerlig siden 1960, og som jeg nevnte, er noe likeverdig kraftutveksling klokt av beredskapshensyn, men i dagens situasjon kan det være enda klokere å redusere overføringskapasiteten som finnes etter igangsettelsen av North Sea Link og nå NordLink med stor eksport og høy prissmitte. Det er også et faktum at Danmark i større og større grad framstår som et kryss for kraftutveksling, der danskene tjener på å eksportere norsk kraft videre til kontinentet. De bygger sågar en ny kabel fra Jylland til Storbritannia.

Status i denne saken er at Statnett ikke har tatt noen beslutning om danmarkskablene. Det er ingen søknad om anleggskonsesjon til behandling hos energimyndighetene. Statnett forutsetter at slik myndighetsbehandling må på plass om disse skal fornyes. Det er da en beslutning om å fornye eller ikke fornye utenlandskablene som skal tas. Derfor er det ikke riktig å stemme for dette nå, men ta debatten når den først foreligger.

Lars Haltbrekken (SV) [10:48:26]: Dette er en sak som krever en mye større utredning enn det man får gjennom et Dokument 8-forslag. Det foreligger heller ikke noen søknad i dag fra Statnett om en forlengelse. Kommer det en sånn søknad, må man både utrede konsekvensene av å forlenge disse kablene, og også utrede konsekvensene av eventuelt ikke å forlenge dem.

Derfor kommer ikke SV til å støtte de to forslagene som er lagt fram i dag. Det synes også litt ulogisk at man skal vedta både å si nei til en eventuell søknad og å be om stortingsbehandling. Det siste trengs jo ikke dersom det første blir vedtatt.

Sofie Marhaug (R) [10:49:38]: SV kan jo stemme for forslag nr. 1. Det var noe av poenget med å sette det fram, at det kanskje kunne få flertall. Etter de rundene vi har hatt de to siste årene om konsekvensene av nye utenlandskabler og den prissmitten vi får fra kontinentet og Storbritannia, mener vi det er demokratisk og viktig. Det vil bøte på et demokratisk underskudd at vi får en stortingsbehandling av søknader om å bygge nye kabler. Rent praktisk er det nye kabler. Den tekniske levetiden går ut. De gamle kablene vil ikke fungere lenger. Det har vært varslet lenge i Statnetts rapporter. Den søknaden vil nok komme i denne regjeringsperioden, altså før 2025, fordi det er da kablene vil gå ut av drift. Derfor mener vi i Rødt at det er riktig allerede nå å signalisere at vi ikke ønsker å bygge nye kabler. Det kan man være uenig i, men man kunne i hvert fall vært enig i at det er riktig at Stortinget skal få det til behandling.

Statsråd Aasland har tidligere uttalt til Nettavisen:

«Utenlandskablene har gitt prissmitte, og med det vi vet i dag er det usikkert om Stortinget ville sagt ja».

Det var ikke Stortinget som sa ja til de siste utenlandskablene. Det var det regjeringen som gjorde gjennom søknad til NVE.

På meg virker det som om det er litt tilfeldig hvilke deler av energikommisjonens rapport denne regjeringen har lest og ikke lest, senest ved at Jonas Gahr Støre i dag ble overrasket over at lederen av kommisjonen var en del av et mindretall som ikke på død og liv ønsker å bygge vindkraft, og heller ikke vil tallfeste at vi trenger nye 60 TWh innen 2030. Det hadde ikke statsministeren fått med seg.

En annen ting som står i denne rapporten fra energikommisjonen, er at de anbefaler at behandling av utenlandskabler skal flyttes fra NVE til Olje- og energidepartementet. Det handler nettopp om at det har vært et demokratisk underskudd ved behandlingen av nye utenlandskabler.

Vi mener at det bør flyttes ut av regjering også. Det bør flyttes til Stortinget, for det har noe å si for prisene våre. Denne regjeringen sier at den ønsker å bygge mer kraft for å få lavere priser. En måte å sikre at en slik politikk i det hele tatt skal fungere på, er faktisk å dempe noe av den prissmitten som kommer bl.a. fra Danmark. Det er helt riktig, som representanten Myhrvold sa, at Danmark i større grad har blitt et «kryss for kraftutveksling», ikke en del av vår forsyningsikkerhet, det er Sverige i mye større grad. – Med dette tar jeg opp forslagene vi har sammen med Fremskrittspartiet.

Presidenten [10:52:40]: Representanten Sofie Marhaug har dermed tatt opp forslagene hun refererte til.

Statsråd Terje Aasland [10:52:52]: Statnett opplyser at foretaket mest sannsynlig vil ta stilling til reinvestering i de to Skagerrak-forbindelsene innen 2025 og forutsetter at det vil være behov for myndighetsbehandling. Jeg vil ta stilling til saken hvis Olje- og energidepartementet får den til behandling. Det er foreløpig uvisst når dette vil skje.

For å bygge, eie eller drive anlegg for overføring av elektrisk energi kreves konsesjon etter energiloven. Energilovens formål er å sikre at bl.a. overføring av energi

«foregår på en samfunnsmessig rasjonell måte, herunder skal det tas hensyn til allmenne og private interesser som blir berørt.»

Bakgrunnen for representantforslaget er kraftsituasjonen og strømprisen i Sør-Norge det siste halvannet året. Regjeringens målsetting er å finne gode og langsiktige løsninger som gjør at folk kan være trygge på at det er tilstrekkelig med rimelig energi tilgjengelig. På kort

sikt har vi prioritert å få på plass gode stønadsordninger til husholdninger, frivillighet og landbruk. Vi gjennomfører tiltak for å øke tilgangen på nett og kraftproduksjon innenlands og for å utløse potensialet for energieffektivisering på forbrukssiden. Vi har også fattet klare vedtak når det gjelder nye utenlandsforbindelser, eksempelvis NorthConnect.

Regjeringen har satt ned et ekspertutvalg som skal se på og vurdere ulike modeller som kan bidra til mer stabile og forutsigbare strømpriser, og som samtidig sikrer investeringer i fornybar energi. Utvalget skal se på disse modellene innenfor handlingsrommet i EØS-avtalen. Det er naturlig at utvalget også ser på hvordan forhold i de andre europeiske land kan påvirke prisdannelsen på kraft i Norge. En slik utredning av strømmarkedet vil gi bedre grunnlag for å ta gode beslutninger på lang sikt, herunder også når det gjelder behandling av eventuelle framtidige saker om utenlandskabler. Derfor er det ikke tilrådelig å fatte konkrete vedtak i denne saken, og vi må følge situasjonen nøye og tett i fortsettelsen. Hvilken situasjon en har når disse reinvesteringene skal gjennomføres, vil være svært avgjørende, men vi trenger god kraftutveksling og god kapasitet på det i tiden framover også.

Presidenten [10:54:50]: Det blir replikkordskifte.

Nikolai Astrup (H) [10:55:05]: Mitt spørsmål til statsråden er egentlig ganske enkelt: Vil en fornyelse av utenlandskablene til Danmark være å regne som en ny mellomlandsforbindelse i henhold til Hurdalsplattformen?

Statsråd Terje Aasland [10:55:16]: Dette anses å være en reinvestering i de eksisterende kablene, men uansett hvordan en definerer det, kommer vi til å vurdere den situasjonen og hvordan det vil påvirke kraftsituasjonen og utviklingen i det norske kraftsystemet i fortsettelsen, når vi eventuelt får denne saken til behandling.

Nikolai Astrup (H) [10:55:35]: Bare så jeg har dette helt klart for meg: Det er altså ingenting i Hurdalsplattformen som hindrer regjeringen i å si ja til å forlenge konsesjonen for disse to Skagerrak-kablene?

Statsråd Terje Aasland [10:55:54]: Dette er reinvesteringer i allerede etablerte kabler. Hurdalsplattformen er tydelig på nye utenlandsforbindelser. Men denne regjeringen er også opptatt av det norske kraftsystemet, og vi kommer kun til å gjennomføre tiltak vi mener er til fordel for det norske kraftsystemet, norske strømkunder og norske bedrifter og næringsliv.

Nikolai Astrup (H) [10:56:17]: Det er interessant. Kunne da statsråden si litt mer om den faglige begrunnelsen for å si nei til NorthConnect? Her var det snakk om å eksportere strøm fra et overskuddsområde i Skottland, et område hvor kraften er låst inne fordi forbindelsene til England er såpass dårlige, og dermed kunne bidra med billig, subsidiert havvindkraft fra Skottland til norsk industri og norske forbrukere. Kan statsråden lette litt på sløret om de faglige vurderingene rundt hvordan det ville slått ut for norske forbrukere hvis man hadde sagt ja til NorthConnect?

Statsråd Terje Aasland [10:56:53]: Vi gjorde en selvstendig vurdering av den situasjonen som var, og hvordan ytterligere eksponering av f.eks. vannkraften ville kunne påvirke det norske kraftsystemet i den situasjonen vi er i, og mente at det kunne ha uheldige sider. Derfor avsto vi søknaden.

Marius Arion Nilsen (FrP) [10:57:24]: Vi hører fra statsråden nå at en ny kabel her på eksisterende forbindelse ikke er en ny kabelforbindelse. Det gjelder for så vidt den definisjonen. Det jeg lurer på om statsråden kan avklare, er: Med bakgrunn i de siste snart to års energikrise og vedvarende høye priser og med det eksportregimet og regelverket man har, vil man ta utgangspunkt i en revidering av premissene, forholdene, forutsetningene og reglene for denne kraftutvekslingen når nye kabler på eksisterende forbindelser skal behandles, slik at vi ikke opplever den store prissmitten og de høye prisene i Norge som vi erfarer nå?

Statsråd Terje Aasland [10:58:22]: Det mest gale i denne saken, er å ta stilling til hvordan systemet virker i 2024, 2025 og 2026, nå. Vi må ta stilling til det når vi vet hvordan situasjonen faktisk er, hvilke behov det norske kraftsystemet har for f.eks. kraftutveksling, import av kraft, hvordan vi klarer å realisere ny kraftproduksjon i Norge, osv. Jeg vil ikke forskuttere noen form for behandling her, men det minst kloke i denne sammenhengen er å forskuttere en løsning allerede nå.

Marius Arion Nilsen (FrP) [10:58:57]: Jeg gir statsråden rett i det. Vi vet ikke hva fremtiden bringer. Det kan være de andre bygger både regulerbare kjernekraftverk og mye annen kraft vi ønsker å importere. Det er ikke godt å si. Men premisset ligger der fremdeles. Vil en av forutsetningene for å gå inn i en reforhandling og fornyelse av disse kablene, være premisset om at Norge skal ha ren og rimelig kraft og fornuftige priser med redusert prissmitte fra Europa? Vil det være et av de viktigste fokusområdene for statsråden og regjeringen ved en eventuell fornyelse?

Statsråd Terje Aasland [10:59:39]: Det nordiske kraftsystemet og kraftutvekslingen har tjent Norge. Vi har hatt stabilitet og forutsigbarhet, vi har hatt god forsyningsikkerhet, og det er formålet også i fortsettelsen. Det å forskuttere noen avgjørelser og konklusjoner på det nå, er for tidlig. Det er klart vi kommer til å ta stilling til dette på det tidspunktet når vi kan analysere situasjonen ut fra det som er situasjonen på det tidspunktet hvor vi skal gjøre det.

Sofie Marhaug (R) [11:00:18]: Kraftkabler til utlandet med betydelig prissmitte kan være positivt for kraftselskapene – de kan få økte inntekter – samtidig som det kan være negativt for strømkundene, både næringsliv og husholdninger. Vi har altså en interessekonflikt, der man er nødt til å ta en politisk vurdering av hva vi som samfunn ønsker. Arbeiderpartiets energiutvalg har laget en rapport der de understreker at de ikke ønsker kraftutveksling som fører til urimelig prissmitte. Representanten Hadia Tajik har sagt noe klokt, nemlig at det som har vært rett i 30 år, ikke nødvendigvis er rett de neste 30 årene, og har åpnet for å skrote danmarkskablene. Det er også i tråd med det landsmøtet til Arbeiderpartiet har vedtatt, og jeg lurer på om statsråden er like åpen for å skrote danmarkskablene som hans partikollega, Tajik, er.

Svein Harberg hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Terje Aasland [11:01:22]: I likhet med representanten Marhaug synes jeg at representanten Hadia Tajik sier veldig mye klokt. Innforstått i det hun sier, ligger det bl.a. at en må vurdere situasjonen når den kommer. Det er klart vi da må vurdere hvordan dette vil påvirke det norske kraftsystemet, og det kommer vi til å gjøre. Det har jeg, både i innlegg og i forbindelse med andre svar, gitt veldig klart uttrykk for.

Kraftsystemet vårt handler om mer enn pris. Det handler også om forsyningsikkerhet. Det glemmer representanter fra Rødt ofte i sine innlegg. Det synes jeg er litt synd. Forutsetningen for trygghet, stabilitet og forutsigbarhet er at vi har høy grad av forsyningsikkerhet, og at vi kan klare å levere den kraften vi trenger for å holde hjulene i gang for både industri, næringsliv og ikke minst samfunnet for øvrig.

Sofie Marhaug (R) [11:02:25]: Jeg er, i likhet med statsråden, også opptatt av forsyningsikkerhet. Det vi vet, er at noen av disse utenlandskablene har endret karakter til i stadig større grad å bli eksportkabler og i mindre grad forsynings- eller utvekslingskabler. Utvekslingen med Sverige er av den karakter. Utvekslingen med Danmark har endret karakter. Når denne søk-

naden kommer, kommer den til NVE. De har tidligere lagt stor vekt på hva som er lønnsomt for kraftselskapene, og regnet det som samfunnsøkonomisk lønnsomt, fordi de er offentlig eide, mens kundene ikke har blitt vektet i særlig grad. Energikommisjonen foreslår å flytte den søknadsprosessen fra NVE til OED, altså fra Norges vassdrags- og energidirektorat til Olje- og energidepartementet, for å snakke litt mindre i koder. Er statsråden enig med energikommisjonen når det gjelder en sånn endring?

Statsråd Terje Aasland [11:03:29]: Jeg har det overordnede ansvaret for hva NVE gjør, og det ansvaret har jeg tenkt å ta. Når det gjelder kraftutveksling generelt, er jeg opptatt av at det er symmetri i den – at det skal være muligheter for import når vi trenger det, og at vi kan eksportere når vi har kraftoverskudd og nok produksjonskapasitet. I den forbindelse har jeg gjort justeringer med kablen til Storbritannia. Jeg ba Statnett sette ned effektkapasiteten for å få symmetri i utvekslingen der. Det er en helt naturlig konsekvens av at vi skal ha en symmetri i dette, altså like muligheter på begge sider. Vi skal kunne få levert strøm til Norge når vi trenger det, og vi må kunne eksportere når vi har mulighet til det, for å være trygg på å få importert strøm når vi trenger det.

Ola Elvestuen (V) [11:04:33]: Regjeringen bør definitivt si ja til de nye utvekslingskablene med Danmark, når de søknadene kommer. I debatten høres det ut som om utvekslingskabler hele tiden fører til økte priser, men det slår jo begge veier. Mitt spørsmål handler om NorthConnect-kabelen, som regjeringen sa nei til. I Skottland pågår det en stor utbygging av vindkraft, og det er en overproduksjon av kraft fra vind i perioder. Innen NorthConnect hadde vært ferdig bygd, ville det definitivt også ha vært mye mer produksjon i Skottland, også produksjon for eksport.

Da blir mitt spørsmål: Før regjeringen dessverre sa nei til NorthConnect, gjorde den en vurdering av hvordan det ville kunne påvirke prisen i Norge, gitt at Skottland i veldig mange perioder vil ha et overskudd av vindkraft?

Statsråd Terje Aasland [11:05:39]: Vi vurderte NorthConnect-kabelen med utgangspunkt i at det var en ren mellomlandsforbindelse, og med den store sannsynligheten for at det ville øke presset på norsk vannkraft når det gjelder eksportkapasitet i perioder. Vi mente det var uheldig. I den situasjonen vi var i, var valget enten å gi konsesjonen, la den ligge i bero eller avslå den. Vi valgte å avslå den og mener det er en stor fordel at vi gjorde det.

NorthConnect har også gitt uttrykk for at de ønsker å bruke prosjektet i tilknytning til havvind, men da er situasjonen en helt annen. Det vil da være en del av et havnett og vil da kanskje bli interessant på et tidspunkt.

Ola Elvestuen (V) [11:06:34]: Men det framsto mer som en ideologisk beslutning, en beslutning som var basert på en enighet i en regjeringsplattform, enn som en konkret vurdering av forholdet mellom skotsk vindkraft og en overproduksjon ut fra hvilke behov som er i Skottland, og muligheten for eksport derfra til Norge – altså en virkelig utveksling, en utveksling som ville kunne føre til at prisene ville gå ned i Norge. Ble det gjort en reell vurdering av fordeler og ulemper når det gjelder prisutvikling i Norge, eller var dette en beslutning som var tatt bare ut fra en enighet i regjeringsplattformen?

Statsråd Terje Aasland [11:07:16]: Det var en reell beslutning som ble fattet, basert på de vurderingene som ble gjort av det embetsverket og de fagfolkene jeg har tilgjengelig.

Når det gjelder NorthConnect, har den også mange politiske aspekter ved seg. Det var den forrige regjeringen som tvang fram en endring i energiloven, som la grunnlaget for at private aktører og hvem som helst kunne søke, bygge og drifte utenlandsforbindelser. Det ville vært svært uheldig. Jeg mener det er svært riktig, det som Stortinget nå har gjort. De har rettet opp den feilen og sørget for at det er Statnett som skal eie alle utenlandsforbindelsene. Å la vannkraftprodusentene ha eierskapet til utenlandsforbindelser tror jeg er uklokt i en politisk kontekst. Men NorthConnect-avslaget var basert på reelle vurderinger av hvordan det ville påvirke kraftsystemet i Norge i den tiden vi er inne i nå.

Presidenten [11:08:08]: Replikordskiftet et omme.

De talere som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Marius Arion Nilsen (FrP) [11:08:25]: Energi- og miljøkomiteen var på komitéreise til Sverige for en stund siden. Da fikk vi en gjennomgang hos Svenska kraftnät og fikk deres syn på nettsituasjonen o.l. En av sjefsingeniørene deres uttalte at det nordiske kraftsamarbeidet fungerte perfekt før man hadde den tette tilknytningen til Europa. Det var et system som gjorde at man utfylte hverandre. Man kunne belage seg på import og eksport ut ifra sesongvariasjoner og forskjeller i kraftproduksjonsmetode og produksjonskilde. Så knyttet vi oss til et Europa som har vesentlig mer variabel og uregulerbar kraft, og vi har sett en storstilt nedlegging av kraftproduksjon i flere land, deriblant Danmark. Dette kraftsamarbeidet stammer fra 1960-tallet og videre framover, da man i stor grad integrerte det norske

og svenske kraftnett. Senere har det kommet en god del likestrømskabler, som går til land som Nederland, Tyskland, Storbritannia og enkelte til Danmark.

Det som er viktig framover, og det som må avklares og vedtas, er om det fremdeles skal være en prioritert oppgave å ha ren og rimelig kraft som et varig konkurransegode og konkurransefortrinn i Norge. Fremskrittspartiet mener det. Derfor mener vi også at vi må ha en annen tilnærming til disse utenlandskablene. Man kan ikke ukritisk bare vedta fornyelse, og man kan ikke ukritisk vedta enda flere kabler, for dette har konsekvenser. Kanskje kan Statnett regne hjem et samfunnsøkonomisk lønnsomt regnestykke, men ser man på hele AS Norge, som er det vi som stortingspolitikere bør gjøre, kan regnestykket bli noe helt annet. Det må tas med i betraktning. Derfor støtter vi forslag nr. 1, om at «søknad fra Statnett om utenlandsforbindelser til Danmark legges fram til behandling for Stortinget», når den kommer, og den er skissert å skulle komme i 2025. Det må gjøres en helhetsvurdering.

I tillegg må hele Statnetts utredning og premissene som legges til grunn for deres vurderinger og konklusjoner, gjennomgås vesentlig bedre, med tanke på fadese med deres prognoser og estimer for framtidig prispåvirkning av NordLink og North Sea Link.

Vi går ut av forslag nr. 2. Det er en feil at vi er med på det forslaget. Fremskrittspartiet vil stemme imot det.

Forhåpentligvis kan de andre partiene slutte seg til forslag nr. 1, for det er Stortinget som må ta den helhetlige vurderingen av dette.

Sofie Marhaug (R) [11:11:40]: Det er selvfølgelig helt greit å være uenig med Rødt og å mene at man ikke har noe grunnlag for å beslutte dette her og nå, men det jeg ikke forstår, er at så mange partier stemmer ned forslag nr. 1, som handler om å løfte dette til den folkevalgte forsamlingen, Stortinget, nettopp fordi det er ulike interessekonflikter og ulike hensyn å ta når man skal gjøre denne vurderingen. Det er stor politisk interesse for dette. Er det noe de siste par årene har vist oss, er det at det er en stor politisk interesse og debatt rundt effekten av utenlandskabler og den prissmitten og de høye strømprisene de gir. Så det synes jeg rett og slett er underlig. Det er all grunn til å tro at den søknaden kommer i denne stortingsperioden.

Jeg tok også ordet for å utfordre statsråden på en ting jeg ikke rakk å utfordre statsråden på. I april kom Norges vassdrags- og energidirektorat, NVE, med en liste på 20 områder som kan være aktuelle for havvindutbygging. Et av områdene som har gått igjennom, og som ikke har blitt silt ut – det er for meg en gåte – er det området som heter Sønnavind A. Det ligger i Skagerrak og i nærheten av disse kablene. Det er ikke konsekvens-

utredet, men både Miljødirektoratet og Fiskeridirektoratet mener det er en forferdelig dårlig idé å bygge ut havvind der, av hensyn til natur og fiskeri. Likevel har dette prosjektet gått gjennom. Det NVE er gode på og det de kan, er nettilknytning. Så min gjetning er at dette er et prosjekt som passer godt sammen med en fornyelse av f.eks. disse utenlandskablene mellom Danmark og Norge.

Jeg ønsker å utfordre statsråden på om han kan si noe om Sønnavind A, om det er tenkt i forbindelse med de kablene som potensielt kan avslås når den søknaden kommer, og om det er grunnen til at det prosjektet er med videre, på tross av at det altså er fullstendig på kollisjonskurs med både fiskeriinteresser og fuglelivet som er akkurat der, og som to direktorater, både Miljødirektoratet og Fiskeridirektoratet, allerede har sagt at de mener burde være helt uaktuelt for havvindutbygging.

Statsråd Terje Aasland [11:14:46]: Den siste utfordringen jeg fikk, ligger egentlig langt utenfor denne saken, men siden spørsmålet ble stilt, synes jeg det er riktig å besvare det. Det er ingen av de 20 områdene som har kommet igjennom åpningen, men det er områder som kan være aktuelle for utbygging av havvind. Det som er viktig for denne regjeringen, er å gjennomføre havvindsatsingen med utgangspunkt i sameksistens knyttet til fiskeri og andre næringsformål på havet, samtidig som vi ivaretar natur, bærekraft og hensynet til miljø på en god måte. Derfor har vi opprettet et samarbeidsforum for havvind, hvor en av arbeidsgruppene handler om sameksistens. Det er viktig at det arbeidet foregår på en god måte. Vi har ikke startet noen åpningsprosess for noen av disse 20 områdene. Vi kommer i nær framtid til å ta stilling til hvilke områder vi mener er best egnet til å ta tak i først. Det prosjektet som en viste til, Sønnavind A, som er omdiskutert, eller hvor direktoratgruppen ikke var enstemmig, er et område vi må behandle med større varsomhet.

Presidenten [11:15:58]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 5.

Sak nr. 6 [11:16:00]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bjørnar Moxnes, Geir Jørgensen og Sofie Marhaug om strengere prioritering av kraften, og Representantforslag fra stortingsrepresentantene Rasmus Hansson, Lan Marie Nguyen Berg og Kristoffer Robin Haug om en bærekraftig tildeling av kraft (Innst. 314 S (2022–2023), jf. Dokument 8:169 S (2022–2023) og Dokument 8:195 S (2022–2023))

Presidenten [11:16:33]: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Gro-Anita Mykjåland (Sp) [11:17:04] (ordfører for saken): Jeg vil starte med å takke komiteen for et godt samarbeid om denne innstillingen. Vi behandler to ulike representantforslag der det er fremmet totalt åtte ulike forslag som omhandler en strengere prioritering av kraften og mer bærekraftig tildeling av kraft.

Selv om en ikke slutter seg til de forslagene som er fremmet, viser en samlet komité til at et overordnet mål i energipolitikken er å sikre høy verdiskaping gjennom en effektiv og god forvaltning av energiressursene. Komiteen mener videre at økt utbygging av fornybar kraft, mer effektiv energibruk og forsterkning av nettet er forutsetninger for den ønskede samfunnsutviklingen framover.

Forslagene som berører prioritering av prosjekter for tilknytning til strømmettet, blir avvist av et flertall i komiteen. Flertallet viser til strømnnettutvalgets rapport, som kom i 2022, og regjeringens handlingsplan for raske netttutbygging og en mer effektiv utnyttelse av nettet. Et stort flertall viser til at tilgang på ren og rimelig kraft i årtier har vært den norske industriens fremste konkurransefortrinn og et gode for norske husholdninger. Slik ønsker vi at det også skal være i fremtiden. For å nå denne energipolitiske målsettingen samt Norges omstillingsmål vil det kreve energisparing og betydelig utbygging av ny fornybar kraft og nettinfrastruktur.

Videre ber en regjeringen om å utarbeide et forslag til forbud mot kryptovalutautvinning. Dette blir avvist av et flertall av komiteens medlemmer, der de viser til regjeringens pågående arbeid med ny datasenterstrategi.

Forslagene som gjelder utslipp fra energiproduksjon og elektrifisering av sokkelen, blir også avvist. Komiteen viser samtidig til at klimagassutslipp knyttet til olje- og gassutvinning står for omtrent 25 pst. av Norges totale klimagassutslipp i dag, og at denne sektoren også må bidra for å redusere norske klimagassutslipp. Komiteen viser til rapporten Kraft fra land til norsk sokkel, fra 2020. Den understreker at en viktig forutsetning for elektrifisering med kraft fra land er at det ikke går på bekostning av forsyningsikkerheten til eksisterende kunder.

Videre er det et forslag om å pålegge olje- og gasssektoren å stoppe alle sine utslipp ved hjelp av egen strømproduksjon offshore, CCS eller annet. Det er også et forslag der regjeringen bes legge fram en plan for å rense alle store punktutslipp innen 2030 og komme tilbake til Stortinget på en egnet måte. Disse har heller ikke fått flertall i komiteen.

Jeg er sikker på at de ulike partiene vil begrunne sine standpunkt gjennom denne debatten.

Hadia Tajik (A) [11:20:06]: Denne regjeringa har vore oppteken av å prioritera bruken av kraft på ein betre måte og ikkje minst forsøkja å få opp tempoet i saksbehandlingstida når ein behandlar konsesjonssøknader. Difor har ein sett av eigne midlar for å få ned den tidsbruken. Denne våren la regjeringa fram handlingsplanen for raskare nettutbygging og meir effektiv utnytting av nettet. I handlingsplanen står det konkrete tiltak for å få til både raskare behandling, ei meir effektiv tilknytning til straumnettet og betre utnytting av den nettkapasiteten ein har i dag.

Eg trur ein har vorte meir bevisst på at kraft er eit gode det er knapt med, og at det då er riktig å gjera nokre prioriteringar. Regjeringa viser gjennom handlingsplanen at me tek eit skritt vekk frå det som er situasjonen i dag, med lange tilknytingskøar og førstemann-til-mølla-prinsippet. Regjeringa introduserer i staden nokre kriterium for å prioritera mellom prosjekt som ønskjer nettkapasitet. Det handlar særleg om å prioritera modne prosjekt over umodne og eksisterande verksemder framfor verksemder som ikkje finst per i dag. Enklare forklart handlar det om å sikra arbeidsplassar og å auka tempoet for den grønne omstillinga i etablerte bedrifter. Det handlar rett og slett om å tryggja jobbar og om å kutta utslepp.

Det er viktig at kriteria for prioritering av krafta ikkje vert så detaljerte at etablering av ny næringsverksemd vert unødvendig politisert. Det er nøydt til å vera kriterium på eit heilt overordna nivå, og det er bakgrunnen for vurderingane i handlingsplanen.

Det er likevel slik at me har arva eit betydeleg etterlep når det gjeld nettkapasitet frå den førre regjeringa, og det er eit stort behov for å få opp dette tempoet. Fleire stader i landet har ein opplevd at det har vore aktuelt med investeringar til det som kunne vorte arbeidsplassar, men som har gått vidare til andre lokasjonar, òg i andre land, fordi det ikkje har vore tilstrekkeleg kapasitet i nettet. Difor er det gledeleg å sjå at investeringane i nett i år aukar med 1,5 mrd. kr. Regjeringa kjem til å jobba for at denne utviklinga fortset framover. Det er òg noko av grunnen til at regjeringa har meir kraft, meir nett og meir energieffektivisering som sitt prosjekt på feltet framover.

Nikolai Astrup (H) [11:23:01]: Det er behov for å bygge mer nett. Det er behov for å bygge nett raskere, og det er behov for å utnytte det nettet vi har, på en mer effektiv måte. Det har aldri blitt investert så mye i nettet som det som ble gjort under den forrige regjeringen, men det er uten tvil slik at det er behov for å investere mye mer i årene som kommer.

For nettopp å bygge nett raskere satte den forrige regjeringen ned strømnettutvalget, Nakstad-utvalget, som leverte sin rapport, Nett i tide, i juni i fjor. Der diskuteres også kriterier for nettilkobling. Det er uten tvil sånn at mange steder er køene for nettilkobling for lange, og førstemann til mølla er ikke et prinsipp som alene kan være styrende.

Det kan være fristende for oss i Stortinget å liste opp gode formål for hvem som skal få tilgang på kraft. Først er det likevel verdt å minne om advarselen fra strømnettutvalget om nettopp å politisere kriteriene for nettilkoblingen. Diffuse politiske målsettinger som tjener som prioriteringskriterier, vil gjøre nettilgangen mer vilkårlig, med den konsekvens at det blir mindre forutsigbart og attraktivt å investere i Norge for kraftkrevende virksomheter.

Regjeringens nylig fremlagte handlingsplan for raskere nettutbygging og bedre utnyttelse av nettet er en god start på oppfølgingen av Nakstad-utvalgets anbefalinger og å tilnærme seg en bedre prioritering av kraften. Mange av prinsippene for bedre utnyttelse av nettet som regjeringen lanserer, er vi enig i.

Regjeringen har også fulgt opp utvalgets anbefalinger om å konkretisere modenetskriterier for prioritering av nettilkobling. Her mener vi at regjeringen ikke er konkret nok, og i realiteten er det få holdepunkter for nettaktørenes prioritering. Dette er et område som Høyre vil se nærmere på, ikke minst i lys av at f.eks. kryptovirksomhet kan synes å favoriseres som vanlig industrietablering med de retningslinjene som gjelder i dag. Fra Høyres side mener vi at nasjonale beredskapshensyn må være overordnet, noe som saken med manglende krafttilgang for forsvarsindustribedriften Nammo tidligere i år illustrerer behovet for. Dette håper jeg at regjeringen følger opp fremover.

Til sist må vi ikke skal miste av syne at mer kraft og nett raskere er oppskriften på å løse opp i køen og dermed redusere behovet for å prioritere. I den sammenheng vil vi vise til tidligere foreslått politikk fra Høyre i Stortinget for mer kraftutbygging og raskere nettutbygging og konsesjonsprosesser for å løse den underliggende utfordringen.

La meg avslutte der jeg startet, med at det er behov for å utnytte det nettet vi har, på en bedre måte, bl.a. gjennom digitalisering av sensorteknologi. Her håper vi at regjeringen legger til rette for det i tiden fremover.

Med det tar jeg opp Høyres forslag.

Presidenten [11:26:04]: Da har representanten Nikolai Astrup tatt opp det forslaget han refererte til.

Lars Haltbrekken (SV) [11:26:24]: Det er behov for å prioritere hva vi bruker den fornybare kraften til framover, strengere. De retningslinjene som har kommet fra regjeringen, er overhodet ikke gode nok til å møte de utfordringene vi står foran. Vi må bl.a. legge stor vekt på om de nye industrietableringene som søker tilknytning til nettet, bidrar til utslippskutt av farlige klimagasser.

Vi ser også at det er etablert en del datasentre med kryptovalutaproduksjon i Norge. Det mener vi er svært beklagelig, og vi kommer derfor til å støtte det løse forslaget fra Rødt som er lagt fram her i dag. Mens jeg er inne på det å støtte forslag som vi ikke står inne i: Vi kommer også til å stemme for forslag nr. 6, hvor Stortinget ber regjeringen pålegge olje- og gassektoren å redusere egne utslipp ved hjelp av egen strømproduksjon offshore eller karbonfangst og -lagring.

Det er viktig at selv om forslagene knyttet til utslippskutt fra store punktutslipp ikke får flertall, er regjeringen forpliktet til å følge opp intensjonen i disse forslagene gjennom punktutslippsprogrammet i Enova som SV fikk gjennomslag for i budsjettforhandlingene med regjeringen i fjor høst. Skal vi klare å nå våre klimamål, er det helt avgjørende at vi får kuttet utslippene fra de store punktutslippene.

Det har de siste dagene kommet nedslående nyheter fra Equinor om at de ikke lenger går videre med Trollvind-prosjektet sitt. Det viser at det er for billig og for enkelt for oljeselskapene å elektrifisere sin produksjon med strøm fra land. Derfor har SV tatt til orde for å innføre en elavgift for oljeselskapene for å gjøre dette mindre lønnsomt og for å øke lønnsomheten i offshore vindkraftproduksjon i regi av oljeselskapene. Vi vil også pålegge dem i større grad faktisk å gjøre det, og sammen med en økt CO₂-avgift vil vi få økt lønnsomhet i dette.

Jeg tar med det opp de forslag som SV står bak.

Presidenten [11:29:10]: Da har representanten Lars Haltbrekken tatt opp de forslagene han refererte til.

Sofie Marhaug (R) [11:29:25]: Det kan hende det er riktig at det ble satt rekord i investeringer i nettutbygging under den forrige regjeringen, for det ble jo bygget to nye utenlandskabler, bl.a. verdens lengste undersjøiske utenlandskabel til England. Det kostet mange titalls milliarder, men det betyr jo ikke at nettet på land, infrastrukturen vår, ble forbedret i den perioden.

Vi må prioritere kraften strengere. Jeg har vært i så uendelig mange debatter om at vi går mot kraftunder-

skudd, og det er jo mantraet til særlig styringspartiene at vi må bygge ut mer for å skaffe mer kraft. Jeg tror ikke det er mulig å bygge ut så mye mer kraft som enkelte partier ønsker. Jeg mener heller ikke at det er ønskelig, for det byr på store inngrep i naturen, og vi har også en naturkrise, der arealnedbygging er den største trusselen. Kraft er rett og slett en begrenset ressurs, derfor må vi prioritere det strengere.

Jeg synes det er rart at det ikke blir flertall for å si det helt klart og tydelig, akkurat sånn som landsmøtet til Arbeiderpartiet sa. De presiserte til og med at Arbeiderpartiet skal si tydelig nei til kryptoutvinning. Likevel stemmer ikke Arbeiderpartiet for forslaget som er lagt på bordet, det løse anmodningsforslaget Rødt fremmer i dag, som vi mener er helt i tråd med Arbeiderpartiets vedtatte politikk. Det synes jeg er underlig.

Kriteriet om modenhet griper ikke inn i det som handler om kryptoutvinning eller ikke. Tvert imot har det egentlig ingenting med saken å gjøre. Det handler om hvorvidt nettet blir brukt eller ikke, sånn jeg har skjönt det.

Jeg synes også det er rart at regjeringen ikke støtter forslag nr. 1, men i stedet danner en grå hestesko sammen med Fremskrittspartiet om å si nei til å lage en plan for utslippskutt for fastlandsindustrien. Det er nettopp den vi bør prioritere. Det er den som bør få kraften, for det er en måte vi kan skape jobber og kutte utslipp på samtidig. Det er det Arbeiderpartiet sier at de ønsker, og som vi også ønsker, men da må vi faktisk gjøre det – prioritere det, ikke prioritere kryptodatasentre.

Så vil jeg også si at det ikke er diffuse kriterier. Det vi ber om, er at vi får en utredning av kriterier, som så ulike aktører som Industri Energi og Naturvernforbundet har bedt om. Det er et ønske om det, for det er en begrenset ressurs. Da er vi nødt til å be om det.

Med dette er våre forslag fremmet.

Presidenten [11:32:29]: Representanten Sofie Marhaug har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Ola Elvestuen (V) [11:32:48]: Venstre er helt klart for at vi må ha strengere prioritering når det gjelder kraften. Det er derfor vi tidligere i vinter foreslo helt eksplisitt at vi skal ha karbonfangst og lagring og ikke kraft fra land på Melkøya i Hammerfest. Vi fikk da også tilslutning fra et samlet storting om at regjeringen skal utrede karbonfangst og lagring. Testen er da om regjeringen faktisk går inn for karbonfangst- og lagring sånn at man ikke, skal vi si, bruker opp hele kraftoverskuddet i nord på Melkøya.

Venstre har også tidligere lagt fram forslag om mer karbonfangst og lagring på Melkøya, men også ellers på sokkelen, for å begrense behovet for kraft fra land for å få ned utslippene på sokkelen. Det er en tydelig priorite-

ring. Og da er det egentlig bare regjeringen som må vise vilje til å prioritere, nemlig ved å gå inn for karbonfangst og lagring på Melkøya. Den beslutningen som tas, er vel den største beslutningen regjeringen skal ta innenfor dette feltet i den nærmeste framtiden, og det vil være helt avgjørende for kraftsituasjonen i nord i lang tid framover.

Som det er tatt opp tidligere, er Venstre likevel også enig med strømmnettutvalgets Nett i tide, der det advares mot å politisere nettilgangen for mye. Samtidig er vi enig i at vi må ha strengere regler. Regjeringen har gått inn for modenhet som et tydelig kriterium. Jeg tror kanskje ikke det er nok. Vi er også med på merknader som ser på naturhensyn, når vi skal vurdere og prioritere nettilgang framover, men uten å gå inn på forslagene.

Så er det andre radikale forslag her. Venstre er, selv om vi er veldig for karbonfangst og lagring på Melkøya – vi må ha mer karbonfangst og lagring på sokkelen – likevel ikke mot at vi har kraft fra land. Kraft fra land er også en løsning for å få ned utslippene innenfor norsk petroleumsnæring, og den må ned 50 pst. innen 2030, som Stortinget har vedtatt.

Den energikrevende kryptovalutaen må reguleres strengere, uten at vi har konkludert på akkurat hvordan. Vi avventer datasenterstrategien og følger nøye med på hvilke prosesser som er i EU på dette feltet. Så med det er Venstre for noen forslag, men ikke alle.

Une Bastholm (MDG) [11:36:10]: Allerede om fire år forventes det at vi vil ha et høyere forbruk av elektrisk energi enn det Norge i dag produserer. Før jul i fjor sto over hundre bedrifter i kø for å få strøm i Norge. Mange av prosjektene som har søkt om tilknytning, blir derfor satt på vent eller droppet. Bedrifter som ønsker å starte opp, men ikke får strøm, vil måtte flytte investeringene sine og arbeidsplassene. Likedan må eksisterende bedrifter som ikke får økt tilgang på strøm, re-vurdere sine investeringsplaner. Det betyr tapte arbeidsplasser og mindre investeringer i tiltak som vil kutte norske utslipp.

Fram til nå har det vært førstemann til mølla som gjelder for søknader om nettilknytning og kraftleveranser. Regjeringen har nå gitt lokale nettselskaper mulighet til å prioritere basert på prosjektenes modenhet. Det gjøres imidlertid ingen prioritering ut fra hvilke prosjekter som vil bidra til utslippskutt, grønn omstilling eller lokal sysselsetting, eller som vil sikre kritiske funksjoner i samfunnet vårt nå i en kommende og økende energikrise.

Det finnes allerede mange eksempler på at strøm planlegges prioritert til bedrifter som har klart lavere samfunnsnytte enn bedrifter som er satt lenger bak i køen. Det kan vi gjøre noe med. Etter vår oppfatning er

ikke modenhet et godt nok kriterium. Også for å klare å kutte utslippene med 50 pst. de neste sju årene, som er veldig raskt, må den fornybare strømmen prioriteres til de formålene som bidrar til det. Vi fremmer derfor, sammen med flere andre partier, i dag forslag om at regjeringen må utrede en annen form for prioritering av kraften, hvor utslippskutt, natur- og miljøhensyn og sysselsetting tillegges størst vekt.

I en periode hvor vi mangler kraft og sliter med å bygge ut nok ny kraftproduksjon uten å forsterke en naturkrise, må elektrifisering av sokkelen med kraft fra land stoppes. Vi fremmer derfor forslag om å stoppe elektrifiseringen av sokkelen med kraft fra land, men at klimamålene offshore skal ligge fast og må nås ved hjelp av andre nullutslippsløsninger. Vi fremmer også forslag om å utrede hvordan vi kan forby utvinning av kryptovaluta, og vil støtte det løse forslaget om å sørge for at sånne datasentre ikke får tilknytning til strømmettet.

Til slutt: Miljøpartiet De Grønne fremmer også forslag om å be regjeringen legge fram en plan for å fjerne alle store punktutslipp innen 2030. Det er også relevant for denne saken fordi det er noe som vil øke kraftbehovet framover. Organisasjonen ZERO har gjort et veldig grundig faglig arbeid med å foreslå hvordan dette kan oppnås i 2030. Jeg vil understreke at for å nå Norges klimamål innen 2030 er vi nødt til å gjøre noe med de store punktutslippene. Det overrasker meg at ikke flere partier er med på forslaget. Jeg håper det bare skyldes en inkurie og håper på støtte under voteringen etterpå. Jeg tar med det opp forslaget fra Miljøpartiet De Grønne.

Presidenten [10:39:13]: Da har representanten Une Bastholm tatt opp det forslaget hun refererte til.

Marius Arion Nilsen (FrP) [11:39:33]: Vi diskuterer her forslag fra Rødt og Miljøpartiet De Grønne, et sammensurium av forslag som tar for seg mye forskjellig. De fleste av disse har nok gode intensjoner, men veien til et veldig varmt sted er som oftest brolagt med gode intensjoner. Det er utrolig mange forslag som ikke henger sammen og ikke henger helt på greip.

En av de mest overraskende tingene er egentlig at Høyre er med på forslag nr. 1, uten at man har med budsjettkonsekvens og inngangsvinkel ved omfattende kutt fra punktutslipp i norsk industri. Hva vil dette koste, og hvordan skal man nå dette?

Forslag nr. 9 er vel enda verre, der Stortinget skal be regjeringen

«legge frem en plan for å fjerne alle store punktutslipp innen 2030, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte».

Det enkleste er jo å legge ned disse punktutslippene, og det er det slik politikk vil føre til: skyhøye strømpriiser, avgifter – store negative konsekvenser for norsk næ-

ringsliv og befolkningen. Sånn får vi kuttet klimagassutslippene – ved at næringsliv og befolkning flytter vekk.

Vi stemmer imot alt, også det løse forslaget, ene og alene fordi våre tidligere forslag som dekker dette, er bedre. Vi har tatt til orde for erstatningskraft, og vi har politikk som kutter klimagassutslipp enda bedre enn det regjeringen, de andre partiene og disse forslagene tar til orde for.

I korte trekk er denne diskusjonen for så vidt viktig og riktig, men den foregår på feil premisser. Dette er et energisystem og et nett, og hele politikken her må henge sammen. Det vi nå ser her, der man skal stoppe elektrifiseringen av olje- og gassinntallasjoner, og man skal stoppe leting etter olje – det er vel ikke akkurat her, men likevel – henger ikke på greip med det som sies fra Det internasjonale energibyrået, fra IPCC og lignende. Olje og gass vil fremdeles være en viktig del av energimiksen i 2050, og da må vi ha en politikk som fører til at vi har god, stabil, levedyktig og bærekraftig norsk olje og gass i 2050 også. Derfor må politikkløslagene som kommer på disse områdene, henge mer sammen.

Vi er også skeptiske til elektrifisering av sokkelen med kraft fra land, vi ønsker erstatningskraft, men her handler det i større grad om å stoppe dem og påby dem kostbare tiltak. Det må være forslag om alternative kraftkilder de skal komme med, men såpass mye påbud og reguleringer som disse forslagene tar til orde for, stemmer vi imot.

Presidenten [11:42:26]: Presidenten vil anbefale representanten å ta en gjennomlesning av ord og uttrykk som ikke er parlamentariske, så slipper vi det for framtiden.

Statsråd Terje Aasland [11:42:46]: Regjeringen fører en energipolitikk som skal bidra til økt verdiskaping og til å innfri Norges internasjonale klimaforpliktelser. Tilgang på rikelig med ren og rimelig fornybar kraft skal fortsette å være et konkurransefortrinn for industrien, et gode for samfunnet og noe som bidrar til verdiskaping og sysselsetting i hele landet. Omlegging fra fossil energi og framveksten av nye, grønne næringer krever mye kraft. Til sammen vil dette kreve et sterkere strømmnett og økt produksjon av fornybar kraft. I tillegg må vi legge til rette for mer effektiv bruk av energien.

Jeg er glad for at det er vekst i norsk industri og næringsvirksomhet. Tilknytningsplikten legger til rette for at alle som ønsker det, har rett til å bli tilknyttet nettet, og den bidrar til stabile og gode rammevilkår for næringsutvikling i Norge. Dette er avgjørende for at Norge skal være et attraktivt land å henvende seg til når man skal etablere seg.

Over hele landet står det i dag prosjekter i kø for å få nettilknytning. Køen består bl.a. av prosjekter som legger til rette for direkte utslippsreduksjoner og nyetablerte

ringer som vil bidra til det grønne skiftet. Det viktigste tiltaket for å sørge for nett i tide er å bygge ut den nødvendige kapasiteten. Da må det gå raskere å etablere nettanlegg i framtiden. På kort sikt er det imidlertid avgjørende at nettet også utnyttes mest mulig effektivt.

Jeg har nettopp lagt fram regjeringens handlingsplan for raskere nettutbygging og bedre utnyttelse av nettet. Handlingsplanen tar for seg konsesjonsprosessen og gir nærmere føringer for nettselskapenes tilknytningsprosess og utnyttelse av nettet. Vi varsler bl.a. forskriftsendringer som skal sikre at prosjekter som prioriteres i tilknytningskøen, har gjennomføringsevne og tilstrekkelig framdrift. Vi gir prioritet til prosjekter som ligger an til å realiseres, og som dermed faktisk bidrar til verdiskaping og arbeidsplasser.

Modenhetskriterier legger også til rette for at eksisterende virksomheter kan omstille seg og vokse, fordi slike virksomheter bør ha gode forutsetninger for å demonstrere gjennomføringsevne. Dette er viktig for å bevare arbeidsplasser og kutte klimagassutslipp.

Dersom to prosjekter vurderes likt med hensyn til modenhet og framdrift, legger regjeringen til grunn at eksisterende virksomheter skal prioriteres.

Regjeringen vil sørge for at alle som etablerer anlegg med mye overskuddsvarme, gjør en grundig vurdering av om denne varmen kan utnyttes. Vi har derfor nå fremmet og behandlet Prop. 100 L for 2022–2023 med forslag til endringer i energiloven som skal sørge for at nettopp bedrifter som har mye overskuddsvarme, undersøker muligheten for å utnytte den.

Regjeringen vil også utvikle petroleumssektoren slik at den bidrar til verdiskaping, sysselsetting og statlige inntekter, og til at Norge fortsatt er en stabil og langsiktig leverandør av olje og gass til våre allierte i Europa. Samtidig skal utslippene i sektoren ned. Fram mot 2030 er omlegging til drift med kraft fra land, gjerne og fortrinnsvis kombinert med havvind, det viktigste tiltaket. Kraft fra land er imidlertid ikke en hensiktsmessig løsning overalt og må vurderes fra sak til sak.

Aktørene i næringen arbeider også med andre teknologier som kan kutte utslippene på lengre sikt, bl.a. CO₂-håndtering, ammoniakk, hydrogen og brenselceller. Disse teknologiene framstår per i dag ikke som realistiske løsninger, og vi vil måtte gjøre dette på en realistisk, bærekraftig og økonomisk forsvarlig måte.

Presidenten [11:45:53]: Det blir replikkordskifte.

Nikolai Astrup (H) [11:46:08]: Jeg skal forsøke å holde meg til de parlamentariske uttrykkene.

Et av forslagene som fremmes i et av dokumentene, er at «Stortinget ber regjeringen stoppe elektrifisering av olje- og gassinntallasjoner med kraft fra land». I den forbindelse nevnte statsråden at det er behov for mer hav-

vind i tilknytning til petroleumsinstallasjoner, og vi vet jo alle at Equinor skrinla Trollvind på ubestemt tid. Spørsmålet mitt til statsråden er hva regjeringen nå vil gjøre for å legge til rette for flere havvindprosjekter i tilknytning til petroleumsinstallasjoner. Det interessante her er bl.a. at hvis man sammenligner med å produsere strøm fra gasturbiner, er havvind lønnsomt på kommersielle vilkår. Hvis man derimot sammenligner med kraft fra land, er det ikke lønnsomt. Hva tenker regjeringen å gjøre med det?

Statsråd Terje Aasland [11:47:14]: Aller først: Jeg skulle gjerne sett at Trollvind ble realisert. Jeg mener det var et viktig prosjekt. Spesielt med tanke på den tidsplanen som var lansert for prosjektet, at dette kunne komme i drift allerede fra 2027/2028, og uten offentlige subsidier, hadde det vært et glimrende prosjekt. Men på grunn av kostnadsveksten, som Equinor selv understreker har vært stor, i tillegg til at teknologien som de hadde tenkt å bruke, ikke var tilgjengelig de nærmeste årene innenfor den tidsplanen som forelå, valgte de altså å stoppe prosjektet. Jeg skulle gjerne hatt dem med.

For å utvikle dette med elektrifisering av norsk sokkel, fortrinnsvis med havvind i fortsettelsen, er det klart at de neste utlysningrundene er helt avgjørende – at vi får i gang åpningsprosesser og finner egnede områder innenfor det som direktoratgruppen har foreslått som kan være fornuftig å knytte opp mot olje- og gassinstallasjonene. Det er regjeringens formål med dette.

Nikolai Astrup (H) [11:48:18]: Spørsmålet var hva regjeringen vil gjøre for å legge til rette for flere havvindparker i tilknytning til petroleumsinstallasjoner. Og et spørsmål i forlengelsen av det er: Er det behov for politiske grep for å få dette til, eller tror statsråden at dette er noe som kommer til å modnes frem helt på egen hånd?

Statsråd Terje Aasland [11:48:46]: Det er det for tidlig å si noe helt konkret om, for det er avhengig av hvordan kostnadsutviklingen blir. Jeg håper og mener at med den storstilte satsingen som er på havvind – ikke bare i Norge, men egentlig i hele Nordsjøbassenget – som et utgangspunkt, er det viktig at en får bygd opp kapasitet i leverandørindustrien, at en får industrialisert og får standardisert, slik at kostnadene kommer ned på et akseptabelt nivå. Hvis en lykkes med det, vil en raskt kunne se at kostnadene avtar, og at denne type prosjekter, havvindutbygging, kan realiseres uten offentlig støtte.

Lars Haltbrekken (SV) [11:49:41]: Jeg har et veldig enkelt spørsmål til statsråden, og det er: Hvorfor har ikke regjeringen lagt krav om kutt i utslipp av klimagasser inn i handlingsplanen for ny nettilknytning?

Statsråd Terje Aasland [11:49:59]: Fordi det kan virke også mot sin hensikt hvis en hadde hatt det ensidig som en løsning. Det ville f.eks. betydd at elektrifisering av sokkelen skulle framskyndes. Der er det store punktutslipp. Vi mener det er galt. Vi mener at vi har gjort det riktig sånn vi har gjort det nå: ved å bruke modenhetsskriteriene samtidig som vi gir eksisterende virksomheter forrang foran nye virksomheter i den tiden vi er i, sånn at vi understøtter de investeringene som allerede er foretatt.

Når det gjelder sannsynligheten for hva denne strømmen vil bli brukt til, er dette i stor grad rettet inn mot innveksling av fossil energibruk med fornybar energibruk.

Lars Haltbrekken (SV) [11:50:40]: Jeg synes det er merkelig at regjeringen ikke tar tak i en av de aller største utfordringene vi står foran i vår tid, nemlig klimakrisen, når de legger fram en sånn handlingsplan, og ikke legger krav om utslippskutt inn i den. Til det statsråden sier knyttet til elektrifisering av oljeplattformene: Man kunne jo ha løst det på en annen måte gjennom å stille krav i konsesjonstillatelsene om at de skal elektrifiseres ved hjelp av havvind. Da blir spørsmålet mitt: Vil regjeringen være med og se på hvordan man kan gjøre det mer lønnsomt å få investeringer i havvind fra oljeselskapene og mindre lønnsomt å bruke landstrøm, f.eks. gjennom å innføre en elavgift for oljeselskaper som bruker landstrøm til elektrifisering?

Statsråd Terje Aasland [11:51:37]: Det er ikke aktuelt for regjeringen å gjøre det dyrere å foreta gode klimatilta, slik SV nå foreslår. Når det gjelder måten regjeringen har lagt fram handlingsplanen, modenhetsskriteriene og det å prioritere eksisterende virksomheter på, mener jeg det også er godt innrettet når det gjelder å redusere klimagassutslipp, fordi det er eksisterende virksomhet. Når de ber om økt effektkapasitet i nettet, er det i all hovedsak en innveksling av fossil energibruk med fornybar energibruk som ligger til grunn for det. Vi ser veldig mange eksempler på det rundt omkring. Å sørge for at den type virksomheter og aktiviteter får nettilknytning, er viktig nettopp for å kutte klimagassutslipp.

Sofie Marhaug (R) [11:52:35]: Regjeringen og representanter for regjeringspartiene mener at de med f.eks. krav om modenhet – de viser i hvert fall til det i denne debatten og i media – legger noen føringer også med tanke på å begrense kryptoutvinning. Meg bekjent har ikke det modenhetsskriteriet en sånn avgrensning. Tvert imot er det mange modne bitcoinfabrikker allerede. I Nord-Norge tar fire fabrikker opp nesten like mye strøm som hele Lofoten bruker. Det er alvorlig.

Statnetts brev som advarer mot kraftunderskudd allerede i 2027, peker spesielt på plasser i Nord-Norge der

vi kan gå mot for dårlig kraftbalanse. Mener statsråden selv at kriteriet om modenhet vil ha noe som helst å si for de bitcoinfabrikkene som finnes i Norge?

Statsråd Terje Aasland [11:53:38]: Vi sier at eksisterende virksomhet skal prioriteres foran ny virksomhet. I det ligger det en favorisering av dem som allerede har investert og har en nettilknytning, når de ber om økt effektuttak i fortsettelsen, så jeg mener det er en innretning. I tillegg kommer kommunal- og distriktsministeren med en egen datalagringsstrategi. Vi trenger datakraft og lagringskapasitet i Norge.

Jeg er enig med representanten i at dette med «bitcoin mining» er høyst omdiskutert. Å se på hvordan vi kan håndtere den situasjonen, tror jeg er viktig i fortsettelsen, og det jobber regjeringen med.

Sofie Marhaug (R) [11:54:15]: Det er bra at statsråden er enig med meg i det, for da er statsråden også enig med sitt eget parti i akkurat det. Problemet – som statsråden også bekrefter – er at dette modenhetskriteriet selvfølgelig ikke gjør noen forskjell på kryptoutvinning og andre eksisterende virksomheter, selv om kryptoutvinning tar opp masse kraft og nettkapasitet, ikke minst i Nord-Norge, der det kan gå mot dårligere kraftbalanse i framtiden. Det jeg lurer på da, er om statsråden kan garantere at regjeringen vil forby og si klart nei til kryptoutvinning gjennom andre politiske vedtak, ettersom modenhetskriteriet ikke har noen verdens ting å si for det.

Statsråd Terje Aasland [11:55:16]: Jeg svarte på hva modenhetskriteriet og det å prioritere eksisterende virksomhet vil kunne bety. At det overhodet ikke har noen betydning, er jeg uenig med representanten i.

Når det gjelder måten å sortere nettilknytningen på, er jeg uenig i at vi skal gå inn og velge enkeltbedrifter og si ja eller nei til nettilknytning. Det er ikke bare bitcoin og «crypto mining» representanter fra Rødt er imot, de er også imot å bruke det til olje- og gassindustrien, til videreutvikling av Melkøya osv.

Jeg er ikke for og ikke tilhenger av at vi politisk skal sitte og sortere, men vi skal gjøre det mulig å kunne legge til rette for næringsvirksomhet og næringsutvikling på en god og trygg måte. På området «bitcoin mining» er det klart at vi går inn og ser på den problemstillingen når det er høyt energiforbruk og kanskje veldig liten verdiskaping knyttet til det.

Ola Elvestuen (V) [11:56:28]: Den største beslutningen statsråden skal ta framover når det gjelder prioritering av kraft, er hvorvidt han skal avvise kraft fra land på Melkøya eller ikke. Derfor har Stortinget bedt om en grundig vurdering av karbonfangst og -lagring

som et alternativ – et alternativ som blir sterkere når vi ser at Equinor går bort fra havvind i Trollvind, som også gjør den koblingen mindre aktuell, vil jeg tro, i forbindelse med Melkøya.

Mitt spørsmål er da: Hvor langt har regjeringen kommet i utredningene av karbonfangst og lagring som et alternativ til kraft fra land på Melkøya?

Statsråd Terje Aasland [11:57:16]: Regjeringen har ikke kommet langt i utredningen av karbonfangst og lagring som et alternativ for Melkøya, for det var ikke det som var oppdraget fra Stortinget til regjeringen. Det som var oppdraget fra Stortinget til regjeringen, var at vi på eget grunnlag skulle vurdere karbonfangst og lagring som en mulig løsning. Det er vi godt i gang med.

Ola Elvestuen (V) [11:57:43]: Jeg tror regjeringen skal legge til grunn at Stortinget vil at regjeringen skal ta en grundig vurdering, og dette er ikke en vurdering man tar på kontoret, det er en stor beslutning. Kan vi da forvente at det blir en utredning som er grundig nok til at vi kan ha et reelt valg mellom de to alternativene når beslutningen skal tas?

Statsråd Terje Aasland [11:58:11]: Vi følger opp det som er Stortingets vedtak, og der står det veldig tydelig at vi skal gjøre en vurdering av dette spørsmålet. Det gjør vi, det er vi godt i gang med, og vi følger opp saken. Ellers er jo hele Snøhvit Future til behandling i mitt departement, så hvis jeg går inn i detaljene her, kommer jeg kanskje i en situasjon hvor jeg ikke kan sluttbehandle den, og det har jeg ikke tenkt å komme i.

Presidenten [11:58:35]: Siste replikk i dette replikkordskiftet går til Une Bastholm.

Une Bastholm (MDG) [11:58:41]: Jeg håper faktisk på to replikker, og jeg skal være veldig kort på den første. Jeg vil følge opp et tidligere spørsmål fra Rødt. Er det noe regulatorisk i veien for å nekte bitcoin- og kryptovaluta-mining tilknytning til nettet, eller er det et rent politisk spørsmål?

Statsråd Terje Aasland [11:59:01]: Alle som søker nettilknytning i Norge i dag, har rett på det ut fra det lovverket som gjelder, og som vi mener er naturlig å videreføre. Så stilles det krav, og prioriteringskrav, til dette gjennom den handlingsplanen vi har lagt fram. Regulatorisk er det sånn at alle nettselskaper er pålagt uten opphold å starte planlegging og forberede utbygging av nett når bedrifter kommer og søker nettilknytning i Norge.

Presidenten [11:59:38]: Representanten Une Bastholm skal få en replikk til.

Une Bastholm (MDG) [11:59:42]: Tusen takk, president! Det er stort engasjement i salen om et veldig viktig spørsmål i vår tid, nemlig prioritering av kraften.

Utfordringen nå med den nye handlingsplanen til regjeringen for tilknytning og prioritering av kraft er at man kan ha virksomheter som har veldig stor samfunnsnytte, stor verdi for den grønne omstillingen, som ikke får tilknytning fordi de ikke er eksisterende eller anses som modne nok for øyeblikket. Tilsvarende kan man ha eksisterende bedrifter som ikke har så stor samfunnsnytte, som får tilknytning. Mitt spørsmål er derfor litt mer åpent, for vi kaster litt ball med hverandre her.

Vil regjeringen foreta seg noe for å presisere dette ytterligere, sånn at vi ikke igjen og igjen kommer i situasjoner hvor kraften prioriteres til virksomheter som ikke har god samfunnsnytte, ikke bidrar til lokal sysselsetting, ikke bidrar til klimagasskutt og grønn omstilling, mens andre virksomheter av den typen blir stående i kø?

Statsråd Terje Aasland [12:00:41]: Vi har gjort veldig grundige vurderinger av dette i tilknytning til handlingsplanen, og strømnnettutvalget gjorde også veldig grundige vurderinger av det. Jeg inviterte til og med lederen av strømnnettutvalget til en liten diskusjon om hvorvidt de på noen som helst måte hadde sett hvordan en kunne klare å prioritere det. Det hadde de ikke klart å gjøre.

Vi gikk altså lenger enn strømnnettutvalget i å si at vi skal prioritere eksisterende virksomheter framfor nye virksomheter. Det er også en betydelig føring i det spørsmålet. Hvis man legger samfunnsnytte til grunn, er det kanskje også litt subjektivt hvilke bransjer, hvilke områder og hvilke sektorer som gir størst samfunnsnytte i dag. Jeg vil påstå at olje- og gassindustrien vår har vesentlig stor samfunnsnytte i seg. Skulle de prioriteres framfor annen type virksomhet?

Jeg tror det er viktig at vi viderefører dette med så nøytrale kriterier som mulig, men samtidig med klare nok kriterier til at det foretas en prioritering mellom modne og eksisterende virksomheter.

Presidenten [12:01:48]: Replikkordskiftet er dermed omme.

De talere som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Geir Jørgensen (R) [12:02:05]: En klok og ikke ubetydelig tenker ble en gang stilt overfor et vanskelig valg: Vil du ha melk eller honning til brødet? Ja, takk, begge deler, sa Ole Brumm. Han syntes vel at det hørtes litt grådig ut, så han sa til slutt at det ikke var så nøye med brødet. Der er vi – han kunne like gjerne ha sagt: mer av alt, raskere. Men vi får ikke mer av alt, raskere. Har vi

kommet dit at vi ikke evner å prioritere? Det kan se slik ut.

Vi legger i dag fram et løst forslag der vi ber regjeringen sørge for at datasentrene for utvinning av kryptovaluta ikke får tilknytning til strømnettet. Hvorfor gjør vi det? Jo, fordi situasjonen i Industri-Norge er slik at det står etablering etter etablering på vent. I Rana står det kryptovalutaservere og trekker like mye strøm ut av nettet som hele smelteverket. I Glomfjord, hvor man forsøker å komme i gang med et solcelleanlegg, står anlegget på vent fordi dataserverne til kryptoen har fått reservert kapasitet i nettet. Nå når datasenterstrategien skal komme, har vi forventninger til at regjeringen skjønner beskjeden som kommer fra så mange kommuner – og som også kommer fra Nordland fylkesting, fra dette tunge industrifylket – om at man ønsker et nasjonalt forbud mot kryptovalutautvinning.

I min egen hjemkommune, Hadsel, med 8 000 innbyggere, har vi fått et kryptoanlegg som ingen vil ha. Ingen politiske partier i dette lokaldemokratiet vil ha det. Det trekker strøm tilsvarende 4 000 personer. Halvparten av forbruket til kommunens befolkning går altså til dette ene kryptoanlegget som ingen vil ha, og som vi nå ikke klarer å bli kvitt. Dette må vi endre på.

Når vi i Rødt legger fram disse forslagene, er det ikke fordi vi er imot industrien. Det er fordi vi er for industriarbeidsplassene. Da må vi få vekk dette meningsløse sløseriet som pågår, og begynne å prioritere den kraften vi har, til de industrietableringene som gir arbeidsplasser og verdiskaping rundt omkring i hele landet.

Gro-Anita Mykjåland (Sp) [12:05:13]: Det er et politisk ansvar å sikre at vi har den infrastrukturen vi trenger for å utvikle samfunnet i den retningen vi ønsker. Tilgang på kraft er en av de viktigste innsatsfaktorene som trengs for å lykkes. Der er vi ikke i mål, og vi er heller ikke i rute. Det er et betydelig etterslep, og det har ikke kommet de to siste årene.

Norsk industri skal utvikles, og i dag er det for mange industriaktører som ønsker å være med og utvikle Norge, som ikke får tilgang på kraft i tide. Senterpartiet er derfor veldig glad for handlingsplanen for raskere nettutbygging og bedre utnyttelse av nettet som regjeringen har lagt fram. Raskere konsesjonsbehandling, forenklet konsesjonsbehandling og mer innflytelse til lokale folkevalgte gjennom modenhetskriterier – det er det regjeringen har lagt fram. Tilbakemeldingene så langt er svært positive om de endringene som er lagt fram. Det folk er opptatt av, er hvor fort dette kan gjennomføres.

Men hvorfor er ikke dette gjort før? Hvor var Solberg-regjeringens fokus på forenklinger, på økt saksbehandlingsskapasitet og bedre utnyttelse av nettet? Disse

utfordringene er slett ikke nye. Strømnettutvalget, som Astrup nevnte tidligere, ble oppnevnt først i juni 2021 – etter nesten åtte år med Solberg-regjeringen.

Når det gjelder nettutbygging, er det helt klart at i tiden framover vil også kommunene som er eiere av kraftselskapene i Norge, være med og ha et betydelig økt fokus på dette. Det handler ikke bare om statlig utbygging – det handler også om regionalnettet. Her er det en viktig jobb for de kommunale eierne av selskapene.

Når det gjelder overskuddsvarme, opplever en at det har blitt et betydelig fokus på denne saken, og det har økt i takt med strømprisene. Det er klart at da vi hadde 20 øre i strømpris, var det færre som var opptatt av både energieffektivisering og hvordan vi bruker overskuddsvarmen. Når jeg i dag er ute og snakker med næringsliv, bedrifter og industri, opplever jeg at dette har et betydelig større fokus.

Den sikkerhetspolitiske situasjonen i Europa er endret dramatisk. Kraftsituasjonen er svært krevende, og det er stadig større behov for datakraft i takt med økende digitalisering. Samtidig legger kryptoutvinning beslag på viktige kraftressurser, så det er viktig at datasenterstrategien blir revidert, noe regjeringen har varslet og allerede er i gang med, og det er bra.

Marianne Sivertsen Næss (A) [12:08:18] (komiteens leder): Det er ingen tvil om at vi står i en situasjon hvor kraft virkelig er et knapphetsgode. Det viser alle debattene vi har hatt de siste nærmere to årene i denne salen. Vi er nødt til å prioritere strengere når det gjelder hva vi bruker kraften på. Der vil jeg referere til landsmøtet til Arbeiderpartiet, selv om jeg hører at alle de andre representantene kjenner veldig godt til landsmøtet til Arbeiderpartiet, der vi var veldig tydelige på at vi sier nei til kryptovaluta og ja til eksisterende industri og framveksten av nye grønne industrier.

Når det er sagt, er jeg derfor veldig glad for at regjeringen allerede er godt i gang med nettopp å følge opp det samme som vi vedtok på landsmøtet, gjennom den nye handlingsplanen for prioritering av tilknytning til nettet. Det har blitt sagt av flere at vi nå går bort fra førstemann til mølla-prinsippet, og man velger, og skal prioritere, modne prosjekter og eksisterende virksomhet. Det har vært et replikkordskifte om akkurat hva det betyr. Jeg skal prøve å være enda litt mer konkret. Det vil bl.a. bety at nettselskapene nå skal prioritere prosjekter som kan demonstrere gjennomføringsevne. Et av kriteriene som ligger der, er nettopp tilgang til areal for formålet. Dette vil gi lokalpolitikere en styrket innflytelse over næringsutviklingen i egen kommune.

Det er også blitt henvist til hvordan man ønsker å regulere dette med datasentre. Her har regjeringen allerede kommet med en veileder om nettopp etablering av

datasentre, og den gir kommunene verktøy til å regulere hvordan man ønsker at etablering av datasentre skal foregå. Blant annet kan man være med på å unngå at et prosjekt blir solgt inn som et datasenter som gir mange arbeidsplasser, men ender opp med kryptoutvinning, som gir få arbeidsplasser. Verktøyene finnes allerede i veldig stor grad i dagens lovverk, men de må altså tas i bruk.

Samtidig vil jeg presisere at datasentre er også grunnleggende infrastruktur i et moderne samfunn. Vi trenger datasentre, men vi kan ikke prioritere alle typer datasentre akkurat nå, bl.a. til kryptoutvinning, f.eks. bitcoin. Det må gi tilstrekkelig samfunnsnytte.

Helt til sist vil jeg si at hvis man klarer å følge opp den veilederen og bruke den aktivt, vil kommunene ha gode verktøy for å ta valg om hvordan datasentre skal kunne etableres i kommunene. Også gjennom regulering av næringsareal har lokalpolitikere viktige verktøy for å påvirke hvilken næringsvirksomhet de ønsker i sin kommune.

Det er også begrunnelsen for at vi ikke støtter forslag presentert over bordet her i dag om å si et absolutt nei. Vi mener at verktøyene er fullt og tilstrekkelig til stede, og at det gis gode muligheter for lokalpolitikere til å følge dette opp på en god måte.

Ola Elvestuen (V) [12:11:32]: Jeg ble ikke beroliget av statsrådets svar på vurderingene av karbonfangst og -lagring som en mulighet på Melkøya. Her framstår det bare som om dette er et internt arbeid i departementet, mens vedtaket fra Stortinget jo er tydeligere. Der ber Stortinget om at man i forbindelse med behandlingen av Snøhvit Future foretar en egen vurdering av fangst og lagring av CO₂ og om det kan være et alternativ til elektrifisering av Melkøya med kraft fra land som kan realiseres innen 2029 – og noen flere. Det innebærer at det må være en separat vurdering, ikke et internseminar i departementet der noen gjør en ny vurdering, og så fortsetter man som før.

Jeg vil mene at stortingsvedtaket er en bestilling, og at det må gjøres et eget, separat arbeid med en egen vurdering av karbonfangst og -lagring, der vurderingen også kan ettergås i etterkant av et storting. Hvis ikke mener jeg at departementet og statsråden ikke følger opp det som er stortingsvedtaket. Da blir dette et for enkelt arbeid.

Jeg tror også jeg må understreke at dette er den ene store saken om prioritering av kraft i nord, og den fortjener den grundigheten. Karbonfangst og -lagring er et reelt alternativ. Det er kjent teknologi, det kan gjennomføres innenfor det som er rimelige kostnader, det binder ikke opp kraftoverskuddet – eller kraften, det er jo ikke noe overskudd i dag heller – og det binder ikke opp de enorme mengdene med kraft i nord.

Jeg vil igjen be om at statsråden bekrefter at det her gjennomføres et grundig arbeid som oppfyller forventningene etter at stortingsvedtaket enstemmig ble gjort – forventningene i Stortinget, og ikke minst forventningene der ute. Dette er en sak som har fått veldig stor oppmerksomhet, og det er store forventninger til det arbeidet regjeringen nå skal gjøre, før det skal tas en beslutning.

Statsråd Terje Aasland [12:14:17]: Jeg vil bare understreke igjen at regjeringen og jeg kommer til å følge opp Stortingets vedtak. Der står det altså at vi skal vurdere karbonfangst og -lagring som et alternativ. Det kommer vi til å gjøre.

Debatten om dette vedtaket var nok kanskje noe mer nyansert enn det Ola Elvestuen nettopp nå ga uttrykk for, men jeg kan forsikre om at vi følger opp Stortingets vedtak om at vi skal gjøre denne vurderingen, til punkt og prikke.

Presidenten [12:14:50]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 6.

Sak nr. 7 [12:14:52]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endringer i forurensningsloven (endring av tillatelser og tilsyn med kommunenes internkontroll) (Innst. 383 L (2022–2023), jf. Prop. 54 L (2022–2023))

Presidenten [12:15:09]: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Stein Erik Lauvås (A) [12:15:43] (ordfører for saken): I denne proposisjonen foreslår Klima- og miljødepartementet endringer i lov av 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensning og om avfall.

For det første foreslår departementet hjemmel til å endre tillatelser når det er påkrevd etter direktivet om industriutslipp, og formålet med endringen er å gi forurensningsmyndighetene tilstrekkelig hjemmel til å overholde Norges folkerettslige forpliktelser etter EØS-avtalen. Forslaget innebærer at forurensningsloven § 18 tilføyes et nytt fjerde ledd.

For det andre foreslår departementet hjemmel for at statsforvalteren kan føre tilsyn med kommunenes internkontroll etter kommuneloven § 25-1 på saksområ-

dene som omfattes av forurensningsloven § 48 a. Formålet med å utvide tilsynshjemmelen er å legge til rette for at tilsyn kan være mest mulig målrettet.

Det har vært særdeles rent trav i komiteen i denne saken, og tilrådingen fremmes av en samlet komité.

Statsråd Espen Barth Eide [12:16:54]: Jeg er glad for rent trav i komiteen og veldig glad også for at man har en enstemmig innstilling på to tilsynelatende ganske tekniske, men egentlig ganske viktige justeringer i forurensningsloven, som saksordfører Lauvås har redegjort godt for.

Den første er å etablere en hjemmel i loven som muliggjør endringer av utslippstillatelser der det er påkrevd etter industriutslippsdirektivet, som legger til grunn dette vi kaller BAT, eller beste tilgjengelige teknologi – «best available techniques».

Den andre justeringen går på at statsforvalteren kan utføre et utvidet tilsyn med kommunene og gjøre dem mer effektive, målrettede og helhetlige, uten at kommunene dermed får noen nye oppgaver.

Mye av dette er i praksis implementert i Norge, men det vil være gunstig at vi får gjort disse to regelendringene. Siden det er stor enstemmighet i komiteen, regner jeg med det ikke blir en veldig lang og krevende debatt, men jeg vil bare uttrykke takknemlighet for godt arbeid i komiteen.

Presidenten [12:18:02]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 7.

Sak nr. 8 [12:18:08]

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bård Hoksrud, Morten Wold, Silje Hjemdal og Morten Stordalen om behovet for en nasjonal finansieringsløsning for sjeldne diagnoser (Innst. 389 S (2022–2023), jf. Dokument 8:147 S (2022–2023))

Presidenten [12:18:28]: Etter ønske fra helse- og omsorgskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil sju replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Even A. Røed (A) [12:19:10]: Jeg tror det er liten uenighet om at tilgang til nye behandlingsmetoder kan gi pasienter med alvorlige og sjeldne sykdommer flere gode leveår og bedre liv. Det er derfor neppe uenighet

om at målet må være å sikre rask tilgang til trygge og effektive metoder også for pasientgruppen vi her snakker om.

Når det er sagt: Arbeiderpartiet mener at forslagene som her fremmes, vil føre til mindre likeverdig tilgang til behandlingsmetoder på tvers av pasientgrupper og til dårligere ressursutnyttelse i helsetjenestene våre – dette fordi det vil åpne for at enkelte pasientgrupper unntas fra prinsippene for prioritering i helse- og omsorgstjenesten som vi i denne sal har vedtatt.

Arbeiderpartiet har som mål at helsepolitikken i Norge skal være bærekraftig, og at den offentlige helse- og omsorgstjenesten, som er finansiert over skattedelen, skal gi likeverdige tilbud over hele landet. Prioriteringskriteriene bidrar til å realisere dette målet. Konsekvensene er imidlertid at enkelte metoder og behandlinger som ikke tilfredsstillende prioriteringskriteriene, ikke blir innført. Om vi endrer på dette prinsippet og gjør unntak fra måten vi ellers prioriterer i helsetjenestene, vil vi øke sjansen for forskjellsbehandling og derav for et mindre likeverdig tilbud.

De særskilte utfordringene som kjennetegner vurdering av tiltak rettet mot små pasientgrupper, er allerede hensyntatt i prinsippene for prioritering. I prioriteringsmeldingen er det lagt til grunn at ved vurdering av tiltak rettet mot små pasientgrupper med alvorlige tilstander hvor det er vanskelig å gjennomføre kontrollerte studier av effekt, kan et lavere krav til dokumentasjon aksepteres. I tillegg kan det aksepteres høyere ressursbruk ved vurdering av tiltak rettet inn mot særskilt små pasientgrupper med svært alvorlig sykdom. Dette kan f.eks. være barn med medfødt genetisk sykdom der det ikke finnes god dokumentasjon av tiltakenes nytte. Disse prinsippene er implementert i beslutningsprosessen for refusjon av legemidler i blåreseptordningen samt i system for Nye metoder, ved at det er opprettet en ordning for særskilt små pasientgrupper med svært alvorlig tilstand. Ordningen åpner for at det ved visse tilstander kan godtas lavere kvalitet på dokumentasjonen av effekt og sikkerhet samt en høyere betalingsvillighet.

Det betyr imidlertid ikke at alt er perfekt. Regjeringen har lansert en nasjonal strategi for persontilpasset medisin, og vi vil også legge fram en ny melding om prioritering i helsetjenestene, der persontilpasset medisin, åpenhet og forutsigbarhet i prioriteringsbeslutningene vil tillegges vekt. Dette arbeidet vil også være relevant for prioriteringen av behandlingstilbudet til pasienter med sjeldne diagnoser.

Tone Wilhelmsen Trøen (H) [12:21:59] (komiteens leder): Sjeldne diagnoser omfatter veldig mange komplekse tilstander som ofte er medfødte og arvelige. Norge er et lite land, og det vil derfor være få pasienter med

hver diagnose og bare noen få fagpersoner og helsepersonell og forskere som kjenner tilstandene godt.

Vi mener at systemet for Nye metoder har åpenbare svakheter for sjeldenfeltet. Blant annet fremstår det som en stor svakhet i det systemet at mennesker med svært sjeldne sykdommer opplever at tilgangen til medisin og behandling avhenger av økonomien til det helseforetaket den enkelte pasient tilhører.

Solberg-regjeringen la i august 2021 frem den første norske strategien for sjeldne diagnoser, og den ble utarbeidet med innspill fra brukerorganisasjoner og fagpersoner i tjenestene. Denne strategien synes vi det er rart at ikke regjeringspartiene og regjeringen legger større vekt på i den saken vi behandler i dag. Vi mener likevel ikke at en egen finansieringsordning er løsningen for å rette opp de ulikhetene som foreligger.

Vi peker også på det som er drøftet i den forrige prioriteringsmeldingen, hvor man faktisk er usikker på om et nasjonalt fond for finansiering av legemidler vil kunne bidra til mindre likeverdig tilgang til helsetjenester på tvers av pasientgruppene. Vi er rett og slett usikre på om det ville være en riktig måte å gjøre dette på. Vi er opptatt av at man i arbeidet med å tilby nye medisiner og nye metoder til sjeldenfeltet må anerkjenne sjeldenfeltets egenart. Som Even Røed fra Arbeiderpartiet la vekt på før meg, er det tydelige kriterier for dette i prioriteringene vi foretar i helsetjenesten.

Derfor mener heller ikke vi at sjeldenhet skal være et eget kriterium, i hvert fall ikke før vi har en ny prioriteringsmelding hvor vi kan ta bredere stilling til det her i Stortinget. Dette er viktige spørsmål for noen få som trenger at vi særlig er der for dem, men disse spørsmålene kan ikke kobles fra de store, viktige prioriteringsdiskusjonene som legger grunnlag for det viktige prioriteringsarbeidet som skjer i helsetjenestene.

Jeg tar også opp det forslaget som Høyre har i saken, hvor vi gjentar at vi mener regjeringen burde nedsette et utvalg i forkant av prioriteringsmeldingen.

Presidenten [12:25:02]: Da har representanten Tone Wilhelmsen Trøen tatt opp det forslaget hun refererte til.

Lisa Marie Ness Klungland (Sp) [12:25:15]: Målet til denne regjeringa er at me har ei helse- og omsorgstjeneste med likeverdige tilbod over heile landet. Dei felles prinsippa våre om prioriteringar i helsetenesta legg eit viktig grunnlag for dette. Me skal ha ei rettfærdig fordeling av ressursane til fellesskapet, slik at dei kjem flest mogleg til gode og sikrar berekraftig utvikling av helse-tenesta.

Det kjem jamt og trutt gode nyheiter om nye behandlingmetodar som blir godkjende, bl.a. metreleptin, som tvillingane Kaja og Thea i Bjerkreim treng. Den

nyheita kom i januar i år. Vurdering og prioritering av nye behandlingar for sjeldne sjukdommar møter særskilte utfordringar knytte til bl.a. behovet for godt kunnskapsgrunnlag om nytte, sikkerheit og kostnadseffektivitet. I tidlegare prioriteringsmeldingar har me likevel vedteke at eit lågare krav til dokumentasjon er akseptert, og at det kan akseptertast høgare ressursbruk enn for andre tiltak.

Evalueringa av systemet for Nye metodar viste at Noreg ikkje innfører færre metodar enn samanliknbare land, og at Noreg scorar høgt på tilgang i internasjonale samanhengar. Senterpartiet påpeikte ved innføringa av systemet for Nye metodar at det var ein risiko for at lovendinga innskrenka rettane norske pasientar har der avgjerdene blir tekne på gruppenivå, særleg i ei tid då persontilpassa medisin spelar ei viktigare rolle i helsetesta.

Regjeringa har lansert Nasjonal strategi for persontilpassa medisin, med tiltak for likeverdig tilgang til persontilpassa medisin. Helseministeren vil leggje fram ei ny melding til Stortinget om prioriteringar, med vekt på persontilpassa medisin, openheit og føreseielege prioriteringsavgjerdar. Dette vil òg vere relevant for prioriteringar av behandlingstilbodet for personar med sjeldne diagnosar.

Bård Hoksrud (FrP) [12:27:20]: Det finnes over 7 000 sjeldne sykdomsdiagnoser som bare noen få mennesker har. For de fleste sykdommene finnes det dessverre ikke noen medisin, men de siste 10–15 årene har det kommet medisiner til stadig flere sjeldne sykdommer. Disse medisinene kan kurere eller bremse en sykdom og gjøre det lettere å leve med den. Det finnes i dag bare behandling for ca. 5 pst. av de sjeldne diagnosene, men dessverre er det mange norske pasienter som ikke får benytte seg av disse medisinene.

Nye tall viser at bare 34 pst. av nye legemidler for sjeldne sykdommer er gjort tilgjengelig i Norge. Selv om det i snitt bare er 20–30 nordmenn som har den samme sjeldne sykdommen, er det 300 000 nordmenn som lever med en sjelden sykdom. Det er mange. Det er ikke godt nok at så mange pasienter i verdens rikeste land opplever ikke å få tilgang til nødvendig helsehjelp og medisiner som er gjort tilgjengelig for pasienter i andre land.

Jeg må si at jeg ble veldig skuffet da vi fremmet dette forslaget og komiteen ikke engang ville ha en skriftlig høring. Det viser liten vilje til å høre på alle dem som blir berørt av svakhetene i dagens system. Det mener jeg er veldig synd. Derfor avholdt Fremskrittspartiet et eget innspillsmøte der vi fikk mange gode innspill og flere historier som tydelig viste behovet for en ny finansieringsordning i Norge. Det var tydelig i møtet at vi i dag

ikke har et helsevesen som gir et likeverdig tilbud i hele landet.

Jeg tenker på treåringen som ble født som kortvokst. Foreldrene hans vet at det finnes en banebrytende medisin som kunne gjort livet hans mye enklere, men denne får de ikke tilgang til i Norge, selv om den er godkjent i EU. Medisinen har bare virkning på barn i vekstalder, derfor er tre år allerede tapt for ham. Jeg synes det er helt forferdelig å sette foreldrene i en slik situasjon, hvor de vurderer å flytte ut av Norge for å kunne gi medisin til sitt barn.

Det er ikke bare manglende tilgjengelighet for medisiner i Norge som er en utfordring i dag. Gang på gang ser vi at det nærmest er et postkodelotteri om man som pasient som har en sjelden sykdom, får god nok hjelp i Norge.

Norsk helsevesen skal ikke være Norsk Tipping. I dag går behandling av pasienter med sjeldne sykdommer ut over det enkelte sykehus sin økonomi. Det har gjort at vi ser situasjoner som f.eks. den til Jan Petter i Molde. Han har en alvorlig sykdom som gjør at musklene svinner hen. De seks andre pasientene i Norge med samme diagnose får tilgang til en livsviktig medisin som bremser sykdommen, men Helse Møre og Romsdal har bestemt at de ikke vil gi Jan Petter denne medisinen. Det gjør at han er den eneste av syv pasienter i Norge som ikke får medisin.

For Fremskrittspartiet er det viktig at ingen pasienter skal få sine pasientrettigheter svekket som følge av at finansieringsansvaret for behandling ligger hos de regionale helseforetakene. Derfor mener vi at ansvaret må flyttes, for å sikre lik tilgang til behandling for pasienter uavhengig av hvor i landet de bor. Jeg tar derfor opp Fremskrittspartiets forslag i saken.

Presidenten [12:30:07]: Representanten Bård Hoksrud har tatt opp de forslagene han refererte til.

Statsråd Ingvild Kjerkol [12:30:23]: For mange med sjeldne diagnoser finnes det i dag ingen kurativ behandling. Framskritt innen persontilpasset medisin har likevel åpnet for mer presis og målrettet diagnostikk og behandling, og jeg deler målet om å sikre rask tilgang til trygge og effektive metoder for mennesker med sjeldne diagnoser. Jeg mener imidlertid at forslagene som fremmes, vil føre til mindre likeverdig tilgang på tvers av pasientgrupper og dårlig ressursutnyttelse fordi en egen behandling av sjeldne sykdommer vil unnta denne gruppen de samme prinsippene for prioritering som gjelder for andre diagnoser.

Regjeringen arbeider for at tjenestene våre er godt rustet til å ta i bruk nye, avanserte behandlingsmetoder. I januar i år lanserte vi en nasjonal strategi for persontil-

passet medisin, hvor likeverdig tilgang er et av satsingsområdene.

Videre følger regjeringen opp strategien for sjeldne diagnoser. Vi har bedt helseregionene utrede hvordan likeverdig og rask tilgang til høyspesialisert utredning, diagnostikk og behandling av personer med sjeldne diagnoser best kan ivaretas. Helseregionene vurderer om det bør etableres nye nasjonale og regionale tilbud og etablering av et nasjonalt register for sjeldne diagnoser.

Vi arbeider med å videreutvikle system for Nye metoder, som vurderer innføring av nye behandlingsmetoder. Det er iverksatt tiltak for å korte ned saksbehandlingstiden og styrke medvirkning og åpenhet, og allerede i år har rekordmange nye metoder blitt vurdert og innført, samtidig som produktiviteten har økt. Statens legemiddelverk har halvert antall saker som venter på behandling.

Flertallet av metodene som blir vurdert i Nye metoder, innføres. Det er likevel en del metoder som ikke tilfredsstiller prioriteringskriteriene, og de blir ikke innført. Det er en del av en helt nødvendig prioritering, uavhengig av finansieringsmekanismen.

For å kunne bidra til enda større åpenhet og forutsigbarhet vil regjeringen legge fram en ny melding om prioritering som særlig vurderer utviklingen innenfor persontilpasset medisin. I vår skal jeg nedsette tre ekspertgrupper som skal gi oss viktig kunnskap i arbeidet med denne meldingen. Jeg mener at denne meldingen gjennom bred politisk forankring vil imøtekomme forslagsstillernes forslag om en plan for hvordan man kan sikre rask tilgang til nye og tilgjengelige medisiner for pasienter med sjeldne diagnoser.

Presidenten [12:33:19]: Det blir replikkordskifte.

Bård Hoksrud (FrP) [12:33:34]: Det er nesten et år siden 46 pasientorganisasjoner som sto bak Pasienttoppet, overleverte hele 102 000 underskrifter til helseministeren. Kravet fra organisasjonene og alle som hadde underskrevet, var raskere tilgang til nye medisiner og unntaksordning for pasienter som ikke kan vente på den lange saksbehandlingstiden.

Helseministeren lovet, da hun mottok underskriftene, at det skulle bli bedring, og at det var viktig for regjeringen å få ned saksbehandlingstiden. Hva er så status? Ifølge TV 2 viser en fersk rapport at Norge har blitt enda dårligere. I 2021 måtte norske kreftpasienter vente i gjennomsnitt 473 dager på å få tilgang til ny behandling, og i fjor hadde ventetiden økt til 542 dager. Det gjør at Norge er på en elendig 25. plass av 37 europeiske land til å godkjenne nye medisiner. Vil helseministeren endelig ta ansvar og beklage til alle de pasientene som lider og dør fordi Norge er en sinke i å godkjenne nye medisiner?

Statsråd Ingvild Kjerkol [12:34:31]: Statens legemiddelverk har halvert saksbehandlingstiden siden denne regjeringen kom i kontorene. Vi har forpliktet oss gjennom Hurdalsplattformen til å følge opp evalueringen av Nye metoder, og vi har forpliktet oss til å få ned saksbehandlingstiden. Det er vi godt i gang med.

Når det gjelder den rapporten som representanten Hoksrud viser til, må man skille epler og pærer. Det at en metode blir tatt i bruk i et land, kan bety – på den statistikken Hoksrud refererer til – at den blir tilgjengelig for én pasient. I Norge blir nye metoder, når de tas opp i Beslutningsforum og godkjennes, tilgjengelig for alle pasientene i Norge. En annen rapport laget av den samme utgiveren viser at Norge rangeres i kategorien «early adopter». Vi tar raskt i bruk nye metoder, og på den er vi på sjette plass blant 39 land. Her må man skille epler og pærer.

Bård Hoksrud (FrP) [12:35:37]: Jeg registrerer at statssekretæren i TV 2s sak skylder på legemiddelbransjen for at Norge er blant de dårligste i Europa til å gi norske pasienter den beste behandlingen. Unnskyldningen til regjeringen er at innhenting av dokumentasjon fra selskapene og prisforhandlinger står for mye mer enn halvparten av tidsbruken. Jeg synes det er uverdig at legemiddelselskapene henges ut når danskene, som også har en prosess med legemiddelselskapene, godkjenner nye medisiner på en tredjedel av tiden sammenlignet med Norge. Da er vel problemet systemet og norske særkrav.

Når skal helseministeren og politisk ledelse slutte å skyldte på alle andre, og innse at det er systemet for å godkjenne nye medisiner i Norge som er problemet, ikke legemiddelbransjen, som klarer å få dette gjennom mye raskere i andre land? Norske pasienter skal imidlertid fortsatt stå i lange køer, og de opplever ikke det statsråden prøvde å svare på mitt forrige spørsmål.

Statsråd Ingvild Kjerkol [12:36:30]: Jeg skal prøve å gjenta svarene, og så vil jeg oppfordre representanten Hoksrud til også å lytte når jeg svarer. Vi har halvert saksbehandlingstiden til Statens legemiddelverk. Det er regjeringens ansvar. Vi forpliktet oss til å få ned saksbehandlingstiden, og det er vi godt i gang med.

Når det gjelder det hjertefølte forsvaret av industrien: Jeg er veldig glad for at industrien utvikler nye virksomme terapier, men det må være lov til også å stille spørsmål om det høye prisnivået, og hvordan vi på vegne av alle norske pasienter kan få mest igjen for de ressursene Stortinget bevilger til helse. Hvis man skulle tatt konsekvensen av representanten Hoksruks forslag, ville det vært andre pasienter som ikke får det de har rett til og behov for, for pengene som bevilges av Stortinget, er

den rammen vi må forholde oss til, uansett hvem som sitter i regjering.

Bård Hoksrud (FrP) [12:37:35]: Jeg registrerer at statsråden nå prøver å skyldte på alle andre. Hvis man hadde ment at det var viktig at flere pasienter skulle få behandling og medisiner, og få medisiner raskere, handler det om vilje til å prioritere å bruke mer penger for å få til også det. I tillegg hjelper det ikke alle disse pasientene at statsråden sier det har gått raskere etter at hun kom i regjeringskontoret sitt. Tilbakemeldingen vi får når vi har gjennomgang av hvor lang tid det tar å få godkjent medisiner i Norge, er at det går langt mer tid enn det man har forutsatt skal være realiteten, med hensyn til hvor raskt man skal behandle disse søknadene.

Det er heller ikke sånn, som statsråden sier, at det i en del land er bare én pasient som får medisiner. Det er altså sånn at stort sett alle pasienter i de landene får. Blant annet fra Danmark, som statsråden ofte viser til, har jeg fått beskjed om at det ikke er slik som statsråden hele tiden prøver å hevde.

Mener ikke statsråden at dette handler om vilje til både å prioritere å bruke mer penger og å sikre at alle pasienter i Norge, som Jan Petter, som jeg viste til i mitt innlegg, får medisinen sin – ikke at han som den eneste Norge, ikke får det?

Statsråd Ingvild Kjerkol [12:38:41]: Jeg skylder ikke på noen andre. Jeg tar det ansvaret jeg som statsråd og vi som regjering har. Det ansvaret har vi brukt til å få saksbehandlingstiden ned med 50 pst. Det er også sånn at det er rekordmange nye terapier som er tatt opp av Beslutningsforum og dermed blitt gjort tilgjengelig for norske pasienter.

Presidenten [12:38:40]: Replikskordskiftet er dermed omme.

Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 8.

Sak nr. 9 [12:39:12]

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bård Hoksrud, Morten Wold og Sylvi Listhaug om å etablere et utbyggingselskap for sykehus (Innst. 382 S (2022–2023), jf. Dokument 8:153 S (2022–2023))

Presidenten [12:39:31]: Etter ønske fra helse- og omsorgskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil sju replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte

tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Tone Wilhelmsen Trøen (H) [12:40:03] (komiteens leder og ordfører for saken): Først vil jeg takke komiteen for godt samarbeid i denne saken, og så vil jeg anta at de respektive partier bruker sin taletid på å snakke om sine løsninger. Derfor vil jeg gå rett på det som er Høyres synspunkter på saken om hvorvidt man skal etablere et utbyggingselskap for sykehus.

Høyre er helt tydelig på at moderne og samfunnsrettede sykehusbygg, utstyr og IKT-løsninger er helt avgjørende hvis vi skal møte de store utfordringene som helsetjenesten står overfor i årene fremover. Derfor gjennomførte Solberg-regjeringen et investeringsløft i sykehusene over hele landet for å legge til rette for god og effektiv pasientbehandling, enerom og økt grad av tekniske løsninger. Det ble mulig gjort gjennom regjeringens sykehusbudsjett og av at sykehusene selv har hatt kontroll med egen drift og prioritert oppgradering av bygg, utstyr og IKT. Vi er svært tilfreds med at dette bekreftes av nåværende statsråd i sitt svarbrev til Stortinget, der hun sier:

«Denne satsingen på sykehusbygg har vært mulig som følge av at helseforetakene har hatt kontroll på økonomien og at det har vært vekst i de årlige budsjettene til sykehusene.»

Høyre mener at dagens finansieringsmodell understøtter helseforetakenes sørge-for-ansvar, altså at det gir sykehusene ansvar for å se både drift og kapitalressurser i sammenheng. Investeringer er ikke en utgift som går på bekostning av pasientbehandling, men en helt grunnleggende forutsetning for god pasientbehandling og utvikling av tjenestene. Høyre mener at sykehusene, på samme måte som de har ansvar for å ha riktig sammensatte operasjonsteam og riktig antall helsearbeidere på jobb, også har ansvaret for å ha nødvendig utstyr og funksjonelle sykehusbygg, og at dette hører sammen. Videre har vi merket oss at sykehusutvalgets utredning, som nå er på høring, heller ikke anbefaler en modell hvor ansvaret for å finansiere investeringer blir skilt fra ansvaret for drift.

Vi mener også at denne saken, altså det å diskutere dette spørsmålet, må man komme tilbake til når utvalgets rapport har vært på høring, og når vi ser hva regjeringen kommer frem til i sine anbefalinger.

Cecilie Myrseth (A) [12:43:06]: I revidert budsjett har regjeringen foreslått å øke lånerammene til sykehusene med 5,4 mrd. kr og øke årets lånebevilgning med om lag 1,5 mrd. kr. Byggekostnadene har økt betraktelig de siste årene, og det har vært krevende for flere av prosjektene. Nå får de nødvendig hjelp for å kunne fullføre de pågående prosjektene.

Krigen i Ukraina har også hatt uventede konsekvenser for bygging av sykehus i Norge. Jeg har, som mange andre, vært på besøk på byggeplassen til nye Drammen sykehus. Der er det utfordringer med både tidsplanen og økonomien siden armeringsstålet til bygget var både bestilt og under produksjon på stålverket i Mariupol i Ukraina.

Uansett bygges det og oppgraderes over hele landet. Det er en lang liste med prosjekter. Vi har UNN i Narvik, sikkerhetsbygg på Østmarka på St. Olavs, Radiumhospitalet, Stavanger sykehus og tilpasning av helikopterlandingsplasser, for å nevne noen. Det er både mange bygg som er i konseptfase, og mange forprosjekter, som f.eks. nybygget på Åsgård for psykiatri og rus på UNN, Ålesund sykehus og akuttbygg i Kristiansand.

Vi er utålmodige etter å få oppgradert sykehusene, og vi må gjøre det lettere for sykehusene å bygge når de trenger det, også med den størrelsen de trenger. Vi har over tid sett at dette har fått utvikle seg. Jeg er derfor glad for at helseministeren satte ned sykehusutvalget, som har kommet med mange gode, konstruktive forslag. De er nå på høring, og jeg ser fram til at vi skal kunne behandle dem når vi får nasjonal helse- og samhandlingsplan hit til Stortinget.

Det hevdes også at det er helseforetaksmodellen som gjør at flere prosjekter nå står i fare for å bli skrinlagt. Det stemmer ikke. Når foretakene har valgt å utsette prosjekter, henger det også sammen med både prisveksten og inflasjonen. Det er utfordringer et investeringsselskap også ville hatt.

Det å skille mellom drift og investeringer i foretakene ville hatt store både økonomiske og administrative konsekvenser. Det er stor forskjell på å bygge og vedlikeholde sykehusbygg og bygge og vedlikeholde veier. Å skille mellom drift og investering vil ikke i seg selv gi mer penger til verken drift eller nye bygg. Det er vi i denne saken som bestemmer hvor mye penger som skal gå til sykehusene. Det er også veldig tydelig fra sykehusutvalget at man overhodet ikke anbefaler å skille dette, sånn som man ønsker.

Arbeiderpartiet mener dette ikke er noen god idé, og kommer heller ikke til å stemme for forslagene i saken.

Hans Inge Myrvold (Sp) [12:46:21]: Representantforslaget om ein ny modell for utbygging og drift av sjukehus etter modell frå Nye vegar AS har inga utgreiing eller fagleg grunngeving bak seg. Dette er eit forslag som på ingen måte kan vedtakast av Stortinget på noverande tidspunkt, og forslagsstillarane har heller ingen reell argumentasjon for kvifor eit slikt forslag bør vedtakast.

Senterpartiet og Arbeidarpartiet har i regjering teke tak i dette utfordringsbiletet frå dag éin. Ei rekkje byggeklossar har kome på plass.

Sjukehusutvalet har gjennomført eit stort arbeid og kome med si faglege utgreiing, som òg inkluderer korleis ein skal innretta investeringsprosjekt i sjukehussektoren i tida framover. Over tid har og vil den samla lånebelastninga etter dagens finansieringsmodell, skjerpa inn tilgangen for reelle, nye investeringsprosjekt. Difor vil det verta naudsynt med endringar som understøttar ei berekraftig finansiell utvikling òg for helseføretaka.

Regjeringa har ved framlegginga av revidert nasjonalbudsjett kome med nye, viktige prinsipp for korleis utbyggingsprosjekt skal halda seg til den reelle prisveksten innanfor bygg og anlegg. Vedtekne lånerammer og tilsegner som er gjevne til dei regionale helseføretaka, skal no verta kopla til ein eigen indeks for byggjekostnader, som òg vil få tilbakeverkande kraft. I inneverande år vil det bety 1,5 mrd. kr i auka låneløyving. Dette er ei utvikling som over tid vil jamna ut det som vert opplevd som store differansar og overskridingar i utbyggingsprosjekt.

Når det kjem til framtidens utbyggingsprosjekt som til no ikkje er starta opp, vil Senterpartiet ved behandlinga av Nasjonal helse- og samhandlingsplan koma attende med dei endringane som er naudsynte innanfor finansieringsmodell for utbyggingsprosjekt i sjukehussektoren. Her må ein sjå på alle momenta som sjukehusutvalet tek opp, både krav til eigenkapital og avskrivingsreglar mv.

På vegen til målet om tidsriktige, oppdaterte og fungerande sjukehusbygg, som varettek pasientar og tilsette på ein god måte, er ikkje mindre folkevald styring vegen å gå, slik som Framstegspartiet her tek til orde for. Nei, det er heller tvert om – sikre og gode rammevilkår for sjukehusutbygging må forankrast og prioriterast med ei stødig hand frå Stortinget og ikkje gjennom eit perifert selskap som ein ikkje har naudsynt kontroll over.

Bård Hoksrud (FrP) [12:49:32]: Vi står foran store investeringer i sykehusbygg over hele landet. Mye er svært gammelt og utdatert. Med dagens organisering forvalter sykehusene og helseforetakene dette som egne enheter, der man ikke politisk vedtar å gi penger til å bygge nye sykehus. Forutsetningen for at man skal kunne investere i nye sykehusbygg er at helseforetakene har en egenkapitalen som står i forsvarlig forhold til foretakets virksomhet. Det er en slags sparekonto, og denne sparekontoen brukes når det skal bygges nye sykehus, der man tar opp investeringslån med en egenkapital på 30 pst.

Regjeringen legger nå opp til at dette kan reduseres til 10 pst. Det gjør det noe bedre for sykehusene. Men når f.eks. Oslo universitetssykehus nå skal bygge ut, må man kverke sparegrisen for det sykehuset har, og sannsynligvis mer enn det. Nye Oslo universitetssykehus skal

i utgangspunktet koste 40 mrd. kr. Det betyr at man må ha en egenkapital på minst 4 mrd. kr. Samtidig vet vi alle, med den dyrtiden vi står midt oppe i, at det vil det koste langt mer, og det vil med stor sannsynlighet gå på bekostning av andre sykehusprosjekter i Helse Sør-Øst, eller Helse Størst, som mange kaller det.

Med dagens finansieringsordning er det sånn at investeringslånet skal betales av sykehuset, og eventuelle overskridelser må også dekkes inn av det enkelte sykehus. Det vil ramme pasientene når penger som skulle gått til pasientbehandling, må brukes for å betale nye bygninger.

Dagens modell vil med stor sannsynlighet gjøre at flere sykehusprosjekter står i fare. Det er allerede besluttet å utsette ny kvinneklinikk ved Sørlandet sykehus, å utsette utbygging ved Ålesund sykehus og andre byggetrinn på nytt sykehus i Stavanger står i fare. Et siste eksempel er Sykehuset Telemark, som trenger ca. 600 mill. kr ekstra for å realisere utbygging av strålesenteret og bl.a. ny sengepost på sykehuset. Hvis vi ikke får på plass en annen måte å finansiere sykehusutbygging på, vil det kunne få store konsekvenser for pasientene her også.

Fremskrittspartiet er klar og tydelig på at finansiering av nye sykehusbygg ikke må få konsekvens for sykehusenes driftsbudsjetter og heller bør ses på som en helhetlig investering gjennom et eget utbyggingselskap. Selskapene må sørge for at byggene bygges etter størrelse og modell som er tilpasset helseregionens behov, framfor hva egenkapitalen til hvert enkelt helseforetak kan dekke. Flere nye sykehus har blitt bygget med for lite kapasitet på grunn av økonomi i de enkelte helseforetakene. Budsjettsprekke eller økte kostnader kan fort bety kutt i planlagt infrastruktur og kutt i pasientbehandling ved eksisterende sykehus. Konsekvensen er at sykehuset er underdimensjonert allerede ved åpning.

Fremskrittspartiet vil derfor at det tas kontroll over utbygging av sykehusene, og at finansiering av infrastruktur ikke skal gå på bekostning av pasientbehandling. Jeg vil også peke på at Nye veier har vært et glimrende eksempel på hvordan man klarer å få mer ut av pengene, og man får like gode eller enda bedre tilbud fordi man kan jobbe og tenke på en helt annen måte og bygge ut mer helhetlig og ikke trinnvis, som man f.eks. har sett i Oslo.

Så vil jeg ta opp de forslag Fremskrittspartiet har og er med på i saken.

Presidenten [12:52:33]: Da har representanten Bård Hoksrud tatt opp de forslagene han refererte til.

Marian Hussein (SV) [12:52:46]: Vi står i en avgjørende tid for offentlig velferd. Vi ser framveksten av et todelt helsevesen, og privatiseringen har slått inn for

fullt. Derfor er det også riktig tid å ta et steg tilbake og se hva som førte oss hit. Helseforetaksmodellen, en modell som tenker at sykehus er det samme som butikk, har gitt oss et stykkevis og delt helsevesen. Det har gitt oss altfor små sykehus, det har gitt oss milliardsprekker i mange prosjekter, det har gitt oss små sykehus som ikke er funksjonelle for ansatte og pasienter, og det har gitt oss korridorpasienter.

Vi trenger ikke å erstatte butikktankesettet med veitankesettet til Fremskrittspartiet, så SV støtter ikke forslaget til Fremskrittspartiet. Men det er viktig at vi tar et steg tilbake og ser på hvordan vi kan sikre framtidig offentlig velferd. Det er viktig at vi ser på hvorvidt vi kan gjøre mer. Sykehusutvalget har, som flere har vært inne på, ikke foreslått å skille drift fra investeringer. Når vi ser hvordan situasjonen har vært i Stavanger, hvor offentlige sykehus må stoppe byggeprosesser fordi sykehuset sliter med likviditet, ser vi at denne måten å tenke sykehusbygging på trenger at vi tenker gjennom det.

I denne saken har SV, sammen med Rødt, fremmet et forslag om at man i forbindelse med den varslede nasjonale helse- og sykehusplanen kommer tilbake med en finansieringsmodell som skiller mellom drift og investeringer, og som sikrer tilstrekkelig finansiering av sykehusbygging. I tiden som kommer kan vi ikke fortsette på samme måte som vi har sett under helseforetaksmodellen de siste 20 årene: at vi stadig bygger sykehusprosjekter som må nedskalere kapasitet og byggestørrelse, eller som bruker enda lengre tid på å komme i mål.

Vi så også sist i dagens nyheter at Helse Midt-Norge nå har stoppet byggingen av psykiatribygning fordi man har en milliardsprekke på IKT. Dette er problemet med ikke å skille investeringer og sykehusbygg, og det må vi få gjort noe med før det er for sent.

Seher Aydar (R) [12:56:05]: Egentlig vil jeg gå så langt som å si at det at sykehusene selv må spare til nye bygg, har vært en katastrofe for sykehusutviklingen. Hvert eneste sykehus som har vært bygget under helseforetaksmodellen, har vært for lite i det øyeblikket det åpner. I dag ser vi at pasienttilbudet kuttes fordi betong er blitt dyrere. Sånn kan vi ikke drive samfunnskritiske helsetjenester. Det vi ser, er at fordi utbygging og drift skal i balanse, er den økonomiske innsparingen og mulighetene for økonomisk realisering av tomtsalg viktigere enn faglig kvalitet når sykehusene skal bygges. Sparekniven er framme før blekket på arkitektens tegninger har tørket. Det har vi sett gang på gang. Det er realiteten. Man kan godt mene at ideen om at sykehusene skal ha sørge-for-ansvar gjennom en modell, er god, men realiteten er at det ikke fungerer til det beste for tilbudet for befolkningen. Både Drammen, Hammerfest, Ahus og Kalnes har blitt utsatt for kutt underveis i pro-

sessen og har blitt nedskalert, selv om man har visst at det vil innebære at de er for små i det øyeblikket dørene åpner. Det er finansieringsmodellen som setter rammene, ikke fagfolkens vurderinger eller de faktiske behovene for befolkningen. De gjør det kanskje på papiret i starten, men når prosjektene er i gang, ser vi gang på gang at det prosjektet som ble satt i gang, og det prosjektet som er resultatet, ikke alltid er det samme, for det blir nedskaleringer underveis, uten politisk vedtak eller bakgrunn for avgjørelsen.

Nå bygges det et prestisjeprojekt i Oslo – et sykehus med så store mangler at fagforeningene ved sykehuset er alvorlig bekymret for driften. Det mangler kontorplasser til forskere, arbeidsplasser og møterom til klinikere, og det mangler kjøkken. Det vi ser, er at det spares på driften, ved et sykehus som allerede har stor økonomisk risiko.

Rødt er enig med forslagsstillerne om at det er nødvendig å gjøre endringer i finansieringen av sykehusene våre, men vi mener at Nye veier ikke kan tjene som mal. Nye veier har flyttet makt over prioriteringsrekkefølgen og dimensjoneringen ut av Stortinget og inn i styrerommene. En slik modell, som er uegnet for store samferdselsprosjekter, er heller ikke egnet for utbygging av sykehus.

Rødt mener at vi må ta tilbake kontrollen over sykehusene våre. Vi kan ikke tillate at vedtatte planer nedskaleres på styrerommene. Vi trenger en bedre finansiering av sykehusutbygginger, som sikrer at det er tilstrekkelige midler til å bygge sykehus med tilstrekkelig kapasitet og areal, uten at investeringene går på bekostning av driften. Derfor har vi fremmet forslag i forbindelse med helse- og sykehusplanen som viser vei for en ny finansieringsmodell, og det mener jeg er på tide.

Statsråd Ingvild Kjerkol [12:59:20]: I representantforslaget hevdes det at det er den valgte styringsmodellen som gjør at flere sykehusprosjekter nå står i fare. Utfordringene vi nå står overfor, med krig, energikrise i Europa og høy prisvekst, påvirker hele samfunnet, også offentlig sektor. Det er altså ikke styringsmodellen som har medført at pågående sykehusprosjekter har opplevd økte kostnader, og at helseforetakene har satt planlagte prosjekter på vent. Det er den spesielle økonomiske situasjonen med økte priser som er utfordringen.

Helsepersonellkommisjonen har vist at vi framover må bli flinkere til å investere i nye bygg og nytt utstyr. Det krever stabil og forutsigbar finansiering. Derfor foreslår regjeringen i revidert nasjonalbudsjett at lånerrammene til sykehusene nå skal kobles til en egen indeks for byggekostnader med tilbakevirkende kraft. Dette vil gi 1,5 mrd. kr i økte lånebevilgninger i 2023, og

lånene til sykehusbygg vil framover i større grad reguleres i tråd med kostnadsutviklingen i byggemarkedet.

Å skille drift og investeringer i helseforetakene vil ha store økonomiske og administrative konsekvenser. Det er stor forskjell på å bygge og vedlikeholde sykehusbygg og å bygge og vedlikeholde veier. Å skille drift og investeringer vil i seg selv ikke gi mer penger til verken sykehusdrift eller nye sykehusbygg. Det vil bli trukket midler ut av rammene til helseforetakene til en egen post på statsbudsjettet. Prioriteringen av nye sykehusbygg vil måtte skje nasjonalt og ikke som følge av regional prioritering og forankring, slik som i dag.

Sykehusutvalget la fram sin utredning før påske. Utvalget har bl.a. vurdert ordningen for finansiering av sykehusbygg og foreslår flere endringer som utvalget mener vil føre til at økonomifokuset i sykehusene ikke får for stor plass på bekostning av fag og kvalitet. Utredningen fra utvalget er nå på høring, og jeg ser fram til å få mange gode innspill. Regjeringens forslag til oppfølging av sykehusutvalgets utredning vil bli lagt fram for Stortinget i nasjonal helse- og samhandlingsplan til høsten.

Ingrid Fiskaa hadde her teke over presidentplassen.

Presidenten [13:01:52]: Det blir replikkordskifte.

Tone Wilhelmsen Trøen (H) [13:02:02]: Jeg lyttet nøye til det statsråden sa, hvor hun også pekte tydelig på det som er konklusjonen i sykehusutvalgets rapport, nemlig at det å skille drift og investeringer i sykehus ikke er anbefalt. Så er det en kjensgjerning at det må være krevende for en regjering som består av to partier som ser veldig ulikt på det, og at Senterpartiet på sitt landsmøte understreket at de ønsker dette, og at de også har andre forslag til styring av sykehusene fremover som i hvert fall hittil har vært langt fra det som er Arbeiderpartiets politikk.

Kan helseministeren kommentere dette nå? Det vil jo være helt avgjørende for oss å vite hvordan regjeringen ser på disse spørsmålene, og hvordan de vil konkludere i en så viktig sak som gjelder sykehusbygg og drift i årene fremover.

Statsråd Ingvild Kjerkol [13:03:05]: Regjeringen Støre regjerer på Hurdalsplattformen, og i Hurdalsplattformen sa vi tydelig at vi ville sette ned et utvalg som skulle se på dagens modell for styring av sykehusene. Utvalget fikk et mandat hvor de skulle se på både måten vi styrer og forankrer beslutninger på, finansieringsmodell og flere ting. Blant utvalgets forslag er det flere som går i retning av å lette muligheten for å planlegge gode og funksjonelle sykehusbygg. De foreslår bl.a. å lette tilgangen på likviditet for helseregionene

gjennom at egenkapitalkravet for å bygge nytt, som i dag er på 30 pst., reduseres til 10 pst. De foreslår også at inntektsmodellen endres, og at rentemodellen tilbakestilles til slik den var før 2018.

Tone Wilhelmsen Trøen (H) [13:04:12]: Ja, det er veldig interessant å lese sykehusutvalgets utredning, og det håper vi også legger et grunnlag for en kunnskapsbasert diskusjon om hvordan vi skal gjøre dette i årene fremover. Men på hvilken måte skal vi tolke helseministerens signaler når vi vet at Senterpartiet vel hadde sitt landsmøte etter at sykehusutvalget la fram sin rapport, og allikevel er veldig tydelige på at de står på en modell som de for så vidt har forfektet i mange år, også her i Stortinget? Helseministeren var derimot veldig tydelig på at hun ville lytte til sykehusutvalgets klare anbefaling om ikke å skille investeringer og drift. Det vil jo være viktig for Stortinget å vite hva vi kan forholde oss til, og hva regjeringen kommer til å foreslå.

Statsråd Ingvild Kjerkol [13:05:04]: Regjeringen styrer på Hurdalsplattformen, og det var en tilsvarende situasjon – tror jeg vi kan si – i den forrige regjeringen også. Vi behandler et forslag i dag fra Høyres regjeringspartner om å tilnærme seg investering og drift i sykehussektoren på en ganske annerledes måte enn det som var gjeldende politikk – og som fortsatt er det – da Høyre styrte Helse- og omsorgsdepartementet.

Vi kommer nå, etter at høringsperioden for sykehusutvalgets rapport er ferdig, til å gjøre våre vurderinger av disse forslagene. Så inviteres Stortinget til å ta stilling til dem når vi legger fram en nasjonal helse- og samhandlingsplan. Jeg mener sykehusutvalget har gjort en grundig og god jobb, de har pekt på løsninger for noe som jeg opplever er utfordringer flere partier i denne saken anerkjenner. Jeg ser altså fram til å legge fram dette for Stortinget og få en god debatt om løsninger.

Bård Hoksrud (FrP) [13:06:25]: Statsråden sa at det ikke hjelper noe hvis man skiller drift og investering, fordi det er de pengene man har til rådighet, men det handler om hvilken vilje man eventuelt har til faktisk å prioritere å bruke mer penger. Den politikken som er nå, er slik at det regionale helseforetaket sørger for utbyggingen, sender over, og så overtar f.eks. Vestre Viken HF, slik det er i Drammen, med en overskridelse på ca. 2,4 mrd. kr. Konsekvensen av den politikken er at man da må sørge for at sykehuset må effektivisere på en måte, og det betyr at det vil ramme pasientbehandlingen. Hele poenget er jo at vi ønsker å få det til på en annen måte, sånn at det ikke skal ramme pasientbehandlingen.

Er ikke statsråden enig i at vi må få på plass en finansieringsordning og en måte å organisere det på som gjør at det ikke er pasientene i de helseforetakene og ved de

sykehusene som skal betale den ekstra regningen fordi det er overskridelser på utbyggingen?

Statsråd Ingvild Kjerkol [13:07:26]: Jeg mener at representanten Hoksrud overforenkler dette. Hvis en sitter med et samlet ansvar, både for den kompetansen sykehuset trenger for å ivareta pasientene, og også for muligheten for å investere i funksjonelle bygg for disse fantastiske fagfolkene, da er en bedre rustet til å finne de gode løsningene som gir en best mulig anvendelse av fellesskapets ressurser.

Jeg synes egentlig at ansvaret ligger litt på representanten Hoksrud og dem som stiller seg bak dette forslaget, for i større grad å sannsynliggjøre hvorfor dette er en farbar vei. Det er ikke slik at alle sykehusbygg i Norge bygges for små. Det må man i det minste kunne klare å begrunne når man framfører den type påstander. Det er heller ikke slik at en bygger på huset sitt hvis en ikke har råd til å betale strømregningen. Dette henger sammen.

Bård Hoksrud (FrP) [13:08:29]: Det er nettopp det som er fantastisk bra med Nye veier, at man kan tenke mer helhetlig og bygge ut mer helhetlig.

Statsråden sa at det er viktig med stabile og forutsigbare utbygginger. Ved Stavanger universitetssykehus er det nå diskusjoner om det andre utbyggingstrinnet, og det er usikkerhet rundt om man kan bygge ut det. Mener statsråden at det er stabilt og forutsigbart, i motsetning til f.eks. å ha et utbyggingselskap, som Nye veier, som kan tenke og bygge mer helhetlig enn det man gjorde i Statens vegvesen? Istedenfor å bruke 20 år på å bygge ut, slik man gjorde gjennom Vestfold, bygger man den samme strekningen i løpet av bare noen få år, fordi man har helt andre forutsetninger for hvordan man kan bygge. Det er det vi i Fremskrittspartiet ønsker å gjøre på samme måte med sykehusbygg. Ser ikke statsråden at det vil gi mer forutsigbarhet og mer stabilitet?

Statsråd Ingvild Kjerkol [13:09:21]: Jeg mener at det er stor forskjell på å bygge og vedlikeholde sykehusbygg og det å bygge og vedlikeholde veier, og det tror jeg egentlig at representanten Hoksrud også mener når han tenker seg litt om.

Jeg er veldig glad for at vi nå legger opp til en egen byggekostnadsindeks som på en bedre måte ivaretar kostnadsøkningene i byggemarkedet. Det er helt avgjørende for framdriften på det viktige nye sykehuset på Ullandhaug i Stavanger. Det vi gjør i revidert nasjonalbudsjett, som nå ligger til behandling i Stortinget, vil gi 1,5 mrd. kr mer i lån i 2023, og det vil også ha tilbakevirkende kraft for de prosjektene som er i låneordningen i dag.

Vi har også sett på forslagene fra sykehusutvalget. De foreslår bl.a. å tilbakeføre rentemodellen til slik den var før Hoksruks regjering endret den i 2018, og egentlig

løftet terskelen for investeringer for sykehusene. Så her er det mange gode forslag for å gjøre det lettere å investere i nytt.

Bård Hoksrud (FrP) [13:10:28]: Jeg skjønner at statsråden ikke vil svare på spørsmålene mine, så jeg stiller spørsmålet igjen: Mener statsråden det er fornuftig at andre byggetrinn ved sykehuset i Stavanger utsettes, og mener statsråden at det er riktig at det er pasientene i Vestre Viken helseforetak som skal måtte betale kostnaden ved overskridelser i forbindelse med utbyggingen på sykehuset i Drammen?

Statsråd Ingvild Kjerkol [13:10:49]: Jeg mener at byggetrinn 2 i Stavanger bør gjennomføres så raskt som mulig. Det er derfor jeg er glad for at regjeringen gjør det vi nå gjør med lånene som sykehusene er avhengig av å få innvilget av Stortinget for å kunne bygge nytt.

Det har hele tiden vært planlagt to byggetrinn i Stavanger og midlertidig drift på to lokasjoner. Det er komplisert, det er dyrt, og det fører til plunder og heft for både fagfolk og pasienter, og jeg mener at den perioden skal være kortest mulig. Så må man skille mellom det som er god prosjektstyring, og det som er uforutsette kostnadsøkninger, og sykehuset i Drammen har noen utfordringer. Jeg er opptatt av at vi finansierer sykehusene skikkelig, slik at vi får gjort nødvendige investeringer og får ansatt og utviklet riktige fagfolk til å ivareta pasientene. Det er to sider av samme sak.

Marian Hussein (SV) [13:12:05]: Det å skille investeringer og drift viser seg i disse dager veldig tydelig å være lurt ved statsrådens hjemmesykehus – holdt jeg på å si – St. Olavs Hospital, hvor de nå foreslår å utsette byggingen av senter for psykisk helse. Det ble først utsett i fjor. Nå er det igjen tydelig at man ligger an til å måtte utsette byggingen av det til neste år. Mitt spørsmål til statsråden blir: Er det lurt å fortsette å utsette viktige sykehusbygg fordi driften har vanskeligheter, slik at pasienttilbud, som innen psykisk helse, da blir skadelidende, på grunn av at vi har en modell som ikke ivaretar byggene?

Statsråd Ingvild Kjerkol [13:13:11]: Representanten Hussein legger et premiss for sitt spørsmål som jeg ikke enig i.

Jeg er veldig glad for at vi nå i revidert nasjonalbudsjett foreslår å legge til rette for en indeks som ivaretar økte byggekostnader. Det er en endring i rammevilkår som har vært uforutsigbar, og gjennom å koble denne indeksen til kostnadsutviklingen i byggemarkedet blir vi bedre i stand til å gjennomføre de prosjektene Stortinget har sluttet seg til.

Så har representanten Hussein og jeg et felles ansvar for å bidra til at sykehusene våre kan investere. Vi er en regjering som har mindretall i denne stortingsalen. Vi forhandler med SV om budsjett når vi vedtar statsbudsjettet i sin helhet, og akkurat nå sitter våre partier også og forhandler om revidert nasjonalbudsjett.

Marian Hussein (SV) [13:14:08]: Jeg er veldig glad for at vi kan forhandle med regjeringen om budsjett, men utfordringen med helseforetaksmodellen er også at ansvaret for å bygge sykehus, for å forvalte fellesskapets ressurser, er pulverisert – det er pulverisert bort fra helseministeren og ned på ulike helseforetak og helse-direktører. Det er også pulverisert bort fra denne salen.

Vi i SV tar gjerne ansvar for fellesskapets sykehus, men spørsmålet mitt er igjen: Situasjonen ved St. Olavs Hospital viser veldig tydelig at det ikke er byggekostnadsindeksen, men veksten i eller utfordringene med drift som nå fører til at man er nødt til å utsette byggingen. Er statsråden enig i at denne modellen, som ikke skiller drift og investeringer, er uklok?

Statsråd Ingvild Kjerkol [13:15:10]: Jeg er nok ikke enig i representanten fra SVs resonneringer her. Jeg mener faktisk at det er så enkelt som at om det er viktig for SV å prioritere å få bygd de planlagte sykehusbyggingene og investere i nytt og moderne utstyr, da må også SV prioritere mer penger til sykehus når vi forhandler om å gjøre opp budsjett.

Presidenten [13:15:18]: Replikordskiftet er dermed avslutta.

Dei talarane som heretter får ordet, får òg ei taletid på inntil 3 minutt.

Bård Hoksrud (FrP) [13:15:54]: Jeg registrerer at statsråden ikke ville svare på spørsmål, og det betyr altså at hun mener det er helt greit at Stavanger sykehus skal fortsette å holde på på en komplisert måte, at man skal vente med å få bygd det andre byggetrinn ferdig, fordi man ikke vil se på andre måter å finansiere utbygginger på. Jeg registrerer også at statsråden da mener at det er greit at pasientene i Vestre Viken er dem som skal rammes, ved at man sannsynligvis må vente lenger, eller at sykehuset må effektivisere på en måte som sannsynligvis kommer til å ramme pasientbehandlingen.

Jeg er kjempebekymret for pasientene i Telemark, der vi nå altså ser at man trenger 600 mill. kr mer enn det som var den opprinnelige kostnadsrammen for å bygge ut sykehuset, og man ikke har vilje til å skille det og sørge for at investeringer ikke går ut over driften. Det er det som er utfordringen med den finansieringsordningen man har i dag, at det er de enkelte sykehusene

som må sørge for egenfinansieringen, og som også må ta deler av det hvis det blir overskridelser. Sånn er det i dag.

Representanten fra Senterpartiet er imot Nye veier eller mener i hvert fall at den modellen ikke er mulig. Også statsråden mener det er en dårlig modell: Nei, dette er en sinnssykt god modell. Den fungerer knallbra, og den vil fungere kjempebra også når man skal bygge ut bygg. Den vil sørge for at istedenfor å bygge ett byggetrinn, kan man bygge hele med én gang. Det er da man får de store effektene.

Det er bare å se på Tusenfryd. Da man bygde klattvis og delt, som man gjorde før i tiden, brukte man altså flere hundre millioner på å bygge opp riggen og rive ned riggen. Det er der man skal sørge for å ha anleggsfolkene til å gjøre det. Man kaster bort millioner av kroner, istedenfor å sørge for å bygge skikkelig med en gang. Da sparer man penger, og det er det man burde gjort. Det er derfor dette er et sinnssykt godt forslag, og jeg håper at Høyre tenker seg om en gang til og støtter forslaget.

Hans Inge Myrvold (Sp) [13:17:57]: Eg tek eigentleg ordet som ei oppfølging til replikkordskiftet, for eg opplevde det som veldig spesielt å verta skildra som ein klamp om foten knytt til det utfordringsbildet som me faktisk står i. Med Senterpartiet har ein over tid peikt på nettopp utfordringsbildet i berekrafta og den økonomisk-finansielle situasjonen knytt til både noverande og framtidige utbyggingsprosjekt. Så har nettopp Senterpartiet, gjennom regjeringsmakt, fått på plass sjukehusutvalet for å gjera nødvendige utgreiingar, som òg vil ha ei linje som skånar skiljet mellom drift og investering i større grad. Fleire av dei tiltakspunkta som er komne fram frå sjukehusutvalet, vil vera grunnlag for det.

Det er spesielt at Høgre bruker taletid i eit replikkordskifte på å kritisera oss – dei som i 2013 faktisk gjekk til val på ganske store endringar i helseføretaksmodellen og finansieringsbildet, og som gjekk ut av Stortinget og inn i regjering, men kom ut med absolutt ingenting. Dei har heller ikkje vist, verken i si regjeringstid eller til no i denne stortingsperioden, noka form for endringsvilje.

Presidenten [13:19:21]: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 9.

Sak nr. 10 [13:19:26]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringer i lov om midlertidige endringer i lovverket som følge av ankomst av fordrevne fra Ukraina (videreføring mv.) (Innst. 363 L (2022–2023), jf. Prop. 90 L (2022–2023))

Presidenten [13:19:27]: Etter ønske frå kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten ordna debatten slik: 3 minutt til kvar partigruppe og 3 minutt til medlem av regjeringa.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – bli gjeve høve til sju replikkar med svar etter innlegg frå medlem av regjeringa, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får òg ei taletid på inntil 3 minutt.

Lene Vågslid (A) [13:20:12] (leiar i komiteen og ordførar for saka): Fyrst og fremst: Takk til komiteen for samarbeidet, og takk til komitéråden.

I denne proposisjonen blir det lagt fram forslag til endringar i lov om mellombelse endringar i lovverket som følge av at det kjem fordrevne frå Ukraina. Dei mellombelse endringane som blei vedtekne her i Stortinget i juni i fjor, blir føreslått vidareførte til 1. juli 2024. I tillegg blir det føreslått ei ny mellombels endring i husleigelova som opnar for å inngå tidsbestemte leigekontraktar med ei minstetid på eitt år ved utleige av fritidsbustad, og at deltakarar i introduksjonsprogram skal ha både rett og plikt til kompetansekartlegging.

Over 33 000 personar fekk innvilga mellombels kollektiv beskyttelse her i Noreg frå Ukraina i fjor. I tillegg kom det nærmare 4 500 asylsøkjjarar frå andre land, og dei siste anslaga for inneverande år er at det kan kome over 43 000 personar frå Ukraina dette året.

Komiteen understrekar, som tidlegare, at kommunane har gjort ein enormt viktig jobb, og rosar norske kommunar for arbeidet med dette. Eg vil òg nytte anledningen til å rose statsråden og regjeringa for løypande å gjere heilt nødvendige grep for å handtere situasjonen på best mogleg måte.

Tilrådinga blir fremja av ein samla komité, med unntak av romartal I del II og del XI nr. 2, som blir fremja av medlemane frå Arbeidarpartiet, Senterpartiet, Framstegspartiet, SV og Raudt. Høgre kjem sjølv til å gjere greie for sitt syn.

Eg viser elles til innstillinga og proposisjonen.

Så, på vegner av Arbeidarpartiet og Senterpartiet, vil eg berre kommentere kort forslag nr. 3, som blir fremja av Høgre, om mobilisering av pensjonert personell. Det er partane i kommunal sektor som bestemmer om det skal gjelde ein særskilt sats for pensjonistløn for slik teneste, og dersom partane ynskjer ei forlenging av verkeperioden, er det ikkje nødvendig å behandle det i Stortinget. Det krev då berre ei forskriftsendring utført av departementet. I tillegg meiner me at lovsporet i akkurat denne føresegna kan vere lite eigna for hurtige avgjerder og kan bli utdatert. Arbeidarpartiet og Senterpartiet, saman med Framstegspartiet, SV og Raudt, støt-

tar i innstillinga difor regjeringa si vurdering òg i denne saka.

Mari Holm Lønseth (H) [13:23:09]: Vi opplever nå den største flyktningkrisen i Europa siden annen verdenskrig. I fjor kom i overkant av 35 000 flyktninger fra Ukraina til Norge, og i år må vi regne med at det kanskje kommer over 40 000. Det kan bli flere, og det kan bli færre. For Høyre har det vært viktig fra dag én at vi skal slå fast at Norge skal stille opp for Ukraina, både humanitært, militært og ved å ta imot flyktninger til Norge.

Vi støtter i det store og hele regjeringens forslag om å videreføre de midlertidige endringene for å håndtere de store flyktningankomstene. Det er viktig at dette er midlertidige endringer og beredskapshjemler for å håndtere en krevende situasjon. Jeg registrerer at det ikke har vært behov for å bruke f.eks. unntakene i barnevernslovgivningen eller i helselovgivningen, noe vi ser på som positivt.

Kommunene har til nå lagt ned en formidabel innsats for å ta imot de mange flyktningene som har kommet. Det er veldig mange kommuner som nå opplever store utfordringer med å svare på den anmodningen som har kommet fra IMDi om å bosette flyktninger. Det handler f.eks. om kapasitetsutfordringer når det gjelder bolig og ellers, og det er viktig at man også setter inn tiltak for å avhjelpe denne situasjonen.

Vi trenger også flere tiltak for å øke kapasiteten i det kommunale tjenestetilbudet. Da er vi også nødt til å ta i bruk kapasiteten vi har i pensjonister, selv om dette ikke skal løse kapasitetsutfordringene alene. Så forstår jeg at regjeringen er av den forståelse at det ikke er nødvendig å videreføre dette som en hjemmel eksplisitt i folketrygdloven, fordi det kan forskriftsfestes. Det har vi også forståelse for at regjeringen kan gjøre, men vi vil være sikre på at denne hjemmelen vil bli benyttet, og at det ikke bare er opp til regjeringen å bestemme om den skal innføres eller ikke. Derfor foreslår vi at det eksplisitt tas inn i folketrygdloven midlertidig.

Jeg vil også kommentere noe av det regjeringen har foreslått som Høyre har vært uenig i. Dagens hjemmel for unntak fra pasientlovgivningen mener vi gir en for lav terskel til å gjøre unntak fra viktige pasientrettigheter for befolkningen. Vi fremmer derfor det samme forslaget som ved forrige behandling, om å heve denne terskelen noe.

Vi foreslår også en bredere beredskapshjemmel i plan- og bygningsloven, som gir regjeringen større hjemler i en krevende situasjon. Det er likevel viktig for meg å understreke at Høyre subsidiært har støttet regjeringens forslag om endringer i plan- og bygningsloven, som gir en rekke beredskapshjemler.

I den tiden vi har foran oss, vil det antakelig komme flere flyktninger enn det kommunene har sagt at de kan ta imot. Det kan by på noen utfordringer, og det har også regjeringen et ansvar for at man klarer å håndtere på en god måte.

Jeg tar til slutt opp våre forslag til saken.

Presidenten [13:26:07]: Då har representanten Mari Holm Lønseth teke opp dei forslaga ho refererte til.

Erlend Wiborg (FrP) [13:26:19]: I fjor kom det rundt 35 000 asylsøkere fra Ukraina. I år er vel anslagene på rundt 40 000, men man forbereder seg på opp mot 120 000. Det er et enormt antall. Ingen her kan heller si eksakt hvor mange det til slutt blir, for hvordan den brutale krigen til Russland utvikler seg, er det ingen av oss som vet. Skal Norge klare – noe alle partier heldigvis ønsker – å ta imot ukrainere på flukt, spesielt når vi snakker om et så stort antall, krever det fleksibilitet og justeringer. Derfor har Fremskrittspartiet fra dag én gitt støtte til regjeringen når de har ønsket å få fleksibilitet og justeringer i lover og regler, slik at man på en best mulig måte kan håndtere denne store flyktningstrømmen.

Når det gjelder Høyres forslag, er mye av det Høyre tar opp, forslag og tanker som også Fremskrittspartiet tidligere har vært en del av, og tatt til orde for. Grunnen til at vi ikke støtter Høyres forslag i dag, er at vi er redd for at det kan bidra til økt byråkrati og gi mindre fleksibilitet til regjeringen. Vi mener regjeringen trenger fleksibilitet i den uoversiktlige situasjonen vi er i nå.

La det ikke herske noen tvil: Alle i denne sal er enig i at Norge skal stille opp for ukrainere på flukt. Samtidig vet vi at det er over 100 millioner mennesker på flukt rundt om i verden, og det sier seg selv at Norge ikke kan hjelpe alle. Det er derfor Fremskrittspartiet har sagt at vi må prioritere dem som kommer fra våre nærområder, først. Det er derfor vi også var tidlig ute med å ønske kollektiv beskyttelse for ukrainere på flukt. Når det kommer så mange, og det potensielt kan komme enda flere, skaper det de utfordringene jeg har vært inne på, med press på kommunene når det gjelder bolig, skole, barnehage, helsevesen osv. Det er en av grunnene til at Fremskrittspartiet har sagt at det er naturlig at vi nå begrenser innvandringen fra andre steder i verden, slik at vi får tatt imot ukrainske flyktninger på en best mulig måte. Så skal andre flyktninger, fra andre deler av verden, hjelpes i sine nærområder.

Tobias Drevland Lund (R) [13:29:29]: Den brutale og folkerettsstridige krigen Russland fører mot Ukraina, har nå pågått i godt over et år, og for hver eneste dag ser vi den hensynsløse brutaliteten som krigen har ført med seg mot Ukraina og dets folk. Hver dag kommer

det mennesker som flykter fra krigen, også hit til Norge. Norge skal selvfølgelig ta dem imot, noe vi har gjort. Norske kommuner, frivillige organisasjoner og lokal-samfunn i hele landet skal ha stor takk for den respon-sen de har vist ved å huse og hjelpe dem som kommer hit på flukt fra den pågående krigen.

Da vi for omtrent et år siden vedtok de midlertidige endringene i lovverket som følge av krigen og antall for-drevne fra Ukraina, var det ingen skal kunne ane hvor len-ge krigen ville vare, hva som ville skje dersom den tok slutt, eller hva slags land som var tilbake for dem som flyktet. Det var viktig at de midlertidige lovendringene ble vedtatt, slik at både mottakssystemet, kommunene og tjenesteyterne kunne ha forutsigbarhet og mulighet til kjøpt å omstille seg til å ta imot mange mennesker på kort tid.

Likevel må vi begynne å stille oss spørsmålet om de midlertidige endringene faktisk er hensiktsmessige på sikt. Vi må forberede oss både på at krigen kan vare lenger enn det vi først antok, og at flere av de som har flyktet til Norge, kommer til å bli værende her. Det er noe som flere av de skriftlige innspillene vi har fått ved behandlingen av denne saken, peker på, og de spør om det er hensikts-messig med midlertidige lovendringer, eller om man må begynne å planlegge for mer langsiktige løsninger.

Det er også problematisk at vi forskjellsbehandler ulike flyktninggrupper. Derfor foreslår Rødt at den flek-sibiliteten vi nå gir til ukrainerne med opphold etter ut-lendingsloven § 34, bør utvides til å gjelde alle flyktnin-ger i Norge. Vi foreslår videre at alle som deltar i intro-duksjonsprogrammet, gis mulighet til å ta det på deltid dersom de er forhindret fra å ta det på heltid. Det vil også gjøre veien til arbeid enklere.

Vi har nå sett at de fleste av de midlertidige endrin-gene har fungert godt, og ser derfor ikke noe hinder for at de ikke kan gjøres mer permanente og omfatte alle flyktninger i Norge. La oss ta til oss de positive lærdom-mene vi har gjort oss, bygge på dem og sørge for gode mottaksprosesser, bosetting og integrering også fram-over for alle flyktninger som kommer til Norge.

Helt til slutt vil jeg bare gjøre noe klinkende klart: Til dem som fremdeles tar til orde for at Norge skal hjelpe ukrainere på flukt, er det viktig å si at en flyktning er en flyktning uavhengig av hvor man flykter fra. Rødt mener derfor at flyktninger fra Ukraina kan ikke og bør ikke brukes som et påskudd for ikke å ta imot andre flyktnin-ger fra andre deler av verden. Norge må også stille opp for disse.

Med det tar jeg opp de forslag Rødt er en del av.

Presidenten [13:32:22]: Representanten Tobias Drevland Lund har teke opp dei forslaga han refererte til.

Statsråd Marte Mjøs Persen [13:32:36]: Det er over ett år siden Russland brøt folkeretten og gikk til krig mot Ukraina. Norge mottok over 35 500 asylsøkere fra Ukraina i 2022. I tillegg kom det nærmere 4 500 asylsø-kere fra andre land.

Regjeringens målsetting er at fordrevne fra Ukraina skal ha et trygt og godt opphold her. De skal raskt kunne delta i samfunnet. Voksne skal komme i arbeid eller an-nen aktivitet. Barn skal få gå på skole eller i barnehage. Kommunene har gjort en solid innsats med å bosette og integrere flyktninger. Det er gjennom 2022 og til nå i år bosatt rundt 40 000 flyktninger i hele landet. 35 000 av disse er fordrevne fra Ukraina.

I forslag til revidert nasjonalbudsjett for 2023 har re-gjeringen lagt til grunn at det kan bli behov for å bosette 43 000 flyktninger i 2023. Tallene er usikre. Vi må være forberedt på at det kan komme flere eller færre enn det-te. Det høyeste anslaget i de siste scenarioene er at det kan komme mellom 60 000 og 80 000.

Situasjonen nå er en annen enn den var for ett år si-den. Vi vet godt at noen kommuner begynner å oppleve kapasitetsutfordringer. Det er særlig kapasitet på egne-de boliger som bekymrer, men også i tjenestene. For å lykkes med både mottak, bosetting og integrering av mange på én gang er det fortsatt behov for å innrette noen tjenester annerledes enn i en normalsituasjon.

KS har nylig informert departementet om at virke-perioden for særskilt sats for pensjonistlønn for tjeneste-som er nødvendig for å ivareta et ekstraordinært perso-nellbehov i forbindelse med ankomst av personer for-drevet fra Ukraina, forlenges ut 2023. Arbeids- og inkluderingsdepartementet vil på samme måte som tidligere ta stilling til om det skal gjøres unntak fra inntekts-prøvingen av AFP i perioden fra 1. juli, tidlig i juni.

Vi foreslår å videreføre de midlertidige endringene i lovverket til 1. juli 2024, med enkelte endringer.

Vi foreslår at deltakere i introduksjonsprogram skal ha rett og plikt til kompetansekartlegging, bl.a. for å bi-dra til at flere kommer raskt ut i arbeid.

Vi foreslår også en midlertidig adgang til å inngå leie-avtaler for fritidsboliger for å støtte kommunenes arbeid med å bosette.

Flere av de midlertidige regelverksendringene og forskriftshjemlene er ennå ikke tatt i bruk. Vi har der-med rom for å iverksette flere tilpasninger i regelverket dersom det blir nødvendig.

I revidert nasjonalbudsjett foreslår vi flere tiltak som skal gjøre det lettere for kommunene å bosette. Framover vil vi også vurdere om det er behov for å fore-slå nye lovendringer for å håndtere situasjonen i 2023.

Presidenten [13:35:23]: Det blir replikkordskifte.

Mari Holm Lønseth (H) [13:35:38]: Takk for innlegget til statsråden. Det er veldig mye jeg kan slutte meg til.

Kommunene har gjort en veldig stor innsats for å ta imot de mange flyktningene som har kommet til landet, men det er et ganske stort varsko at mange kommuner sliter med å svare på den anmodningen regjeringen har kommet med, og anmodningen fra regjeringen er også lavere enn det antallet regjeringen og UDI selv anslår har tenkt å komme i år. Statsråden har også utad signalisert at det antakelig vil komme anmodning om flere, opp til 43 000 – statsråden kan korrigere meg hvis det er feil. Når vil denne anmodningen eventuelt komme til kommunene, sånn at de kan forberede seg på et enda høyere antall enn det de allerede har planlagt for, men foreløpig ikke ser ut til å klare å nå?

Statsråd Marte Mjøs Persen [13:36:26]: Det er sagt mange ganger fra flere, men det kan ikke gjentas for ofte, synes jeg: Kommunene har gjort en solid innsats, og vi bosetter nå over hele landet, i både små og store kommuner. Jeg er veldig glad for den viljen kommunene har til å bosette. Fortsatt er det mange kommuner som melder om at de har god kapasitet, og vi regner med at det vil bli behov for å bosette flere i 2023 enn det var i 2022. Så det er fortsatt mye som gjenstår.

Jeg har veldig tett og god dialog med kommunene. Allerede på fredag skal jeg ha et nytt møte med kommunene, og da vil bl.a. dette med ekstra anmodninger stå på dagsordenen. Vi har i revidert bl.a. foreslått et ekstratilskudd til kommuner som påtar seg å bosette flere enn de opprinnelig ble anmodet om, med 50 000 kr ekstra per flyktning de bosetter, som et viktig tiltak i den forbindelse.

Mari Holm Lønseth (H) [13:37:30]: Jeg forstår at det vil være et tema overfor kommunene. Jeg håper at regjeringen så raskt som mulig vil være tydelig på den anmodningen, for slik tallene ser ut i dag, er det en differanse på vel 13 000 mellom det tallet som regjeringen har antydnet at anmodningen vil bli på, og det som kommunene nå sier. Det haster hvis man skal klare å holde bosettingstempoet oppe, og man må være tydelig overfor kommunene på hva de skal planlegge for. De er tross alt halvveis gjennom året og har også mange andre utfordringer å ta tak i.

Jeg har også lyst å stille statsråden spørsmål knyttet til det å mobilisere pensjonister. Vi hadde KS på høring i en annen sak i komiteen denne uken. Da trakk de fram viktigheten av fortsatt å kunne mobilisere pensjonister på en god måte. Så forstår jeg det sånn at de også har vært tydelig på det til Arbeids- og sosialdepartementet. Jeg forstår at man sier at man vil ta stilling til det. Kan statsråden være tydelig på når man vil ta stilling til den forlengelsen og eventuelt komme med forskriftsendringen som eventuelt må være på plass?

Statsråd Marte Mjøs Persen [13:38:33]: Først til det første. Jeg er helt enig i det at det er viktig for kommunene å ha forutsigbarhet. Derfor er det også veldig viktig at vi har de siste, oppdaterte tallene. Vi følger veldig tett med på både de daglige og ukentlige ankomstene. Vi skal komme raskt tilbake når vi har et godt tall.

Så er det partene i kommunal sektor som bestemmer om de ønsker å forlenge ordningen med pensjonistlønn etter særskilt sats, og hvor lenge det skal vare. Det er ingen tvil om at pensjonister som har mottatt pensjonistlønn, har bidratt med nødvendig kompetanse og arbeidskraft til de oppgavene som kommunene er satt til å føre. Arbeids- og inkluderingsdepartementets rolle er å bestemme om den særskilte pensjonistlønnen skal unntas fra inntekt som avkorter offentlig avtalefestet pensjon. Det er bestemt at slik inntekt ikke skal avkorte AFP fram til utgangen av juni 2023, og vi vil komme tilbake til det tidlig i juni.

Erlend Wiborg (FrP) [13:39:43]: Fremskrittspartiet tok tidlig til orde for at når det kommer så mange ukrainere, bør vi begrense mottak av f.eks. flyktninger fra andre steder i verden. Regjeringen motsatte seg det sterkt før den snudde opp ned og nå støtter den logikken til Fremskrittspartiet, ved at man reduserte mottak av flyktninger noe.

Nå ser vi imidlertid at ankomsttallene av ukrainere øker. Det er et større antall som kommer enn det man så i fjor. Betyr det at regjeringen nå går inn for å begrense antall kvoteflyktninger ytterligere neste år?

Statsråd Marte Mjøs Persen [13:40:32]: Vi tar imot dem vi har forpliktet oss til å ta imot. Det tallet er forhåndsbestemt for inneværende år, og det kommer ikke til å være endringer i det.

Vi vet faktisk ikke hvor mange asylsøkere som vil komme til Norge i løpet av 2023, verken fra Ukraina eller andre land, så det er et hypotetisk spørsmål som man må ta stilling til når statsbudsjettet for neste år skal behandles.

Erlend Wiborg (FrP) [13:41:06]: Det var ikke et hypotetisk spørsmål, det var et konkret spørsmål om hva man ønsker å gjøre neste år. Jeg spurte ikke om i år, men vi ser at ankomsttallene for i år er såpass høye at om man skal følge samme logikk som regjeringen etter at de snudde og støttet Fremskrittspartiet i det, burde det være en selvfølge at man da reduserer antall kvoteflyktninger ytterligere neste år, slik at vi får tatt imot de ukrainerne som kommer, på en best mulig måte.

Det å nå redusere innvandringen fra andre steder i verden mener vi er utrolig viktig. Da er det interessant å høre om regjeringen vil intensivere arbeidet med å stop-

pe velferdsmigranter som nå kommer til Norge, og som vi ser en økende strøm av til Europa.

Statsråd Marte Mjøs Persen [13:42:00]: Norge tar imot både kvoteflyktninger og asylsøkere som kommer hit, og som har en grunn til å få asyl i Norge i henhold til de – også internasjonale – forpliktelsene vi har.

Nå kommer et høyt antall ukrainske flyktninger. Det er usikkert hvor mange som vil komme i år – vi vet fortsatt ikke om det vil komme færre eller flere enn dem vi antar vil komme hit. Likevel: Spørsmålet om hvor mange flyktninger vi skal ta imot neste år, avgjøres ikke her i dag, det avgjøres senere i år.

Erlend Wiborg (FrP) [13:42:45]: Norge er ikke forpliktet til å ta imot personer som kommer som velferdsmigranter. Vi er forpliktet til å ta imot mennesker som reelt sett er på flukt fra forfølgelse. Det er de vi er forpliktet til å ta imot som asylanter, ikke personer som kommer som rene velferdsmigranter. Vi ser i perioder at mange av dem som kommer, ikke har behov for beskyttelse, og det er relativt åpenbart. De får selvfølgelig til slutt avslag på sin asylsøknad, etter lang tid. Jeg får gjensta spørsmålet mitt: Vil regjeringen nå intensivere arbeidet med å stoppe velferdsmigranter og andre åpenbart grunnløse asylsøkere?

Statsråd Marte Mjøs Persen [13:43:32]: Det jeg svarte på, var nettopp en bekreftelse på at det er kvoteflyktninger som kommer hit på et humanitært grunnlag, og asylsøkere som har rett til beskyttelse i Norge, som Norge gir opphold. Alt annet er for så vidt utenfor mitt ansvarsområde. Jeg har ansvaret for integrering av de flyktningene som får opphold i dette landet, og den integreringen skal skje på en god måte og uavhengig av hvor flyktningene kommer fra.

Presidenten [13:44:03]: Replikkordskiftet er dermed avslutta.

Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 10.

Stortinget tek no pause. I samsvar med den kunn-gjorde dagsordenen blir det votering kl. 14.

Stortinget tok pause i forhandlingane kl. 13.45.

Stortinget tok opp att forhandlingane kl. 14.

President: Ingrid Fiskaa

Votering

Presidenten [14:00:34]: Stortinget går til votering og startar med sakene nr. 13–17 frå tysdag 23. mai, dagsorden nr. 84.

Votering i sak nr. 13, debattert 23. mai 2023

Innstilling frå næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kari Elisabeth Kaske og Torgeir Knag Fylkesnes om et bærekraftig og langsiktig havbruk (Innst. 368 S (2022–2023), jf. Dokument 8:216 S (2022–2023))

Presidenten: Under debatten er det sett fram i alt 16 forslag. Det er

- forslaga nr. 1–14, frå Torgeir Knag Fylkesnes på vegner av Sosialistisk Venstreparti, Raudt og Miljøpartiet Dei Grøne
- forslag nr. 15, frå Rasmus Hansson på vegner av Raudt, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne
- forslag nr. 16, frå Rasmus Hansson på vegner av Raudt og Miljøpartiet Dei Grøne

Det blir votert over forslag nr. 16, frå Raudt og Miljøpartiet Dei Grøne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen inkludere dødelighet i sjøfasen i trafikklyssystemet for havbruk. Grensen for å kvalifisere til grønt lys bør settes til maksimalt 10 pst.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Raudt og Miljøpartiet Dei Grøne blei med 93 mot 6 røyster ikkje vedteke.
(Voteringsutskrift kl. 14.01.14)

Presidenten: Det blir votert over forslag nr. 15, frå Raudt, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen, i forbindelse med statsbudsjettet for 2024, etablere et investeringstilskudd til fiskeoppdrettere som vil gå over til lukkede anlegg eller en teknologi med tilsvarende miljøstandard.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Raudt, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne blei med 89 mot 11 røyster ikkje vedteke.
(Voteringsutskrift kl. 14.01.34)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

Stortinget ber regjeringen legge fram tiltak for Stortinget for å øke produksjonen av nye bærekraftige fôrvarer som ikke har en negativ effekt på miljøet til fiskeoppdrett.

Presidenten: Det blir votert alternativt mellom tilrådinga og forslaga nr. 1–14, frå Sosialistisk Venstreparti, Raudt og Miljøpartiet Dei Grøne.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge om trafikklyssystemet i havbruk slik at prisen på tillatelser senkes for de aktørene som leverer på krav om null lus, null rømming, null eggutslipp og null ressurser på avveie for å kunne få tillatelse til ny eller økt produksjon.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen justere trafikklyssystemet i havbruk, slik at rødt lys i et område gir krav om umiddelbar nedskalering av produksjon, uten unntak.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen uten unntak fryse produksjonen i områder som får gult lys i henhold til trafikklyssystemet for havbruk, til nye miljøkrav innfris og nye konsekvensutredninger er på plass.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen føre strengere kontroll med oppfyllelse av tillatelser til akvakultur med matfisk i sjø, slik at tillatelser til akvakultur med matfisk i sjø kan trekkes tilbake dersom miljøkravene i trafikklyssystemet for havbruk brytes.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen stille krav om at alle nye tillatelser fra nå kun tildeles forurensningsfrie oppdrettsanlegg, som lukkede anlegg.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen stille krav om at alle nye tillatelser skal gå til oppdrettsanlegg som nyttiggjør seg slammet fra anlegget.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre krav til eksisterende oppdrettsanlegg om bærekraftig oppsamling av slam for bruk til biogass og fosforgjødsel.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innen 2024 utforme en plan for hvordan alt slam fra oppdrettsanlegg skal samles opp og i en så stor grad som mulig nyttiggjøres, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen avvikle oppdrettsaktivitet i nasjonale laksefjorder, hvor aktører som må flytte, får forrang på nye lokaliteter utenfor laksefjordene.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjøre nødvendige forskriftsendringer for å gjennomføre en overgang fra maksimalt tillatt biomasse (MTB) til maksimalt tillatt utsett (MTU) for tillatelser til akvakultur med matfisk i sjø.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at det gjennomføres naturtypekartlegging og kartlegging av rødlistearter ved alle nye akvakulturlokaliteter.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen heretter kun gi tidsbegrensede konsesjoner for all form for havbruk, med en ramme på maksimalt 20 år.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen stanse nye tillatelser til torskeoppdrett og fryse all produksjon inntil konsekvenser for kysttorsken er nøye utredet.»

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber regjeringen forby bruken av villfanget renseskalle innen 2025.»

Votering:

Ved alternativ votering mellom tilrådinga frå komiteen og forslaga frå Sosialistisk Venstreparti, Raudt og Miljøpartiet Dei Grøne blei tilrådinga vedteken med 85 mot 15 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 14.02.10)

Votering i sak nr. 14, debattert 23. mai 2023

Innstilling fra næringskomiteen om Endringer i lov om forsvarlig hundehold (retting av inkurier) (Innst. 385 L (2022–2023), jf. Prop. 105 L (2022–2023))

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande vedtak til

l o v

om endringer i lov om forsvarlig hundehold (retting av inkurier)

I

I lov 4. juli 2003 nr. 74 om forsvarlig hundehold gjøres følgende endringer:

§ 19 andre ledd første punktum skal lyde:

Er det tvil om en hund går inn under *første* ledd bokstav c, kan politiet ta hunden i forvaring og kreve at hundeholderen bekoster og medvirker ved en kyndig undersøkelse av hundens adferd for å avklare om den er vel avbalansert eller har en lav terskel for aggresjon eller andre farlige egenskaper mv.

§ 20 femte ledd skal lyde:

Kongen kan fastsette forskrift om unntak fra forbudet i § 19 *første* ledd bokstav a og vilkår for slike unntak.

Kapittel 8 *oppheves*.

§ 29 oppheves.

II

Loven trer i kraft straks.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen blei samrøystes vedteken.

Presidenten: Det blir votert over overskrifta til lova og lova i det heile.

V o t e r i n g :

Overskrifta til lova og lova i det heile blei samrøystes vedtekne.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sett opp til andre gongs behandling i eit seinare møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 15, debattert 23. mai 2023

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Olaug Vervik Bollestad, Dag-Inge Ulstein og Kjell Ingolf Ropstad om en opptrappingsplan for landbruket før sommeren (Innst. 371 S (2022–2023), jf. Dokument 8:185 S (2022–2023))

Presidenten: Under debatten har Dag-Inge Ulstein sett fram eit forslag på vegner av Kristeleg Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme en tidfestet opptrappingsplan for landbruket i løpet av vårseksjonen 2023.»

Det blir votert alternativt mellom dette forslaget og tilrådinga frå komiteen.

Miljøpartiet Dei Grøne har varsla støtte til forslaget.

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

Dokument 8:185 S (2022–2023) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Olaug Vervik Bollestad, Dag-Inge Ulstein og Kjell Ingolf Ropstad om en opptrappingsplan for landbruket før sommeren – vedtas ikke.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom tilrådinga frå komiteen og forslaget frå Kristeleg Folkeparti blei tilrådinga vedteken med 97 mot 3 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 14.03.28)

Votering i sak nr. 16, debattert 23. mai 2023

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Anna Molberg, Alfred Jens Bjørlo, Ingvild Wetrhus Thorsvik, Ingunn Foss, Lene Westgaard-Halle og Tor André Johnsen om strengere straff for alvorlig dyrekriminalitet (Innst. 369 S (2022–2023), jf. Dokument 8:219 S (2022–2023))

Presidenten: Under debatten er det sett fram fire forslag. Det er

- forslaga nr. 1 og 2, frå Anna Molberg på vegner av Høgre, Framstegspartiet, Raudt, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne
- forslag nr. 3, frå Ingvild Wetrhus Thorsvik på vegner av Raudt, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne
- forslag nr. 4, frå Rasmus Hansson på vegner av Raudt og Miljøpartiet Dei Grøne

Det blir votert over forslag nr. 4, frå Raudt og Miljøpartiet Dei Grøne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å gjøre uaktsomme lovbrudd i dyrevelferdsloven straffverdige.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Raudt og Miljøpartiet Dei Grøne blei med 93 mot 7 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.04.29)

Presidenten: Det blir votert over forslag nr. 1, frå Høgre, Framstegspartiet, Raudt, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen i tråd med Økokrims anbefalinger fremme forslag om å øke den øvre strafferammen for alvorlig dyrekriminalitet til seks år.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Høgre, Framstegspartiet, Raudt, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne blei med 56 mot 44 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.04.51)

Presidenten: Det blir votert over forslag nr. 3, frå Raudt, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme lovforslag om å inkludere dyrevelferdsloven § 37 i opplystingen i straffeprosessloven § 216 b første ledd bokstav b.»

Høgre, Framstegspartiet og Sosialistisk Venstreparti har varsla støtte til forslaget.

Voteringstavlene viste at 51 representantar hadde røysta mot forslaget frå Raudt, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne og 49 representantar hadde røysta for.

(Voteringsutskrift kl. 14.05.18)

Presidenten: Fleire har røysta feil, og me tek voteringa på nytt.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Raudt, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne blei vedteke med 53 mot 47 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 14.06.05)

Presidenten: Det blir votert over forslag nr. 2, frå Høgre, Framstegspartiet, Raudt, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at dyreeiere som ikke etterkommer pålegg fra Mattilsynet etter alvorlige og gjentatte brudd på dyrevelferdsloven, lettere fratas retten til å drive med husdyrhold.»

Sosialistisk Venstreparti har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Høgre, Framstegspartiet, Raudt, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne blei vedteke med 53 mot 47 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 14.06.37)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

Stortinget ber regjeringen sikre at Mattilsynet i større grad anmelder alvorlige brudd på dyrevelferdsloven.

Presidenten: Arbeidarpartiet og Senterpartiet har varsla at dei vil røysta imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen blei vedteken med 53 mot 47 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 14.07.07)

Votering i sak nr. 17, debattert 23. mai 2023

Innstilling fra justiskomiteen om Endringer i jordskiftelova, domstolloven og skjønnsprosessloven mv. (jordskiftelagdommerens deltakelse i lagmannsretten mv.) (Innst. 361 L (2022–2023), jf. Prop. 87 L (2022–2023))

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande vedtak til

I o v

om endringer i jordskiftelova, domstolloven og skjønnsprosessloven mv. (jordskiftelagdommerens deltakelse i lagmannsretten mv.)

I

I lov 13. august 1915 nr. 5 om domstolene skal § 12 annet ledd lyde:

Ved anke over dom, kjennelse eller beslutning fra tingretten som har sammenheng med fast eiendom eller rettigheter over fast eiendom, vassdrag og sjø, kan førstelagmannen beslutte at en av de tre dommerne som nevnt i første ledd kan være jordskiftelagdommer. Jordskiftelagdommeren kan være saksforberedende dommer, og lede retten.

II

I lov 1. juni 1917 nr. 1 om skjønn og ekspropriasjonssaker gjøres følgende endringer:

§ 34 annet ledd skal lyde:

Førstelagmannen kan bestemme at en jordskiftelagdommer kan delta og styre overskjønn etter første ledd når skjønnet er behandlet av jordskifteretten. Det samme gjelder når skjønnet er behandlet av tingretten med unntak av skjønn etter

1. lov 22. mars 2019 nr. 7 om mineralvirksomhet på kontinentalsokkelen § 5-6
2. lov 16. desember 2011 nr. 65 om næringsberedskap § 18
3. lov 25. juni 2010 nr. 45 om kommunal beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og Sivilforsvaret § 27
4. lov 23. juni 2000 nr. 56 om helsemessig og sosial beredskap § 3-3
5. lov 29. november 1996 nr. 72 om petroleumsvirksomhet § 5-6
6. lov 24. juni 1994 nr. 39 om sjøfarten kapittel 18 III, og
7. lov 26. juni 1953 nr. 8 om oppfinnelser av betydning for rikets forsvar § 9.

Nåværende annet ledd blir nytt tredje ledd.

III

I lov 21. juni 2013 nr. 100 om fastsetjing og endring av eiendoms- og rettshøve på fast eiendom m.m. gjøres følgende endringer:

§ 5-3 bokstav p, § 5-4 annet punktum og § 5-6 annet punktum oppheves.

§ 8-7 første ledd skal lyde:

Ved prøving av dom, orskurd eller vedtak frå jord-skifteretten skal lagmannsretten setjast *med tre dommarar. Førstelagmannen kan vedta at ein av dei tre dommarane kan vera jordskiftelagdommar.*

IV

I lov 9. juni 1972 nr. 31 om svensk reinbeiting i Norge og norsk reinbeiting i Sverige gjøres følgende endringer:

§ 2 nr. 2 skal lyde:

2. I Nordland og *Trøndelag* fylker: Fra og med 1. juli til og med 31. august.

§ 5 nr. 2 skal lyde:

2. I Nordland og *Trøndelag* fylker: Rautasvuoma, Kaalasvuoma, Norrkaitum, Mellanbyn, Sörkaitum, Sirkas, Tuorpon, Luokta-Mavas, Semisjaur-Njarg, Svaipa, Gran, Ran, Umbyn, Vapsten, Vilhelmina norra, Vilhelmina södra og Frostvikens norra.

V

I lov 6. juni 1975 nr. 31 om utnytting av rettar og lunnende m.m. i statsallmenningane skal § 36 første ledd annet punktum lyde:

Oppsynsmenn kan gjevast politifullmakt etter § 20 tredje ledd i lov 4 august 1995 nr. 53 om politiet.

VI

I lov 19. juni 1992 nr. 60 om skogsdrift m.v. i statsallmenningene gjøres følgende endringer:

I § 1-1 overskriften, § 1-1, § 1-3 annet ledd, § 2-7 første og annet ledd, § 2-8 første ledd, § 2-13 annet ledd, § 2-16 første ledd, § 2-18 første ledd, § 2-19, § 4-1 første ledd, § 4-3 annet ledd, § 4-4 annet ledd, § 4-9 og § 4-11 annet ledd skal «Statens skogforvaltning» endres til «Statskog SF».

§ 2-4 første ledd første punktum skal lyde:

Ved forpaktning av eiendom med tilliggende virkesrett, skal det fremgå av en forpaktningssavtale om forpakteren helt eller delvis skal utøve *virkesrett* i allmenningen.

§ 2-12 første ledd annet punktum skal lyde:

For bygninger som har vært forsikret etter en lavere verdi, gjelder det samme for den del av *gjenoppføringen* eller utbedringen som dekkes av forsikringssummen.

§ 2-17 tredje ledd bokstav k skal lyde:

k. Nærmere vilkår for ytelser til *gjenoppbygging* og utbedring av bygninger etter brann m.v., jfr. § 2-12 annet ledd.

VII

I lov 15. juni 2007 nr. 40 om reindrift skal § 4 første ledd lyde:

Den samiske befolkningen har på grunnlag av alders tids bruk rett til å utøve reindrift innenfor de delene av fylkene Finnmark, Troms, Nordland, *Trøndelag* og Hedmark hvor reindriftssamene fra gammelt av har utøvet reindrift (det samiske reinbeiteområdet).

VIII

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen blei samrøystes vedteken.

Presidenten: Det blir votert over overskrifta til lova og lova i det heile.

V o t e r i n g :

Overskrifta til lova og lova i det heile blei samrøystes vedtekne.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sett opp til andre gongs behandling i eit seinare møte i Stortinget.

Stortinget går då til votering i sakene på dagens kart.

Votering i sak nr. 1, debattert 25. mai 2023

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endringer i energiloven (endringer om funksjonelt skilje for nettføretak) (Innst. 376 L (2022–2023), jf. Prop. 65 L (2022–2023))

Presidenten: Under debatten har Ove Trellevik sett fram eit forslag på vegner av Høgre og Framstegspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for en nettstruktur med betydelig færre nettselskaper enn i dag, og komme tilbake til Stortinget med forslag til hvordan dette kan gjøres.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Høgre og Framstegspartiet blei med 65 mot 35 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.08.18)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande vedtak til

I o v

om endringer i energiloven (endringer om funksjonelt skilje for nettføretak)

I

I lov 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. skal § 4-7 tredje ledd lyde:

Kravene i første og annet ledd gjelder ikke for nettforetak med færre enn 100 000 nettkunder.

II

Lova gjeld frå den tida Kongen fastset.

Presidenten: Høgre, Framstegspartiet og Venstre har varsla at dei vil røysta imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen blei vedteken med 62 mot 38 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 14.08.47)

Presidenten: Det blir votert over overskrifta til lova og lova i det heile.

Høgre, Framstegspartiet og Venstre har varsla at dei vil røysta imot.

V o t e r i n g :

Overskrifta til lova og lova i det heile blei vedtekne med 59 mot 38 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 14.09.12)

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sett opp til andre gongs behandling i eit seinare møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 2, debattert 25. mai 2023

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endringer i energiloven og naturgassloven (overskuddsvarme, energikartlegging, måling og fakturering) (Innst. 360 L (2022–2023), jf. Prop. 100 L (2022–2023))

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande vedtak til

l o v

om endringer i energiloven og naturgassloven (overskuddsvarme, energikartlegging, måling og fakturering)

I

I lov 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. gjøres følgende endringer:

§ 1-1 fjerde ledd annet punktum oppheves.

§ 1-3 femte ledd skal lyde:

Med energikartlegging forstås en systematisk kartlegging av energibruken i et foretak med sikte på å få oversikt

over mulige energieffektiviseringstiltak. Kartleggingen omfatter bygninger, industriprosesser, transport og andre aktiviteter.

§ 1-3 nytt åttende ledd skal lyde:

Med omfattende oppgradering menes en oppgradering hvor kostnadene er høyere enn 50 prosent av investeringskostnadene for et nytt sammenlignbart anlegg. Installasjon av utstyr til oppsamling av CO₂ med sikte på å lagre det geologisk, anses ikke som oppgradering i denne sammenheng.

Kapittel 5 overskriften skal lyde:

Kap 5. Fjernvarmeanlegg mv.

Ny § 5-8 skal lyde:

§ 5-8 (*Måling og fakturering*)

Departementet kan gi forskrift om måling og fakturering av fjernvarme og fjernkjøling og om måling og fakturering av energibruk i hver enkelt bruksenhet i bygninger som har felles varmeanlegg for romoppvarming eller tappevann eller felles kjøleanlegg for romavkjøling eller tappevann.

Kapittel 7 overskriften skal lyde:

Kap. 7. Energiplanlegging og kost-nytteanalyser

Nye §§ 7-2 til 7-4 skal lyde:

§ 7-2 (*Anlegg som omfattes av plikten til å gjennomføre kost-nytteanalyse*)

En tiltakshaver skal gjennomføre en kost-nytteanalyse av mulighetene for å utnytte overskuddsvarme ved planlegging av følgende anlegg:

- termiske kraftverk med mer enn 20 MW samlet innfyrt termisk effekt
- industriplanlegg med mer enn 20 MW samlet innfyrt termisk effekt som vil ha overskuddsvarme med anvendbar temperatur
- fjernvarmeanlegg og fjernkjøleanlegg
- energiproduksjonsanlegg med mer enn 20 MW samlet innfyrt termisk effekt som planlegges tilkoblet i et eksisterende fjernvarme- eller fjernkjøleanlegg
- datasentre med mer enn 2 MW samlet tilført elektrisk effekt
- andre anlegg med mer enn 20 MW samlet tilført elektrisk effekt.

Det samme gjelder ved omfattende oppgradering av anlegg som nevnt i første punktum bokstav a, b og d.

Departementet kan gi forskrift om hvilke tiltakshavere og anlegg som omfattes av første ledd.

§ 7-3 (Innholdet i kost-nytteanalyser)

En kost-nytteanalyse for anlegg som nevnt i § 7-2 skal inneholde en vurdering av kostnader og fordeler som kan oppstå ved å gjennomføre følgende tiltak:

- å drive et termisk kraftverk som et høyeffektivt kraftvarmeverk
- å oppgradere et termisk kraftverk til å kunne drive høyeffektiv kraftvarmeproduksjon
- å drive et industrianlegg slik at overskuddsvarmen brukes til å dekke en økonomisk begrunnet etter-spørsmål
- å utnytte overskuddsvarme fra nærliggende anlegg og datasentre når nye fjernvarme- eller fjernkjøleanlegg planlegges, eller anlegg for energiproduksjon i eksisterende fjernvarme- eller fjernkjøleanlegg planlegges oppført eller omfattende oppgradert
- å drive datasentre som nevnt i § 7-2 første ledd bokstav e og anlegg som nevnt i § 7-2 første ledd bokstav f slik at overskuddsvarme brukes til å dekke en økonomisk begrunnet etterspørsmål.

Departementet kan gi forskrift om nærmere definisjon av tiltakene i første ledd og innholdet i og gjennomføringen av en kost-nytteanalyse.

§ 7-4 (Godkjenning og oppfølging av kost-nytteanalyser)

En kost-nytteanalyse etter § 7-2 og § 7-3 skal godkjennes av departementet før byggingen eller oppgraderingen settes i gang. Departementet kan gi forskrift om innsending, godkjenning og bruk av kost-nytteanalyser.

Departementet kan i enkeltvedtak fastsette at et anlegg ikke kan bygges eller oppgraderes uten at overskuddsvarmen utnyttes, dersom kost-nytteanalysen viser at fordelene ved dette er større enn kostnadene. Dette gjelder ikke anlegg som nevnt i § 7-2 første ledd bokstav e og f.

Kapittel 8 overskriften skal lyde:

Kap. 8. Energitilstand i bygninger og energikartlegging i store foretak

§ 8-5 skal lyde:

§ 8-5 (Energikartlegging i store foretak)

Store foretak skal regelmessig gjennomføre en energikartlegging. Departementet gir forskrift om hva som regnes som store foretak.

Departementet gir forskrift om kvalifikasjonskrav for den som utfører energikartlegging, kartleggingens utarbeidelse og innhold og rapportering, lagring og bruk av resultatene fra energikartlegging.

§ 10-5 første ledd annet punktum skal lyde:

Overtredelse av §§ 7-2 til 7-4 eller bestemmelser i kapittel 8 medfører likevel ikke straff.

§ 10-7 første ledd nr. 1 skal lyde:

- § 3-1 første ledd, § 4-2 første ledd, § 5-1 første ledd, § 5-4 første og tredje ledd, § 5-5 første og annet ledd, § 5-7 første, tredje og fjerde ledd, § 6-1 annet ledd, § 7-1, § 7-2 første ledd, § 7-3 første ledd, § 7-4 første ledd, § 8-2, § 8-3 første ledd, § 8-4 første ledd, § 8-5 første ledd, § 9-1 annet ledd, § 9-2 første ledd, § 9-3 første og annet ledd, § 9-5 annet ledd eller § 10-1 annet ledd

II

I lov 28. juni 2002 nr. 61 om felles regler for det indre marked for naturgass skal § 13 første ledd lyde:

Departementet kan gi forskrift til gjennomføring og utfylling av denne loven, blant annet nærmere bestemmelser om retten til adgang til systemet, driften av systemet, krav til naturgassforetakenes virksomhet, konsesjon, regnskap, krav om oppbevaring av opplysninger, leverandørbytte, beskyttelse av forbrukere og andre kunder, måling og fakturering, unntak fra loven i geografisk avgrensede områder og for ny infrastruktur, behandling av tvister, saksbehandlingsfrister og utsatt iverksetting av vedtak.

III

Loven gjelder fra det tidspunktet Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft forskjellige bestemmelser til forskjellig tid.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen blei samrøystes vedteken.

Presidenten: Det blir votert over overskrifta til lova og lova i det heile.

V o t e r i n g :

Overskrifta til lova og lova i det heile blei samrøystes vedteke.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sett opp til andre gongs behandling i eit seinare møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 3, debattert 25. mai 2023

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 135/2022 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2010/31/EU om bygningers energiytelse (Innst. 359 S (2022–2023), jf. Prop. 96 LS (2022–2023))

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgende

v e d t a k:

Stortinget samtykker i godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 135/2022 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2010/31/EU om bygningers energiytelse.

V o t e r i n g:

Tilrådinga til komiteen blei samrøystes vedteken.

Votering i sak nr. 4, debattert 25. mai 2023

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endringer i energiloven (energitilstand i bygninger) (Innst. 358 L (2022–2023), jf. Prop. 96 LS (2022–2023))

Presidenten: Under debatten har Sofie Marhaug sett fram eit forslag på vegner av Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen bruke levert energi som målepunkt i energimerkeordningene heller enn netto energi.»

V o t e r i n g:

Forslaget frå Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne blei med 81 mot 19 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.10.46)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgende vedtak til

l o v

om endringer i energiloven (energitilstand i bygninger)

I

I lov 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. gjøres følgende endringer:

§ 8-1 skal lyde:

§ 8-1 (*Energiattest*)

En energiattest for en bygning skal bestå av dokumentasjon av de faktiske opplysninger utregningen bygger på, et energimerke og en tiltaksliste for energitiltak.

Energiattesten er gyldig i 10 år.

Departementet gir forskrifter om utformingen av innholdet i, beregningsmåter for og utstedelse av energiattesten og bruk av den i markedsføring, samt lagring av opplysninger, herunder personopplysninger.

Departementet kan gi forskrifter om *kvalifikasjonskrav for den som utfører energiattestering.*

Departementet kan gi forskrifter om hvilke bygninger som er unntatt fra krav i §§ 8-2 og 8-3 om energiattest, *hvilke bygninger som anses å være ofte besøkt av allmennheten som nevnt i §§ 8-2 og 8-3, og hvem som er ansvarlig for å oppfylle pliktene til energimerking.*

§ 8-2 skal lyde:

§ 8-2 (*Energiattest ved salg, utleie og ferdigstilling av nye bygninger*)

Eieren av en bygning skal innhente energiattest ved salg eller utleie. Energiattesten skal legges fram for kjøperen eller leietakeren før avtale om salg eller utleie blir inngått.

Eieren av en ny bygning skal innhente energiattest ved ferdigstilling. Som ny bygning regnes også hovedombygging av en eksisterende bygning.

Dersom en bygning som nevnt i første eller annet ledd har et samlet bruksareal på mer enn 500 kvadratmeter og ofte besøkes av allmennheten, skal eieren sørge for at et sammendrag av energiattesten plasseres synlig for brukerne av bygningen.

§ 8-3 skal lyde:

§ 8-3 (*Energiattest for offentlige bygninger*)

Eieren av en bygning skal innhente energiattest og sørge for at et sammendrag av energiattesten plasseres synlig for brukerne av bygningen når:

- a. *mer enn 250 kvadratmeter av bygningens bruksareal brukes av offentlige myndigheter, og bygningen ofte besøkes av allmennheten*
- b. *mer enn 250 kvadratmeter av bygningens bruksareal brukes av departementer, direktorater eller tilsynsorganer.*

Departementet kan gi forskrift om innholdet i pliktene etter første ledd.

§ 8-4 skal lyde:

§ 8-4 (*Energivurdering av varme- og klimaanlegg*)

Eieren av varme- eller klimaanlegg i en bygning skal sørge for dokumenterbare systemer, rutiner eller jevnlig kontroll som legger til rette for energieffektiv drift av anlegget, og skal sørge for at det foreligger en dokumentert vurdering av dimensjoneringen av anlegget. Vurderingen skal oppdateres ved relevante endringer på bygningen eller anlegget.

Departementet kan gi forskrift om energivurdering av *varme- og klimaanlegg, kvalifikasjonskrav for den som utfører energivurdering, dokumentasjonskrav og liknende, og hvilke bygninger og anlegg som omfattes av kravene i første ledd.*

II

Loven gjelder fra det tidspunktet Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft forskjellige bestemmelser til forskjellig tid.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen blei samrøystes vedteken.

Presidenten: Det blir votert over overskrifta til lova og lova i det heile.

V o t e r i n g :

Overskrifta til lova og lova i det heile blei samrøystes vedtekne.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sett opp til andre gongs behandling i eit seinare møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 5, debattert 25. mai 2023

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sofie Marhaug, Geir Jørgensen, Bjørnar Moxnes og Mímir Kristjánsson om å ikke fornye utenlandskabler (Innst. 311 S (2022–2023), jf. Dokument 8:173 S (2022–2023))

Presidenten: Under debatten har Sofie Marhaug sett fram to forslag på vegner av Framstegspartiet og Raudt.

Framstegspartiet har under debatten varsla at dei skal ut av forslag nr. 2.

Det blir votert over forslag nr. 2, frå Raudt.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen ikke fornye eksisterende kabler til Danmark når de når sin tekniske levetid. Om Danmark ønsker fornyelse, kan regjeringen benytte anledningen til å reforhandle styringen av utenlandskabler med EU.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Raudt blei med 95 mot 5 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.11.47)

Presidenten: Det blir votert over forslag nr. 1, frå Framstegspartiet og Raudt.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen om at søknad fra Statnett om utenlandsforbindelser til Danmark legges fram til behandling for Stortinget.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Framstegspartiet og Raudt blei med 81 mot 19 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.12.05)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

Dokument 8:173 S (2022–2023) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sofie Marhaug, Geir Jørgensen, Bjørnar Moxnes og Mímir Kristjánsson om å ikke fornye utenlandskabler – vedtas ikke.

Presidenten: Framstegspartiet og Raudt har varsla at dei vil røysta imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen blei vedteken med 82 mot 15 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 14.12.36)

Votering i sak nr. 6, debattert 25. mai 2023

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bjørnar Moxnes, Geir Jørgensen og Sofie Marhaug om strengere prioritering av kraften, og Representantforslag fra stortingsrepresentantene Rasmus Hansson, Lan Marie Nguyen Berg og Kristoffer Robin Haug om en bærekraftig tildeling av kraft (Innst. 314 S (2022–2023), jf. Dokument 8:169 S (2022–2023) og Dokument 8:195 S (2022–2023))

Presidenten: Under debatten er det sett fram i alt ti forslag. Det er

- forslag nr. 1, frå Nikolai Astrup på vegner av Høgre, Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti
- forslag nr. 2, frå Lars Haltbrekken på vegner av Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre og Kristeleg Folkeparti
- forslag nr. 3, frå Lars Haltbrekken på vegner av Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti
- forslag nr. 4, frå Lars Haltbrekken på vegner av Sosialistisk Venstreparti, Raudt og Miljøpartiet Dei Grøne
- forslag nr. 5, frå Sofie Marhaug på vegner av Raudt, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti
- forslag nr. 6, frå Une Bastholm på vegner av Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti
- forslag nr. 7, frå Lars Haltbrekken på vegner av Sosialistisk Venstreparti

- forslaga nr. 8 og 10, frå Sofie Marhaug på vegner av Raudt
- forslag nr. 9, frå Une Bastholm på vegner av Miljøpartiet Dei Grøne

Når det gjeld forslag nr. 4, blir det vist til § 38 femte ledd i Stortingets forretningsorden, og presidenten vil dermed ikkje ta forslaget til votering på nytt.

Det blir votert over forslag nr. 10, frå Raudt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at datasentre for utvinning av kryptovaluta ikke får tilknytning til strømmettet, gjennom å etablere dette som et tydelig kriterium i behandling av søknader om nettilknytning.»

Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet Dei Grøne har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Raudt blei med 85 mot 15 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.13.53)

Presidenten: Det blir votert over forslag nr. 9, frå Miljøpartiet Dei Grøne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en plan for å fjerne alle store punktutslipp innen 2030, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Miljøpartiet Dei Grøne blei med 96 mot 4 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.14.09)

Presidenten: Det blir votert over forslag nr. 8, frå Raudt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen stille planer om elektrifisering av norsk olje- og gassproduksjon i bero og heller legge frem en forpliktende plan for alternativer til elektrifisering som kan bidra til utslippskutt på sokkelen.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Raudt blei med 95 mot 5 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.14.27)

Presidenten: Det blir votert over forslag nr. 7, frå Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen gi oljenæringen pålegg om å bygge ut like mye offshore havvind som de trenger til elektrifiseringen, og betale for disse investeringene. Elektrifisering skal ikke brukes til å

opprettholde oljeproduksjon som er i strid med 1,5-gradersmålet.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Sosialistisk Venstreparti blei med 92 mot 8 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.14.45)

Presidenten: Det blir votert over forslag nr. 6, frå Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen pålegge olje- og gasssektoren å redusere egne utslipp ved hjelp av egen strømproduksjon offshore eller CCS.»

Sosialistisk Venstreparti har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti blei med 89 mot 11 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.15.05)

Presidenten: Det blir votert over forslag nr. 5, frå Raudt, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen stoppe elektrifisering av olje- og gassinstallasjoner med kraft fra land og sikre at krav om utslippskutt oppnås med andre nullutslippsløsninger.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Raudt, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti blei med 92 mot 8 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.15.24)

Presidenten: Det blir votert over forslag nr. 3, frå Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede alternative modeller for tilknytningsplikt til strømmettet og prioritering av prosjekter, hvor samfunnsnyttene gjennom bidrag til utslippskutt, natur- og miljøhensyn og sysselsetting prioriteres. Regjeringen bes legge frem forslag til nødvendige lovendringer for Stortinget.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti blei med 84 mot 16 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.15.44)

Presidenten: Det blir votert over forslag nr. 2, frå Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre og Kristeleg Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at et vilkår for tilknytning til strømmettet for datasentre og batterifabrikkar er å ha en plan for bruk av overskuddsvarme.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre og Kristeleg Folkeparti blei med 82 mot 18 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.16.03)

Presidenten: Det blir votert over forslag nr. 1, frå Høgre, Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en plan for omfattende kutt fra punktutslipp i norsk industri.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Høgre, Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti blei med 59 mot 41 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.16.24)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

I

Dokument 8:169 S (2022–2023) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bjørnar Moxnes, Geir Jørgensen og Sofie Marhaug om strengere prioritering av kraften – vedtas ikke.

II

Dokument 8:195 S (2022–2023) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Rasmus Hansson, Lan Marie Nguyen Berg og Kristoffer Robin Haug om en bærekraftig tildeling av kraft – vedtas ikke.

Presidenten: Sosialistisk Venstreparti, Raudt og Miljøpartiet Dei Grøne har varslet at dei vil røysta imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen blei vedteken med 82 mot 16 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 14.16.46)

Votering i sak nr. 7, debattert 25. mai 2023

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endringer i forurensningsloven (endring av tillatelser og tilsyn med kommunenes internkontroll) (Innst. 383 L (2022–2023), jf. Prop. 54 L (2022–2023))

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande vedtak til

I o v

om endringer i forurensningsloven (endring av tillatelser og tilsyn med kommunenes internkontroll)

I

I lov 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall gjøres følgende endringer:

§ 18 fjerde ledd skal lyde:

Tillatelse kan endres når dette er påkrevet etter regler som gjennomfører direktiv 2010/75/EU om industriutslipp jf. EØS-avtalen vedlegg XX nr. 1f.

Nåværende § 18 fjerde ledd blir nytt femte ledd.

§ 48 a første ledd skal lyde:

Statsforvalteren kan føre tilsyn med lovligheten av kommunens oppfyllelse av plikter pålagt i eller i medhold av §§ 9, 22, 23, 24, 26, 29, 30, 31, 32 a, 33, 34, 35, 37, 43, 44, 46, 47, 48 og 81 og *kommunens internkontroll etter kommuneloven § 25-1 knyttet til disse pliktene.*

II

Loven gjelder fra den tiden Kongen bestemmer.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen blei samrøystes vedteken.

Presidenten: Det blir votert over overskrifta til lova og lova i det heile.

V o t e r i n g :

Overskrifta til lova og lova i det heile blei samrøystes vedtekne.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sett opp til andre gongs behandling i eit seinare møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 8, debattert 25. mai 2023

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bård Hoksrud, Morten Wold, Silje Hjemdal og Morten Stordalen om behovet for en nasjonal finansieringsløsning

for sjeldne diagnoser (Innst. 389 S (2022–2023), jf. Dokument 8:147 S (2022–2023))

Presidenten: Under debatten er det sett fram fire forslag. Det er

- forslag nr. 1, frå Bård Hoksrud på vegner av Framstegspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Kristeleg Folkeparti og Pasientfokus
- forslag nr. 2, frå Tone Wilhelmsen Trøen på vegner av Høgre
- forslaga nr. 3 og 4, frå Bård Hoksrud på vegner av Framstegspartiet og Pasientfokus

Det blir votert over forslag nr. 3, frå Framstegspartiet og Pasientfokus. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med ny prioriteringsmelding for helse- og omsorgstjenesten sette «sjeldenhet» som et eget kriterium og på denne måten sikre at de særegne kjennetegnene ved sjeldne diagnoser fanges opp.»

Miljøpartiet Dei Grøne har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Framstegspartiet og Pasientfokus blei med 84 mot 16 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.18.01)

Presidenten: Det blir votert over forslag nr. 4, frå Framstegspartiet og Pasientfokus. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget på egnet måte med en plan for hvordan man kan sikre rask tilgang til nye og tilgjengelige medisiner for pasienter med sjeldne diagnoser.»

Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Framstegspartiet og Pasientfokus blei med 80 mot 20 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.18.22)

Presidenten: Det blir votert over forslag nr. 2, frå Høgre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sette ned et offentlig utvalg som skal gi et oppdatert kunnskapsgrunnlag om prioritering i helsetjenesten, og vurdere endringer slik at man i ny prioriteringsmelding best mulig kan møte dagens og fremtidens utfordringer.»

Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Høgre blei med 72 mot 27 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.18.42)

Presidenten: Det blir votert over forslag nr. 1, frå Framstegspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Kristeleg Folkeparti og Pasientfokus. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en egen sak om en endring i finansieringsansvaret for sykehusene ved behandling av sjeldne sykdommer gjennom en nasjonal ordning, eksempelvis et fond for sjeldne sykdommer eller en nasjonalt finansiert resept.»

Miljøpartiet Dei Grøne har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Framstegspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Kristeleg Folkeparti og Pasientfokus blei med 71 mot 29 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.19.04)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

Dokument 8:147 S (2022–2023) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bård Hoksrud, Morten Wold, Silje Hjemdal og Morten Stordalen om behovet for en nasjonal finansieringsløsning for sjeldne diagnoser – vedtas ikke.

Presidenten: Framstegspartiet og Miljøpartiet Dei Grøne har varsla at dei vil røysta imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen blei vedteken med 83 mot 16 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 14.19.38)

Votering i sak nr. 9, debattert 25. mai 2023

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bård Hoksrud, Morten Wold og Sylvi Listhaug om å etablere et utbyggingselskap for sykehus (Innst. 382 S (2022–2023), jf. Dokument 8:153 S (2022–2023))

Presidenten: Under debatten er det sett fram to forslag. Det er

- forslag nr. 1, frå Bård Hoksrud på vegner av Framstegspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Kristeleg Folkeparti og Pasientfokus

- forslag nr. 2, frå Bård Hoksrud på vegner av Framstegspartiet

Det blir votert over forslag nr. 2, frå Framstegspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen etablere et eget utbyggingsselskap med ansvar for investeringer i utbygging, drift og vedlikehold av sykehus etter modell av Nye Veier AS.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Framstegspartiet blei med 86 mot 13 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.20.13)

Presidenten: Det blir votert over forslag nr. 1, frå Framstegspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Kristeleg Folkeparti og Pasientfokus. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen om at det i forbindelse med nasjonal helse- og sykehusplan 2024–2027 foreslås en finansieringsmodell for sykehuse- ne som skiller mellom drift og investeringer, og som sikrer en tilstrekkelig finansiering av sykehusutbygging, slik at det bygges sykehus som er effektive og har kapasitet som dekker behovene.»

Miljøpartiet Dei Grøne har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Framstegspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Kristeleg Folkeparti og Pasientfokus blei med 71 mot 29 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.20.35)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

Dokument 8:153 S (2022–2023) – Representantfor- slag fra stortingsrepresentantene Bård Hoksrud, Morten Wold og Sylvi Listhaug om å etablere et utbyggingsselskap for sykehus – vedtas ikke.

Presidenten: Framstegspartiet har varsla at dei vil røysta imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen blei vedteken med 87 mot 13 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 14.21.05)

Votering i sak nr. 10, debattert 25. mai 2023

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringer i lov om midlertidige endringer i lovverket som følge av ankomst av fordrevne fra Ukraina (vide-

reføring mv.) (Innst. 363 L (2022–2023), jf. Prop. 90 L (2022–2023))

Presidenten: Under debatten er det sett fram i alt åtte forslag. Det er

- forslaga nr. 1–4, frå Mari Holm Lønseth på vegner av Høgre
- forslaga nr. 5–8, frå Tobias Drevland Lund på vegner av Sosialistisk Venstreparti og Raudt

Det blir votert over forslaga nr. 5–8, frå Sosialistisk Venstreparti og Raudt.

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med nødvendige forslag til lovendringer som sikrer at den fleksibiliteten som gis personer med opphold etter utlendingsloven § 34 i integreringsloven gjennom behandlingen av Prop. 90 L (2022–2023), kan utvides til å gjelde alle flyktninger i Norge.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at alle som deltar i introduksjonsprogrammet, kan ta det på deltid, enten det er grunnet arbeid, studier, helsesituasjon eller andre omsorgsforpliktelser som hindrer dem i å ta del i introduksjonsprogrammet på heltid.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at personer med opphold etter utlendingsloven § 34 sikres plikt og rett til deltakelse i introduksjonsprogrammet.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen åpne for at personer med opphold etter utlendingsloven § 34 kan innvilges ett års introduksjonsprogram allerede ved oppstart.»

Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne har varsla støtte til forslaga.

V o t e r i n g :

Forslaga frå Sosialistisk Venstreparti og Raudt blei med 80 mot 20 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.21.48)

Presidenten: Det blir votert over forslag nr. 2, frå Høgre. Forslaget lyder:

«I lov 10. juni 2022 nr. 35 om midlertidige endringer i lovverket som følge av ankomst av fordrevne fra Ukraina gjøres følgende endringer:

I del VII om endringer i lov 27. juni 2008 nr. 71 om planlegging og byggesaksbehandling skal § 20-9 lyde:

§ 20-9 *Unntak ved kriser, katastrofer eller andre ekstraordinære situasjoner i fredstid*

Ved kriser, katastrofer eller andre ekstraordinære situasjoner i fredstid kan Kongen for inntil 1 år

av gangen bemyndige departementet til å fatte beslutning om midlertidige tiltak uavhengig av foreliggende planer og uavhengig av bestemmelser gitt i eller i medhold av denne lov. Beslutning gis bare etter anmodning fra annen statlig eller kommunal myndighet.

Midlertidige tiltak som nevnt i første ledd kan omfatte bruksendring, utvidelse av drift og plassering eller oppføring av byggverk. Beslutning kan også omfatte rett til å foreta endringer av byggverket eller eiendommen som anses nødvendig. Varigheten av tiltaket fastsettes i beslutningen.

Ved beslutning etter første ledd kan departementet fravike bestemmelsene om saksforberedelse og vedtak i forvaltningsloven kapittel IV og V. Før beslutning fattes, skal uttalelse fra kommunen innhentes så langt det er praktisk mulig. Departementet underretter snarest kommunen om beslutningen.

Bestemmelsene om grannevarsler i grannelova § 6 gjelder ikke.

Beslutning etter første ledd kan ikke påklages. Det samme gjelder vedtak om avvising av klage. Det kan ikke gis midlertidig forføyning mot tiltak som iverksettes i medhold av første ledd. Det kan ikke kreves granneskjønn etter grannelova §§ 7 og 8 for slike tiltak eller retting etter grannelova § 10.

Departementet kan gi forskrifter til utfylling og gjennomføring av denne bestemmelsen.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Høgre blei med 77 mot 22 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.22.06)

Presidenten: Det blir votert over forslaga nr. 1 og 4, frå Høgre.

Forslag nr. 1 lyder:

«I lov 10. juni 2022 nr. 35 om midlertidige endringer i lovverket som følge av ankomst av fordrevne fra Ukraina gjøres følgende endringer:

I del IV om endring i lov 2. juli 1999 nr. 61 om spesialisthelsetjenesten m.m. skal § 2-5 d lyde:

§ 2-5 d Midlertidige unntak fra plikter

Når det som følge av et svært høyt antall ankomster til Norge av personer fordrevet fra Ukraina er nødvendig å foreta omstillinger eller prioriteringer for å bidra til å sikre at spesialisthelsetjenestens kapasitet ikke overskrides, kan departementet gi forskrift om helt eller delvis unntak fra følgende bestemmelser:

- a. § 2-5 om individuell plan
- b. § 2-5 a om koordinator
- c. § 2-5 c om kontaktlege.

I del V om endring i lov 2. juli 1999 nr. 63 om pasient- og brukerrettigheter skal § 2-5 d lyde:

§ 2-5 d Midlertidige unntak fra rettigheter

Når det som følge av et svært høyt antall ankomster til Norge av personer fordrevet fra Ukraina er strengt nødvendig å kunne foreta omstillinger eller prioriteringer for å bidra til at helse- og omsorgstjenestens kapasitet ikke overskrides, kan departementet gi forskrift om helt eller delvis unntak fra følgende bestemmelser:

a. § 2-1 b andre ledd andre punktum om fastsettelse av frist for når pasienten senest skal få nødvendig helsehjelp

b. § 2-1 b fjerde ledd om rett til nødvendig helsehjelp uten opphold ved brudd på frist fastsatt etter andre ledd andre punktum

c. § 2-2 første ledd første punktum om informasjon om rett til nødvendig helsehjelp

d. § 2-2 første ledd fjerde punktum om informasjon om tidspunkt for når utredning eller behandling skal settes i gang

e. § 2-2 andre ledd om plikt til å kontakte HELFO

f. § 2-3 om rett til fornyet vurdering

g. § 2-4 om rett til valg av behandlingssted

h. § 2-5 om rett til individuell plan

i. § 2-5 a om rett til kontaktlege

j. § 2-5 b om rett til koordinator

k. § 2-5 c om rett til barnekoordinator.

I del VIII om endring i lov 24. juni 2011 nr. 30 om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. skal § 7-2 b lyde:

§ 7-2 b Midlertidige unntak fra plikter

Når det som følge av et svært høyt antall ankomster til Norge av personer fordrevet fra Ukraina er nødvendig å kunne foreta omstillinger eller prioriteringer for å bidra til å sikre at den kommunale helse- og omsorgstjenestens kapasitet ikke overskrides, kan departementet gi forskrift om helt eller delvis unntak fra følgende bestemmelser:

a. § 7-1 om individuell plan

b. § 7-2 om koordinator

c. § 7-2 a om barnekoordinator.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen raskt utrede flere tiltak som skal bidra til at kommuner kan mobilisere pensjonister for å avhjelpe situasjonen som følge av ankomstene av fordrevne fra Ukraina.»

Venstre har varslet støtte til forslaga.

V o t e r i n g :

Forslaga frå Høgre blei med 75 mot 25 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.22.26)

Presidenten: Det blir votert over forslag nr. 3, frå Høgre. Forslaget lyder:

«I lov 10. juni 2022 nr. 35 om midlertidige endringer i lovverket som følge av ankomst av fordrevne fra Ukraina gjøres følgende endringer:

I del II om endringer i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd skal § 8-52 tredje ledd lyde:

Første ledd første punktum gjelder ikke overfor et medlem som mottar ugradert avtalefestet pensjon fra offentlig tjenestepensjonsordning, og som utfører arbeid der avlønningen skjer etter særskilt sats for pensjonistavlønning for tjeneste som er nødvendig for å ivareta et ekstraordinært personellbehov i forbindelse med personer fordrevet fra Ukraina. Unntaket gjelder fra 1. april 2022 til og med 31. desember 2023. Sykepenger som er tilstått i perioden, løper ut ordinær sykepengeperiode.

Del XI nr. 2 skal lyde:

2. Del II til X a i loven oppheves 1. juli 2024.»

Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Høgre blei med 72 mot 28 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.22.47)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande vedtak til

l o v

om endringer i lov om midlertidige endringer i lovverket som følge av ankomst av fordrevne fra Ukraina (videføring mv.)

I

I lov 10. juni 2022 nr. 35 om midlertidige endringer i lovverket som følge av ankomst av fordrevne fra Ukraina gjøres følgende endringer:

Del I om endringer i lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester oppheves.

Del II om endring i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd oppheves.

I del V om endring i lov 2. juli 1999 nr. 63 om pasient- og brukerrettigheter skal § 2-5 d bokstav g lyde: g. § 2-4 om rett til *valg av behandlingssted*

I del IX om endringer i lov 6. november 2020 nr. 127 om integrering gjennom opplæring, utdanning og arbeid skal § 37 b andre ledd lyde:

Personer som har fått oppholdstillatelse etter utlendingsloven § 34, har rett, men ikke plikt, til å gjennomføre kompetansekartlegging etter § 10 i loven her. *Personer som deltar i introduksjonsprogram etter § 37 c, har rett og plikt til å gjennomføre kompetansekartleggingen.* Kartleggingen skal bidra til å avklare om vedkommende er kvalifisert for tilgjengelige arbeidsplasser i kommunen, og til at introduksjonsprogrammet etter § 37 c blir tilpasset den enkeltes behov.

I del IX om endringer i lov 6. november 2020 nr. 127 om integrering gjennom opplæring, utdanning og arbeid skal § 37 c femte ledd lyde:

Retten til å delta i et introduksjonsprogram etter andre eller tredje ledd gjelder også for personer som har gått ut i arbeid i Norge, og derfor har avvist eller avbrutt deltagelse i programmet. § 3 tredje ledd gjelder ikke.

Ny del X a skal lyde:

I lov 26. mars 1999 nr. 17 om husleieavtaler skal ny § 9-3 a lyde:

§ 9-3 a *Midlertidig unntak ved utleie av fritidsbolig som bolig*

For bygning hvor det er gitt unntak for tidsbestemt bruksendring fra fritidsbolig til bolig etter plan- og bygningsloven §§ 20-9 og 20-10, kan det inngås tidsbestemt leieavtale med minstetid på ned til ett år.

Del XI nr. 2 skal lyde:

2. Del III til X a i loven oppheves 1. juli 2024.

II

1. Loven trer i kraft straks.
2. Plikten til å gjennomføre kompetansekartlegging etter integreringsloven § 37 b andre ledd gjelder for personer som starter i introduksjonsprogram etter at loven trer i kraft.
3. Husleieloven § 9-3 a gjelder for avtaler som inngås etter at loven trer i kraft.

Presidenten: Det blir votert over I, Del II og Del XI nr. 2.

Høgre og Venstre har varsla at dei vil røysta imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen blei vedteken med 76 mot 24 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 14.23.19)

Presidenten: Det blir votert over resten av I, og II.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen blei samrøystes vedteken.

Presidenten: Det blir votert over overskrifta til lova og lova i det heile.

V o t e r i n g:

Overskrifta til lova og lova i det heile blei samrøystes vedtekne.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sett opp til andre gongs behandling i eit seinare møte i Stortinget.

Sak nr. 11 [14:23:50]

Referat

1. (436) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Tor André Johnsen, Frank Edvard Sve, Morten Stordalen og Hans Andreas Limi om å anskaffe nye

togsett til Rørosbanen (Dokument 8:242 S (2022–2023))

Samr.: Blir sendt transport- og kommunikasjonskomiteen.

2. (437) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Guri Melby, Abid Raja, Sveinung Rotevatn, Grunde Almeland, Ingvild Wetrhus Thorsvik og Alfred Jens Bjørlo om en mer motiverende videregående skole (Dokument 8:241 S (2022–2023))

Samr.: Blir sendt utdannings- og forskingskomiteen.

Presidenten [14:24:11]: Dermed er dagens kart ferdigbehandla.

Presidenten minner om at neste møte i Stortinget er tysdag 30. mai kl. 10.

Ber nokon om ordet før møtet blir heva? – Møtet er heva.

Møtet slutt kl. 14.25.

